

ГРАДИМЕ ГИГАБИТНО ОПШТЕСТВО

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2017
МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД - СКОПЈЕ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

СОДРЖИНА

4 КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

7 ДО НАШИТЕ АКЦИОНЕРИ

9 МЕНАџМЕНТ

11 ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

13 ПАЗАРНО ОКРУЖУВАЊЕ

18 УСЛУГИ ЗА НАШИТЕ КОРИСНИЦИ

21 ИНФРАСТРУКТУРА И МРЕЖА

24 ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

26 ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

30 ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

33 ДОСТИГНУВАЊА

35 НАГРАДИ И ПРИЗНАНИЈА

37 СТРАТЕГИЈА ЗА 2018

39 ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

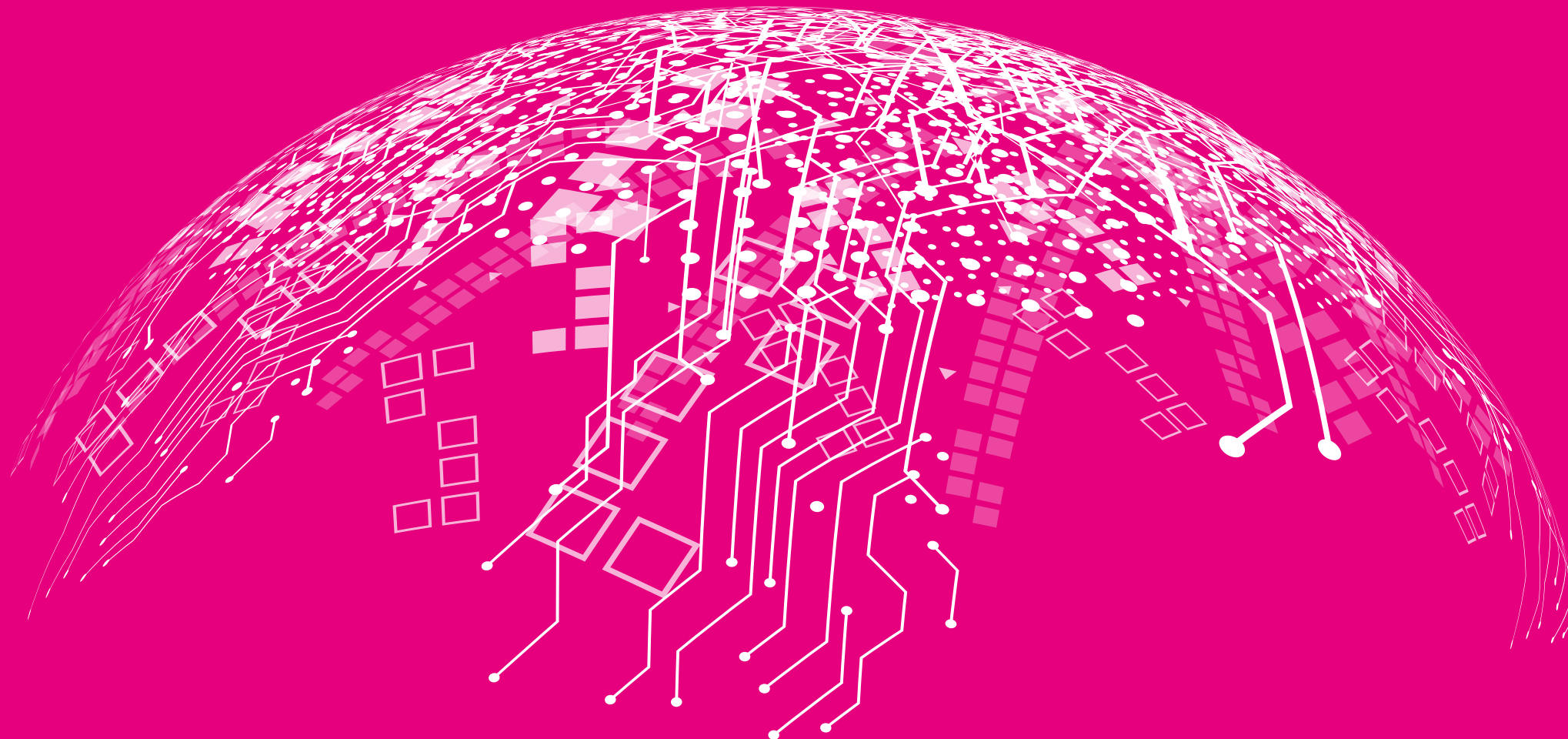
ГРАДИМЕ ГИГАБИТНО ОПШТЕСТВО

Светот го движат информациите. Тие ни го диктираат ритамот на животот и работата. Од брзината на трансферот на информацијата зависи секојдневната комуникација, професионалната ефикасност, бизнисот и интегрираноста во поширокото опкружување.

Како телекомуникациски лидер имаме обврска да одговориме на потребите кои што ги наметнува динамичното живеење, каде информацијата има клучна улога за секој од нас поединечно. Едноставно, ние ги диктираме промените во општеството кое стана зависно од трансферот на податоци.

Стартуваме со имплементирањето на современи технологии за да создадеме гигабитно општество. Веќе почнавме да градиме супер брза мрежа со високи перформанси која што ќе биде одговор на новиот ритам на времето и растечките потреби од супериорна комуникација. Се подготвуваме за гиганет!

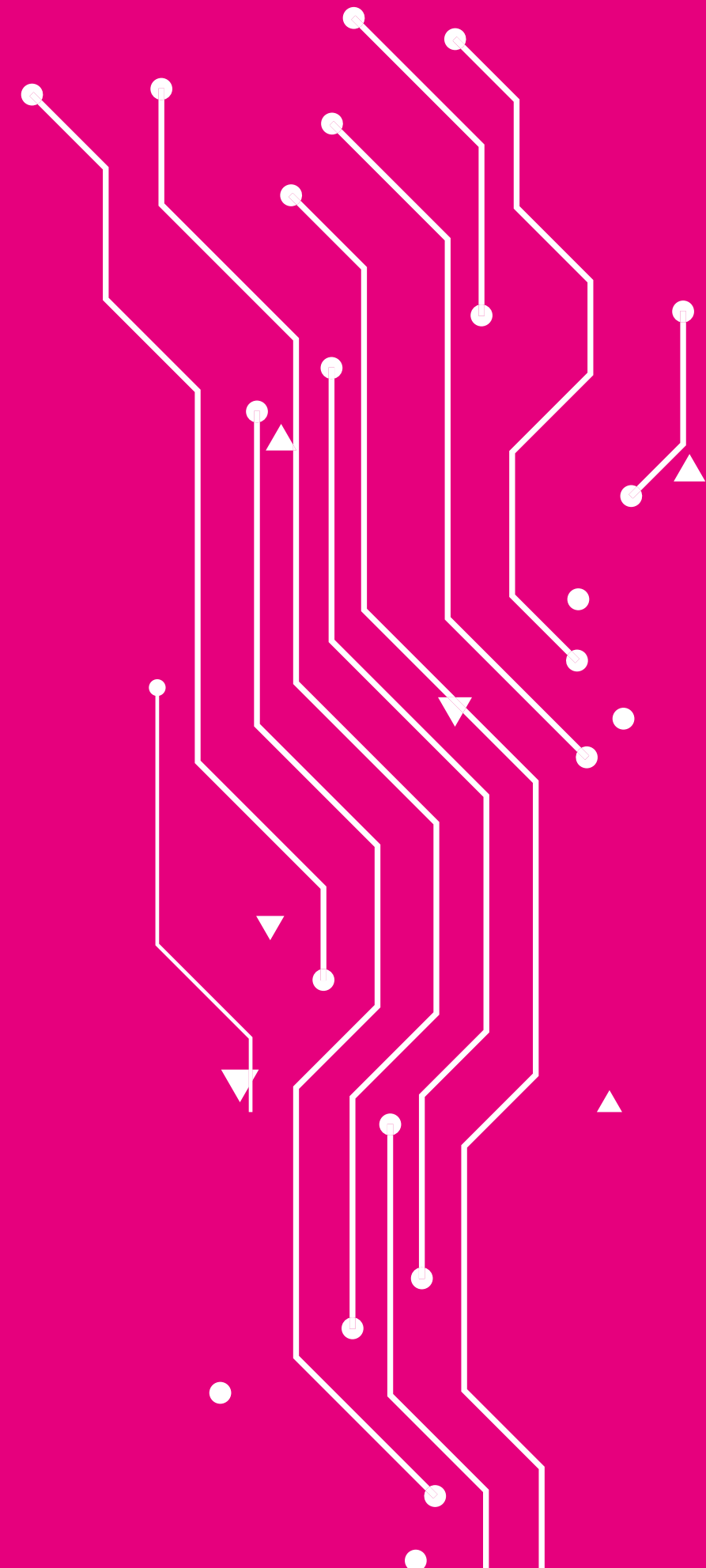
Нашата визија е да одговориме на галопирачките промени во светот кои допрва ќе се случуваат. Ќе ја искориме нашата технолошка супериорност и искуство за креирање на подобро општество за сите. Се стремиме кон еднакво општество за сите кое пружа нови можности. Едноставно, градиме свет без органичувања!

КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

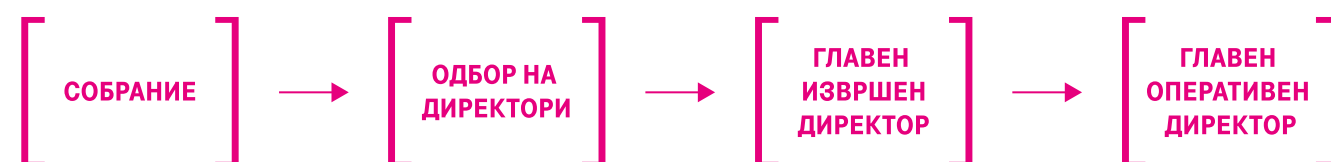
МЕНАЏМЕНТ И РАКОВОДЕЊЕ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД – СКОПЈЕ

Во согласност со законските прописи и Статутот на Македонски Телеком АД – Скопје (Македонски Телеком/ Друштвото), органи на Македонски Телеком се Собранието и Одборот на директори. Корпоративното управување на Македонски Телеком има за цел да овозможи поголема транспарентност преку обезбедување на следните информации:

- Надлежности на Собранието на Македонски Телеком АД – Скопје
- Улоги, одговорности и членови на Одборот на директори
- Независниот ревизор
- Други релевантни информации (акти на Македонски Телеком и управување со ризици)

СТРУКТУРА НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ

Македонски Телеком АД – Скопје е акционерско друштво за електронски комуникации со едностепен систем на управување, како што следува:

Во согласност со Законот за трговски друштва и Статутот на Македонски Телеком АД – Скопје, Собранието, Одборот на директори, Главниот извршен директор и Главниот Оперативен Директор на Друштвото се овластени да донесуваат одлуки во рамките на нивната надлежност.

СОБРАНИЕ

СОБРАНИЕТО ДОНЕСУВА ОДЛУКИ САМО ПО ПРАШАЊА КОИ СЕ КАТЕГОРИЧНО УТВРДЕНИ СО ЗАКОНОТ ЗА ТРГОВСКИ ДРУШТВА И СТАТУТОТ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ, А ОСОБЕНО:

1. Измени на Статутот на Друштвото
2. Одобрување на годишната сметка, на финансиските извештаи и на годишниот извештај за работењето на Друштвото во претходната деловна година, одлучување за распределба на добивката и определување на износот и начинот на плаќање на дивидендите
3. Определување на начинот на покривање на загубите направени во пресметковниот период, дополнително одобрување на начинот на користење на средствата од резервниот фонд
4. Избор и отповикување на членовите на Одборот на директори и утврдување на надоместокот кој ќе им се исплаќа на неизвршните членови на Одборот на директори за нивната работа
5. Одобрување на работата и на водењето на работењето со Друштвото на членовите на Одборот на директори

6. Менување на видот и класата на акциите и промена на правата врзани за одделни видови и класи акции
7. Зголемување и намалување на акционерскиот капитал на Друштвото
8. Издавање на акции и други хартии од вредност
9. Назначување на овластен ревизор за ревизија на годишната сметка и на финансиските извештаи
10. Преобразба на Друштвото во друга форма на Друштво и за статусните промени на Друштвото
11. Одобрување на големи зделки во согласност со Статутот
12. Измени на структурата на имотот на Друштвото, ако книговодствената вредност на релевантниот дел од имотот, засегнат со измената, надминува 10% (десет проценти) од нето вредноста на имотот на Друштвото, утврдена во неговите последни финансиски извештаи
13. Престанок на Друштвото
14. Други прашања утврдени со закон или со Статутот на Друштвото
15. Усвојување на Деловник за својата работа Собранието на Друштвото не може да одлучува за прашања од областа на управувањето и раководењето на Друштвото, што спаѓаат во надлежност на Одборот на директори.

Акционерскиот капитал на Македонски Телеком АД се состои од 95.838.780 обични акции и една кумулативна приоритетна акција (златна акција). Обичните акции на Македонски Телеком АД се котирали и со нив се тргува на Официјалниот пазар на Македонската берза на подсегментот Задолжителна котација.

АКЦИИ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ

	ПРИОРИТЕТНИ АКЦИИ	ОБИЧНИ АКЦИИ
Издавач	Македонски Телеком АД	Македонски Телеком АД
Меѓународен број за идентификација на хартиите од вредност (ISIN)	MKMTSK121017	MKMTSK101019
Индустрија	Телекомуникации	Телекомуникации
Земја	Република Македонија	Република Македонија
Регистрирано седиште на друштвото	Скопје	Скопје
Вкупен број на издадени акции	1 златна акција	95.838.780 86.254.902
Вкупен број на гласачки права	1 **	86.254.902**
* Валута	МКД (македонски денар)	МКД (македонски денар)
Номинална вредност по акција	9.733 денари	100 денари
Идентификација на хартија од вредност (ticker symbol)	-	TEL
Права на глас	Едно право на глас и посебни права	Едно право на глас по акција

- * Од вкупен број на акции со право на глас - 86.254.903 за 3.361 акции кои се дел од 2% акции кои Владата на Република Македонија ги додели на вработените на Македонски Телеком, сопствениците или не се евидентирани во акционерската книга на МКТ поради нецелосни лични податоци (3.320 акции), или сеуште не се распределени (41 акции).
- ** Приоритетната кумулативна акција (златна акција) во сопственост на Владата на Република Македонија има едно право на глас и посебни права во согласност со Статутот на друштвото. Има ограничување за трговски и нетрговски трансфер.
- *** Намалено за сопствените акции на Македонски Телеком АД, чии права во согласност со Законот за трговски друштва (член 338) мируваат.

ДИВИДЕНДЕН КАЛЕНДАР

ГОДИНА	БРУТО ДИВИДЕНДА ПО АКЦИЈА ВО ДЕНАРИ	ПРВ ДАТУМ НА ИСПЛАТА	ДАТУМ НА ОБЈАВУВАЊЕ
2016	14,51	26.09.2017	24.04.2017
2015	17,09	26.09.2016	12.04.2016
N/A*	14,38	18.12.2015	20.11.2015
2013	26,23	17.04.2013	29.03.2013
2011	71,46	25.04.2012	04.04.2012
2010	68,95	29.04.2011	14.04.2011
2009	75,01	12.07.2010	02.07.2010
2008	71,42	22.05.2009	29.04.2009
2007	113,42	29.09.2008	03.09.2008
2005	86,10	01.08.2007	31.07.2007
2004	60,88	04.07.2005	30.05.2005
2003	26,10	19.03.2004	20.02.2004
2002	25,04	05.05.2003	18.04.2003

* Дивидендата исплатена во месец декември 2015 година е исплатена од акумулирана добивка на Друштвото од претходни периоди согласно Одлуката на Собрание на акционери на Македонски Телеком донесена на 20.11.2015 година.

ДИВИДЕНДЕН КАЛЕНДАР

СЕДНИЦИ НА СОБРАНИЕТО НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ ВО 2017 ГОДИНА

**24.04
2017**

**ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА
МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ**

**13.10
2017**

**СОБРАНИЕ НА АКЦИОНЕРИ
НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ**

СТРУКТУРА НА АКЦИОНЕРИТЕ

АКЦИОНЕРИ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД ЗАКЛУЧНО СО 31.12.2017

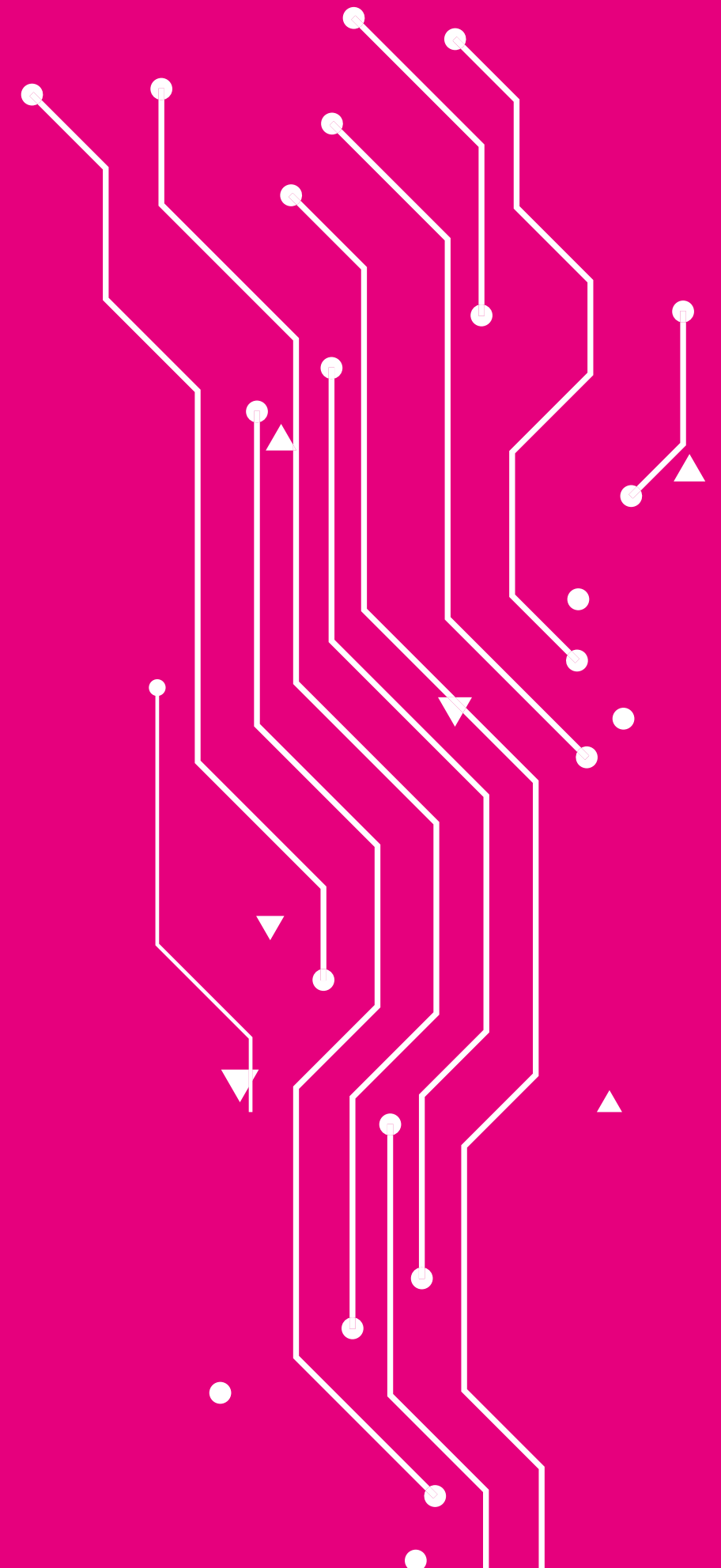
ИМЕ НА СОПСТВЕНИК	БРОЈ НА АКЦИИ	ДАТУМ НА ОБЈАВУВАЊЕ
КАМЕНИМОСТ АД СКОПЈЕ (ВО ЛИКВИДАЦИЈА)	48.877.780	51,00
ВЛАДА НА РМ	33.364.875*	34,81
МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД (СОПСТВЕНИ АКЦИИ)	9.583.878**	10,00
ИФС	1.392.204	1,45
ДРУГИ МАЛЦИНСКИ АКЦИОНЕРИ	2.620.044	2,73
ВКУПНО	95.838.781	100,00

* Вклучувајќи ја приоритетната кумулативна акција (златна акција) со номинална вредност од 9.733 денари во сопственост на Владата на Република Македонија. Златната акција има едно право на глас и посебни права во согласност со Статутот на друштвото. Има ограничување за трговски и нетрговски трансфер. ** Во согласност со Законот за трговски друштва (член 338), правата од стекнатите сопствени акции мируваат.

ДО НАШИТЕ АКЦИОНЕРИ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Почитувани акционери,

Живееме во време на брзи промени, а за да се биде успешен во светот на телекомуникациите, потребно е да се биде брз и да се има мрежа која постојано се надградува во чекор со големите технолошки промени.

Македонски Телеком, како водечки телекомуникациски оператор во земјата, има за цел обезбеди инфраструктура која ќе го овозможи дигиталниот развој во секоја сфера на општеството и со тоа ќе поттикне позитивни промени. Таква беше и изминатата 2017 година, година во која поставивме нови стандарди во комуникацијата, фокусирајќи се пред сè на дигитализацијата. Веруваме дека тоа е процес кој ќе го направи светот подобро место за живеење. Едноставно, со новите технологии влегуваме во дигиталната ера во која сите ние ќе имаме полесен и поедноставен живот, ќе има поефикасно општество и подобра животна средина.

Ако треба да ја сумирам годината што измина, тогаш можам слободно да кажам дека имавме одлична и продуктивна година и задоволен сум од постигнатите резултати и посветеноста на секој член од тимот. И понатаму продолживме да го растеме нашиот основен бизнис, но со проактивен и иновативен начин на работење со цел да одговориме на сечии потреби. Дефинитивно, 2017 беше година на позитивни промени.

Следејќи ги трендовите и зголемената потреба од неограничена комуникација и пренос на податоци, согласно стратешката определба за раст и развој, ставивме акцент на градење на мрежа со високи преформанси. Всушност, со надградба и модернизацијата на нашата мрежа го трасираме патот за развој на гигабитно општество кон кое се стремиме.

Па така, воведовме нова технологија во мобилниот сегмент, со што постигнавме двојно поголема брзина споредено со 4G. Ја измеривме досега најголемата брзина на пренос на податоци на мобилната мрежа во земјава и во регионот од над 300 Mbps за симнување (download). Навиките и потребите на нашите корисници се менуваат и тие заслужуваат да добијат повеќе интернет со неверојатни брзини.

Затоа, со планираните инвестиции од над 60 милиони евра во наредните години, сакаме да овозможиме овие брзини да бидат достапни за сите граѓани во Македонија. Нашата визија е да им овозможиме на сите наши корисници да уживаат во можностите на новите технологии, денес и во иднина и тоа на најдобрата мрежа во Македонија, потврдено од корисниците и други независни истражувања.

Ја зацврстивме позицијата на водечки оператор за интегрирани комуникациски услуги на пазарот, пред сè како резултат на нашето портфолио на конвергирани фиксни, мобилни и cloud услуги. Продолживме со растот на Magenta 1, со што на крајот од 2017 година 9 отсто од домаќинствата уживаа во придобивките кои што го нуди најдобрата интегрирана понуда на пазарот во Македонија. Не застанавме ниту со нашите напори за проширување на FTTH мрежата, така што дури 161.000 домовите се поминати со оптика, овозможувајќи им на корисниците пристап до супер брз интернет.

Корисниците несомнено се нашиот двигател. Нивните навики во последниве години значително се променија и од година на година се повеќе се „гладни за интернет“. Токму затоа, имајќи ја најдобрата и најсигурната мрежа, креиравме пакети за квалитетна и безбедна комуникација, нови и уникатни услуги и апликации за олеснување на нивниот живот и бизнис работење. И навистина сме горди што сме корисниците нè препознаваат и ни веруваат како најдобар мрежен оператор.

Сепак, ние отидовме чекор понапред и ги срушивме стереотипите на компанија која што мисли само на креирање на современи услуги и решенија во согласност со темпото кое го диктира современиот живот. Ние сакаме да градиме поинаков, но пред сè партнерски однос со корисниците. Затоа и промовиравме нов концепт на продавници кои отсега не сè само локација за купување на производи, туку претставуваат место за забава, дружење, поинакво корисничко искуство.

Почитувани акционери,

Ни претстои исклучително важна година во која треба да направиме пресврт во работењето. Со Mission Turnaround стратешката иницијатива, нашата цел е како прво да постигнеме неутралност во приходите. Затоа, ќе се фокусираме на конвергентоста, ќе ја зголемиме ефикасноста користејќи ги придобивките и достигнувања на современата технологија за да стигнеме до посакуваните резултати. Вториот фокус ќе ни биде дигитализацијата, не само на компанијата со што ќе ги поедноставиме интерните процеси, продукти и инфраструктура, туку ќе им овозможиме нови дигитални алатки и канали за корисниците, подобрувајќи го и унапредувајќи го секојдневието на секој од нас. Едноставно, ќе продолжиме по патот кој ќе гарантира успех на компанијата!

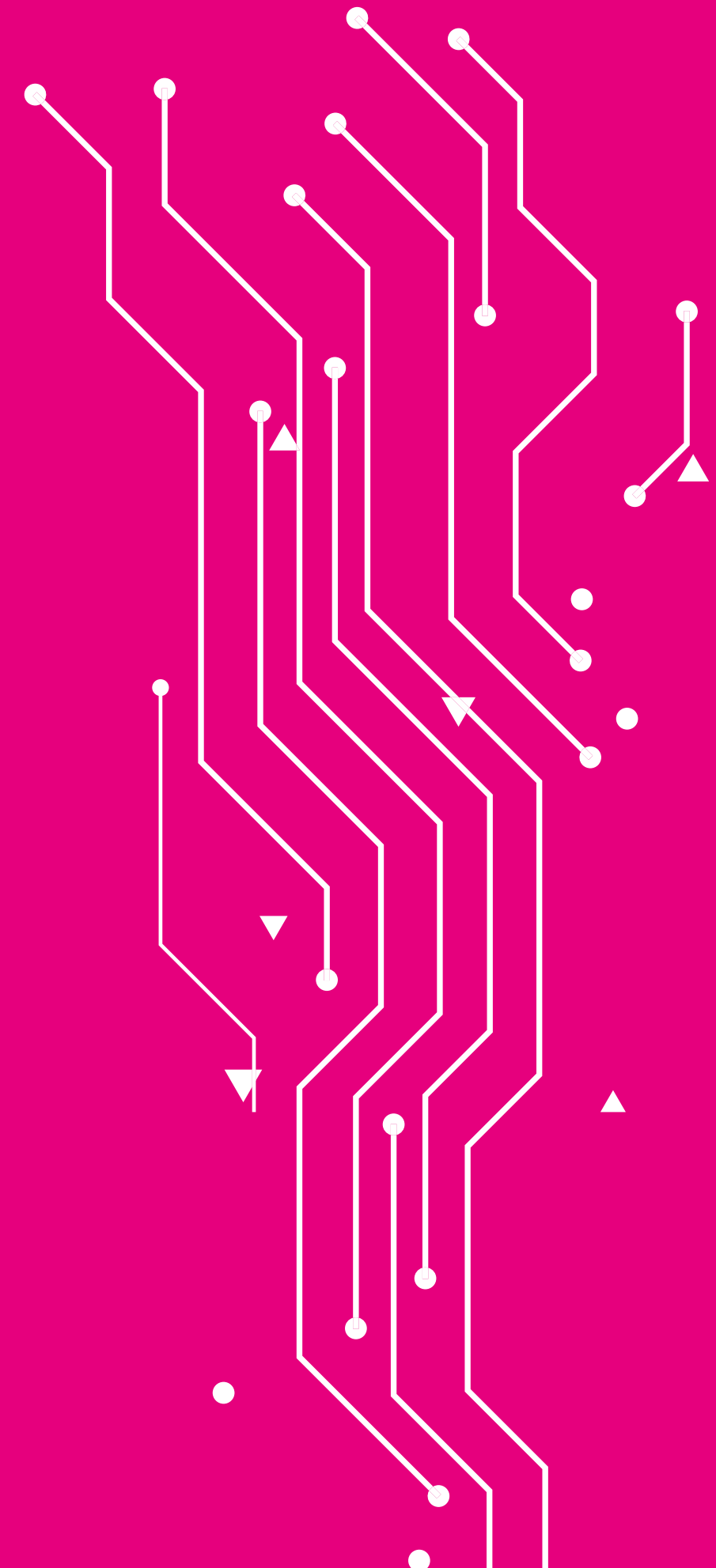

Со почит,
Андреас Елснер

МЕНАЏМЕНТ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

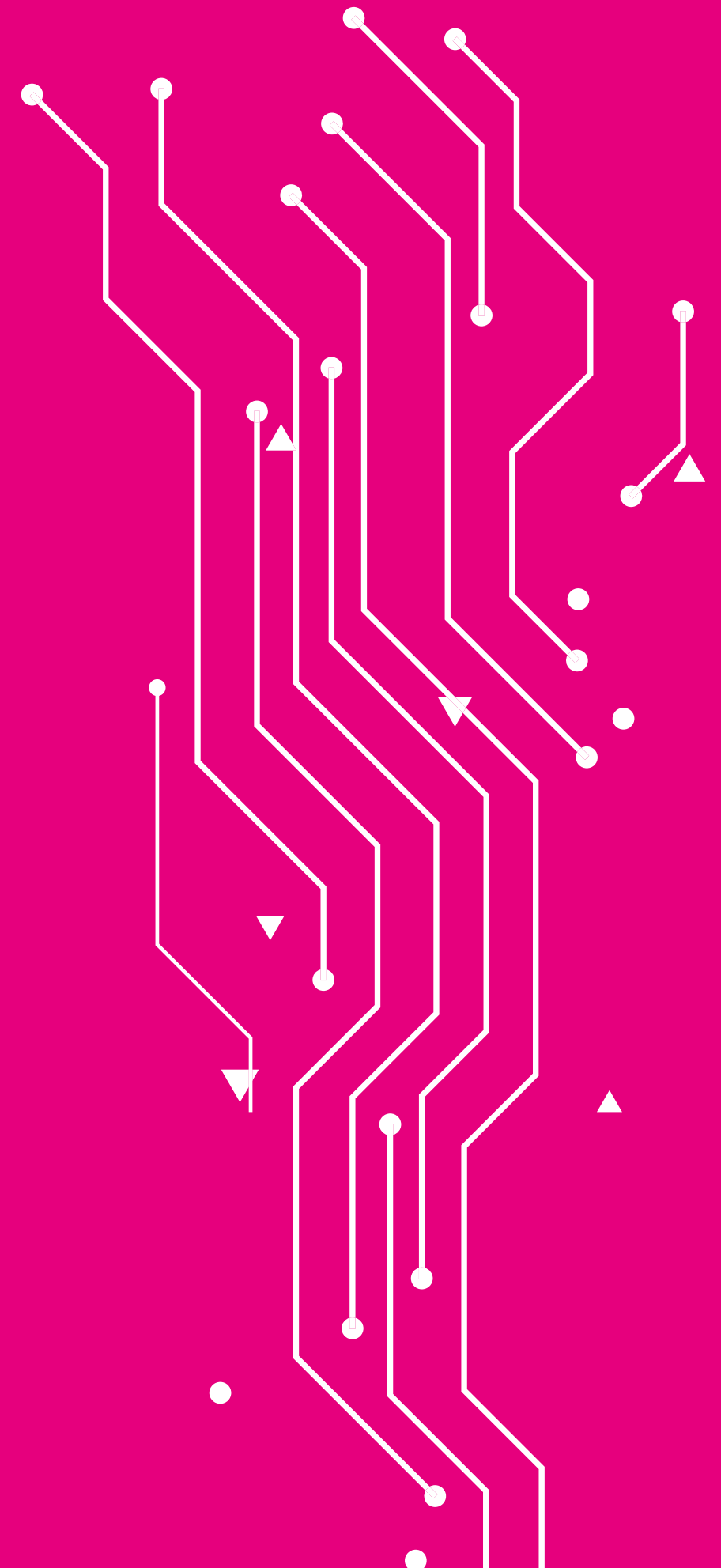
Слободанка Гиевска, Мирослав Јовановиќ, Андреас Елснер, Бранко Станчев и Славко Пројкоски.

ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

Одборот на директори на Македонски Телеком АД – Скопје управува со Друштвото во рамките на овластувањата определени со Законот и Статутот, како и овластувањата што изречно му се дадени од Собранието. Правата и обврските на Одборот на директори, во согласност со Законот за трговски друштва, се регулирани со Статутот на Друштвото.

- Членовите на Одборот на директори ги избира Собранието на Македонски Телеком АД - Скопје.
- Претседателот на Одборот на директори го избира Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје од редот на своите неизвршни членови.
- Структурата, изборот, овластувањето и работењето на Одборот на директори се утврдени со Статутот на Македонски Телеком АД - Скопје и Деловникот за работа на Одборот на директори.
- Тела формирани од страна на Одборот на директори се: Одбор за ревизија, Колегиум за наградување и Комитет за трансформација на активностите од мобилна телефонија во МКТ.
- Членовите на Одборот за ревизија, Колегиумот за наградување и Комитетот за трансформација на активностите од мобилна телефонија во компанијата ги избира и ги разрешува Одборот на директори на Македонски Телеком.
- Работењето на овие тела се дефинира со Деловници за работа што ги регулираат нивните надлежности, состав и активности. Овие деловници за работа ги донесува Одборот на директори.
- Правата и обврските за донесување на одлуки од страна на Одборот на директори, во согласност со Законот за трговски друштва се регулирани со Статутот на Македонски Телеком.

Во рамките на овластувањата определени со Законот за трговски друштва и Статутот на Македонски Телеком, Одборот на директори управува со Друштвото и се состои од 14 (четиринаесет) членови, од кои 12 (дванаесет) се неизвршни членови, 2 (два) се извршни членови кои ги носат називите Главен извршен директор и Главен оперативен директор и 4 (четири) од неизвршните членови се независни членови на Одборот на директори.

ДЕЛОВНИК ЗА РАБОТА НА ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ

Врз основа на одредбите од Статутот на Македонски Телеком АД – Скопје, Одборот на директори го усвојува својот Деловник за работа, којшто го уредува начинот на работење на Одборот на директори, имено:

1. Подготовка на состаноците, свикувањето на состаноците, текот на работата за време на состаноците, начинот на одлучување (одложување, откажување и затворање на состаноците),
2. Записници од состаноците, права и обврски на членовите и другите учесници во работењето на состаноците, како и
3. Други прашања поврзани со работењето на Одборот на директори во рамките на овластувањата доделени со законот и со Статутот на Македонски Телеком.

ЧЛЕНОВИ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД - СКОПЈЕ ЗАКЛУЧНО СО 31.12.2017

Назим Буши – неизвршен член и Претседател
Сашо Велески - неизвршен член и Заменик Претседател
Андреас Елснер - извршен член и ГИД
Горан Трајановски - извршен член и ГОД
Андреас Маиерхофер - неизвршен член
Петер Жом - неизвршен член
Андреа Шаги - неизвршен член
Карој Швейнингер - неизвршен член
Иштван Ѓерѓ Девењи - неизвршен член
Анета Симеска Димоска - неизвршен член
Павел Хадрболец - независен член
Клаус М. Штајнмаурер - независен член
Замир Мехмед - независен член
Дивна Јовковска - Ефтимоска - независен член

ЧЛЕНОВИ НА ОД НА МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД – СКОПЈЕ НА КОИ ИМ ИСТЕКОЛ МАНДАТ/ДАЛЕ ОСТАВКА/БИЛЕ ОТПОВИКАНИ ВО ТЕКОТ НА 2017 ГОДИНА:

Оставки:

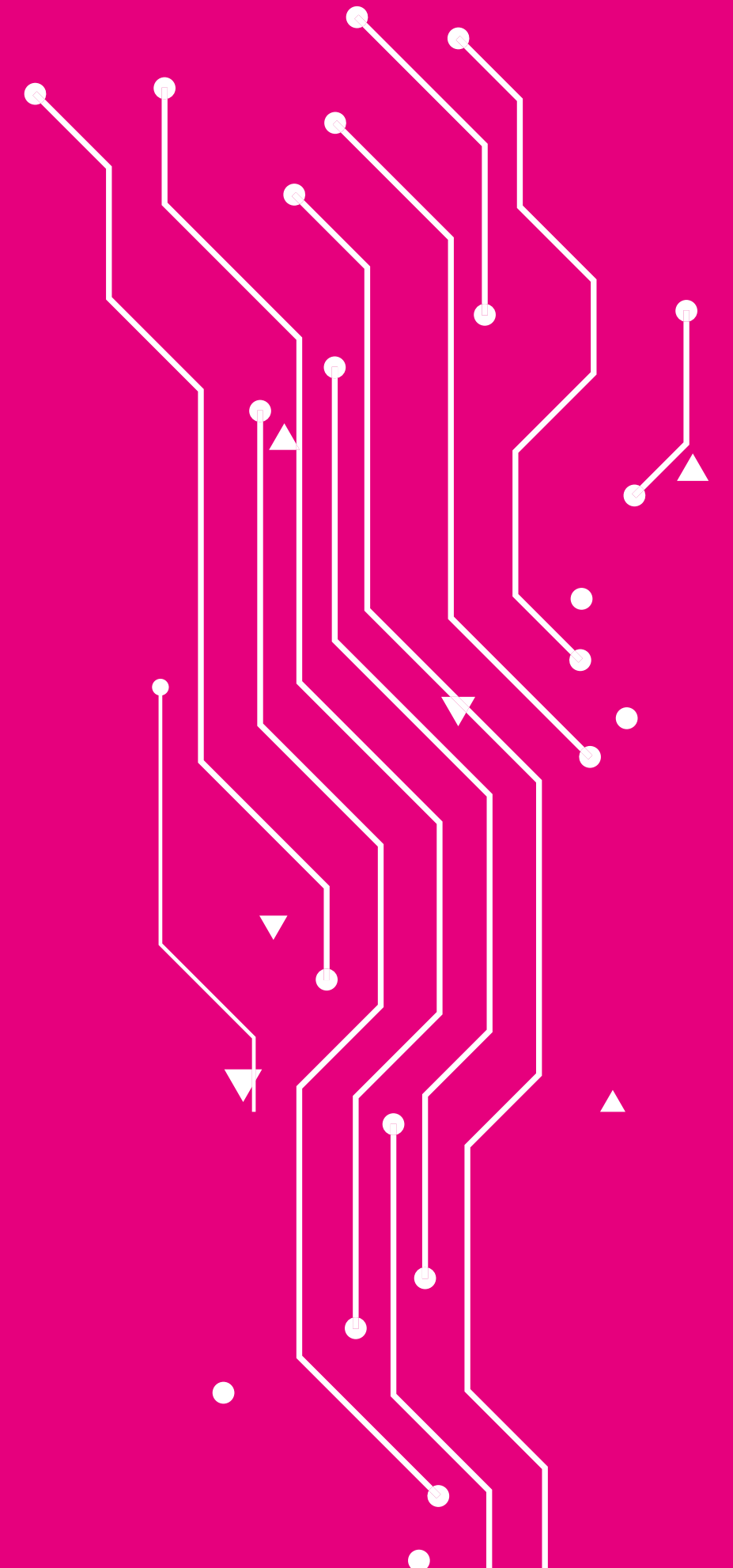
Валтер Голдениц од позицијата Неизвршен член на Одборот на директори со примена почнувајќи од 24.04.2017 година,
Атила Кесег од позицијата Независен член на Одборот на директори со примена почнувајќи од 01.05.2017 година,
Сузане Кругман од позицијата Независен член на Одборот на директори со важност почнувајќи од 13.10.2017 година,
Михаел Франк од позицијата Неизвршен член на Одборот на директори со важност почнувајќи од 13.10.2017 година.

Отповикани:

Панче Кралев од позицијата Неизвршен член на Одборот на директори почнувајќи од 13.10.2017 година,
Жарко Луковски од позицијата Неизвршен член на Одборот на директори почнувајќи од 13.10.2017 година,
Небојша Стајковиќ од позицијата Неизвршен член на Одборот на директори почнувајќи од 13.10.2017 година,
Александар Стојков од позицијата Независен член на Одборот на директори почнувајќи од 13.10.2017 година,
Владимир Здравев од позицијата Независен член на Одборот на директори почнувајќи од 13.10.2017 година.

ПАЗАРНО ОКРУЖУВАЊЕ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Овој Годишен извештај за работењето се однесува на Македонски Телеком АД – Скопје, (во понатамошниот текст: „МКТ“).

Во 2017 година, приходите од мобилни говорни услуги учествуваа со 33,7% во вкупните приходи, а 14,8% од вкупните приходи на МКТ беа генерирани од фиксните говорни услуги. Услугите за Интернет и податочни услуги од фиксна телефонија учествуваа со 14,1%, а приходите од неговорни услуги од мобилна телефонија учествуваат со 16,1% во вкупните приходи. Приходите од IPTV учествуваа со 6,5% во вкупните приходи.

Приходите од фиксни говорни услуги сè уште бележат тренд на намалување, главно како резултат на намалениот број корисници на фиксна телефонија и намалувањето на појдовниот сообраќај. Од друга страна, приходите од мобилните говорни услуги покажуваат стабилизирање. Приходите од неговорни мобилни услуги покажуваат значаен пораст во 2017 година, поддржано од порастот на приходи од IPTV главно поради растот на базата на претплатници на IPTV.

На крајот на 2017 година, компанијата имаше 210.905 говорни пристапни фиксни линии во споредба со 217.576 на крајот на 2016 година. Бројот на вкупен ВВ пристап е стабилен на 193.958 на крајот од 2017 година, во споредба со 194.172 на крајот на 2016 година. Бројот на корисници на IPTV на крајот од 2017 година достигна 117.481 корисници (вклучително Магента 1, 3 Play останати ТВ услуги), што значи зголемување од 9,1% во однос на крајот на 2016 година. Бројот на FTTH корисници достигна 42.265 корисници на крајот на 2017 година, што значи зголемување од 14,2% од крајот на 2016 година.

МКТ имаше 1.203.228 претплатници на мобилна телефонија на крајот од 2017 година, во споредба со 1.257.887 на крајот од 2016 година. Густината на претплатници на пазарот на мобилна телефонија во Македонија е над 106,8%, што покажува континуиран тренд на поседување на повеќе SIM картички од страна на едно лице. Како резултат на заситеноста на пазарот, компанијата става посебен фокус на задржувањето на корисниците со цел да го заштити уделот на пазарот.

Македонскиот пазар на мобилна телефонија беше окарактеризиран со високо конкурентни кампањи и понуди во 2017 година. Како резултат на зголемената конкурентност и со цел да се спречи одлевањето на корисници и да се поттикне користењето на услугите, МКТ воведо различни кампањи, тарифни модели и дополнителни услуги што се посебно дизајнирани со цел да им се излезе пресрет на потребите на претплатниците, со фокус на вредноста наместо на цената. Овие понуди се наменети за различни кориснички сегменти. МАГЕНТА производите коишто беа развиени, како стратегија на ДТ, беа редизајнирани во 2016 година и ја обележаа годината како година на холистички пристап во однос на домаќинствата, во рамките на кој се нудат интегрирани производи и услуги за цели на максимално зголемување на базата на домаќинства, обезбедување на приходи и носење на профитабилност.

Македонски Телеком постојано работи на креирање на пазарна побарувачка за мобилен интернет и стимулирање на користењето на мобилни податочни услуги преку тарифни модели за уреди/ податочни услуги.

Македонскиот пазар на мобилни услуги, под влијание на глобалните трендови, се придвижува кон многу поширок и поинтерактивен пазар на комуникации, којшто опфаќа говорни услуги, мобилен интернет и 3G/4G streaming услуги. Со цел да се осигури конкурентност на пазарот, се планира понатамошно распоредување на технологијата за мобилни широкопојасни услуги, подобрување на управувањето со корисниците и процесите на наплата и вложување во дополнителни услуги.

ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА

Во продолжение се дадени детални податоци за зделки склучени со заинтересирана страна:

а. МКТ склучи зделка со заинтересирана страна, Македонска Тениска Федерација, чијшто Претседател и овластено лице беше Извршен член на Одборот на директори и Главен оперативен директор на МКТ, во времето кога беше склучена зделката. Зделката беше реализирана врз основа на склучениот Договор за спонзорство во износ од 615.000 денари + ДДВ меѓу Македонски Телеком (како Спонзор) и Македонската Тениска Федерација (како Корисник на спонзорство), за спонзорирање на активностите на Тениската федерација во 2017 година, врз основа на Одлуката на Одборот на директори на МКТ за одобрување на склучувањето на овој Договор, како зделка со заинтересирана страна од 22 март 2017 година. Ова спонзорство е традиционална активност на МКТ за поддршка на развојот на спортот во Република Македонија што ќе придонесе кон промоција на МКТ на сите настани организирани од страна на Македонската Тениска Федерација. На 12 април 2017 година, според овој Договор за спонзорство, зделката беше реализирана во износот на спонзорството во корист на Македонската Тениска Федерација.

б. Договорот склучен на 4 ноември 2016 година со Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Република Македонија, одговорно за управување и стопанисување со Националната арена, за именување и брендирање на Националната арена „Филип II“, како зделка со заинтересирана страна, престана да важи на 1 септември 2017 година. Информацијата за оваа зделка со заинтересирана страна беше објавена на 4 ноември 2016 година во согласност со Законот за трговски друштва и Правилата за котирање. МКТ, како компанија која што е посветена на корпоративно управување и општествена одговорност кон пошироката заедница, ја започна оваа соработка со цел да го зголеми квалитетот на „Телеком Арена“ на нивото на глобално познатите стадиони. На „Телеком Арена“ се одржуваа национални спортски натпревари, како и важни меѓународни настани, со што стадионот, Градот Скопје и Република Македонија беа промовирани на пошироко ниво.

в. На 9 февруари 2017 година, компанијата склучи Договор за геодетско снимање и мапирање на подземни телекомуникациски линии во Црногорски Телеком а.д., како зделка со заинтересирана страна, со оглед на фактот дека два члена на Одборот на директори на Друштвото се исто така членови на Одборот на директори на Црногорски Телеком а.д., што е договорна страна во зделката. Склучувањето на Договорот за геодетско снимање и мапирање на подземни телекомуникациски линии со Црногорски Телеком а.д., беше одобрено со Одлука на Одборот на директори на МКТ усвоена на вонредниот состанок што се одржа на 9 септември 2016 година, како зделка со заинтересирана страна. Договорот ќе се склучи за временски период до целосно завршување на проектот. Вредноста на договорот ќе се движи од 1,2 до 1,5 милиони евра, во зависност од финалната километража што ќе биде опфатена на локацијата, а неговата имплементација и соодветните плаќања од Црногорски Телеком а.д. ќе се вршат во фази, во согласност со Договорот.

РЕГУЛАТИВА И ФОРМИРАЊЕ НА ЦЕНИ

Македонскиот закон којшто ги регулира електронските комуникации (Закон за електронски комуникации – ЗЕК) беше донесен на 5 март 2005 година. На тој начин, по пат на одредени преодни одредби, регулативите за телекомуникациите на земјата беа усогласени со регулативната рамка на Европската унија (ЕУ). Новиот нацрт Закон за електронски комуникации за цели на усогласување со Рамковните директиви на ЕУ 2009 беше донесен во март 2014 година, како примарно законодавство и правилниците како секундарно законодавство.

На 19 декември 2014 година беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Една од најважните измени е имплементирана во член 75-а кој ги регулира цените за меѓународен роаминг.

Според овој член, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“) има право со Решение да ги утврди максималните цени за услугите кои им се нудат на корисниците на роаминг од земјите со кои Република Македонија има склучено договори за намалување на цените на роаминг услугите во јавните мобилни комуникациски мрежи (Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија) на реципрочна основа, кои не можат да бидат поголеми од цените на истите услуги во ЕУ. Во период од 3 години, почнувајќи од 2015 година, цените ќе се намалат до утврдениот максимум.

На 6 ноември 2015 година во Службен весник на РМ, бр. 193 беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Измените се однесуваат на прекршочните одредби.

На 27 декември 2016 година, МКТ беше назначена за давател на Универзална услуга („УУ“) за наредните 5 години за фиксни телефонски услуги и интернет од 2 Mbit/s, јавни телефонски говорници и еднаков пристап за крајни корисници со хендикеп за период од пет години почнувајќи од 1 јануари 2016 година.

РЕГУЛИРАЊЕ НА БИЗНИСОТ НА ФИКСНА ТЕЛЕФОНИЈА

Македонски Телеком е оператор со значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на големопродажните пазари на фиксни телефонски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап до мрежите за пренос на податоци и изнајмени линии. МКТ, како оператор со ЗПМ има обврска да им обезбеди на своите претплатници пристап до јавните телефонски услуги на кој било оператор со кој има воспоставено интерконекција врз основа на официјално потпишан договор за интерконекција.

Во 2017 година, двете релевантни малопродажни цени за фиксна телефонија: 1. Пристап до јавната телефонска мрежа на фиксна локација и 2. Јавно достапни телефонски уреди на фиксна локација беа дерегулирани. Во основа на тоа, МКТ повеќе не е оператор со ЗПМ и нема ex-ante регулативи за малопродажни фиксни услуги.

Според новата подзаконска регулатива, компанијата има обврска да ги објавува референтните понуди за големопродажните производи за интерконекција, разврзан пристап на локална јамка („ULL“), локален битстрим пристап („BSA“), референтна понуда за пристап („RAO“) за водови и неискористени оптички влакна (dark fibre) и големопродажни терминиранчки сегменти на изнајмени линии. Првичната регулатива за Оптика до „x“ („FTTx“) беше воведена во вториот квартал од 2011 година со што од страна на Агенцијата беше наложена обврска за МКТ за Референтна понуда за пристап („RAO“) за водови и неискористени оптички влакна (dark fibre). Од 1 април 2015 година, самата компанија воведо VULA услуга и услуги за битстрим пристап како дел од неговата референтна понуда за големопродажба.

Постапките за Преносливост на број („NP“) се обврска од ЗЕК и Правилникот за преносливост на број за сите оператори во Македонија. Роковите за пренесување се два дена во фиксна мрежа и еден ден во мобилна мрежа. All call query методата е обврска којашто произлегува од IP миграцијата на сите оператори на домашниот пазар.

На 15 јули 2014 година, Агенцијата воведо обврска сите оператори со кабелска мрежна инфраструктура (вклучувајќи ја и МКТ) да изградат своја мрежа под земја и да ги пренесат своите постојни надземни мрежи под земја до крајот на 2020 година во градовите со над 15.000 жители. Дополнително, сите фиксни и мобилни оператори се обврзани со

целите од Дигиталната агенда за обезбедување на широкопојасни услуги со минимална брзина од 30 Mb/s за 100% од домаќинствата покриени со нивна мрежа и 100 Mb/s за 50% од домаќинствата покриени со нивна мрежа до крајот на 2020 година. Правилникот за E-112, единствениот број за итни повици беше донесен на 27 октомври 2015 година (Службен весник бр. 184/2015). Иако обврските за операторите се дефинирани во правилникот, датумот за започнување со услугата не е утврден.

РЕГУЛИРАНИ ГОЛЕМОПРОДАЖНИ ЦЕНИ

Во мај 2017 година, Агенцијата донесе Решение за определување на МКТ како оператор со ЗПМ на големопродажните пазари, локален и централен пристап на фиксна локација, релевантните пазари, За и Зб. Со истата анализа на пазарот, ONE.Vip беше определен за оператор со ЗПМ за првпат, со исти регулаторни обврски како и МКТ. ONE.Vip е должен да нуди големопродажни широкопојасни услуги на DOCSIS технологија.

Третата анализа на пазарите 9 и 10 - Пренос и терминирани сегменти на изнајмени линии (LL) и пазар 7 - Физички пристап до мрежна инфраструктура беше завршена во ноември 2014 година. Како резултат на анализата, на пазарите 9 и 10 сегментите за пренос на изнајмени линии беа дерегулирани, а за пазар 7 беа вклучени регулативи за производи на Македонски Телеком базирани на оптика. На 30 декември 2014 година, Агенцијата донесе Решение за определување на МКТ за оператор со ЗПМ на пазар 9 – Терминални сегменти на изнајмени линии во географската област на Република Македонија.

РЕГУЛИРАЊЕ НА БИЗНИСОТ НА МОБИЛНА ТЕЛЕФОНИЈА

Во јули 2015 година, Комисијата за заштита на конкуренција им одобри на ВИП и на ОНЕ да ги спојат нивните компании во Македонија коишто се состојат од мобилна, фиксна, интернет и услуги за пренос на аудиовизуелни содржини во новиот субјект ОНЕ.Вип. По спојувањето на МКТ и Т-Мобиле Македонија (ТММК), сите лиценци за радиофреквенции што му беа доделени и ги користеше ТММК беа префрлени на Македонски Телеком. МКТ има право на користење на следниве радиофреквенции за јавни мобилни комуникациски системи:

- 2 x 12.5 MHz во опсегот 900 MHz, период на важност: 8 септември 2008 година – 8 септември 2018 година (10 години)
- 2 x 10 MHz во опсегот 1800 MHz, период на важност: 9 јуни 2009 година – 9 јуни 2019 година (10 години)
- 2 x 15 MHz во опсегот 2100 MHz, период на важност: 17 декември 2008 година – 17 декември 2018 година (10 години)
- 2 x 10 MHz во опсегот 800 MHz, период на важност: 1 декември 2013 година – 30 ноември 2033 година (20 години)
- 2 x 15 MHz во опсегот 1800 MHz, период на важност: 1 декември 2013 година – 30 ноември 2033 година (20 години)

Конкурентот ОНЕ.Вип има право на користење на следниве радиофреквенции за јавни мобилни комуникациски системи:

- 2 x 12.5 MHz во опсегот 900 MHz
- 2 x 10 MHz во опсегот 2100 MHz
- 2 x 10 MHz во опсегот 800 MHz
- 2 x 15 MHz во опсегот 1800 MHz
- 2 x 10 MHz во опсегот 800 MHz
- 2 x 15 MHz во опсегот 1800 MHz

Времетраењето на лиценцата за двете лиценци што претходно ги поседуваше оне.ВИП кое беше до 2017 година, 10 MHz во опсегот од 900 MHz и 10 MHz во опсегот од 1800 MHz истече на 23 март 2017 година, кои се позиционирани во пониските делови на опсезите. Врз основа на барањето од оне.ВИП за продолжување на лиценцата, Агенцијата донесе одлука бр. 0804-974 од 2 ноември 2016 да не ги продолжи овие две лиценци. Оваа одлука се базира со ефикасно и ефективно користење на фреквенциите и потребата за ослободување на радиофреквенции за влез на трет мобилен оператор на пазарот за да се поттикне конкуренција. Во моментот овие радиофреквенции не се доделени и не се достапни за продажба на постојните оператори.

Услугите за малопродажба што ги обезбедуваат операторите на мобилната мрежа во Македонија во моментот не подлежат на регулирање на цените.

МКТ има ЗПМ на големопродажниот пазар за услуги за завршување на говорни повици во мобилни комуникациски мрежи, со кои беа наметнати неколку обврски: интерконекција и пристап, отсуство на дискриминација во однос на интерконекција и пристап, посебно сметководство и контрола на цени и сметководство на трошоци.

MTR беа уште еднаш намалени на 0,63 денари/мин. почнувајќи од 1 декември 2016 година, врз основа на новото Решение на Агенцијата донесено во ноември 2016 година.

Исто така, на 1 декември 2016 година беа воведени нови големопродажни цени за СМС терминирање, врз основа на новото Решение на Агенцијата донесено во ноември 2016 година, на ниво од 0,3 денари/СМС.

На почетокот на 2016 година, Агенцијата спроведе нови анализи на релевантниот пазар за започнување на повик во мобилна телефонија и донесе ново Решение за определување на оператор со ЗПМ во април 2016 година. Регулаторните правни лекови наложени од Агенцијата: заедничка доминантност на оне.ВИП и МКТ, исти корективни мерки за обата оператори, обврска за мобилен пристап за сите хибридни видови на МВМО (вклучувајќи и Препродавач), цена базирана на трошоци за целосни МВМО и малопродажен минус (-35%) за Препродавач, обврска за пристап до MMS услуги и мобилни податоци базирани на технолошка неутралност (вклучувајќи и 4G пристап). Новите големопродажни цени за започнување на повици во мобилна телефонија, испраќање на СМС/ММС и големопродажни податочни услуги во мобилна телефонија стапија на сила на 1 јули 2016 година.

На постапка за наддавање што се одржа во август 2013 година беше доделен целиот опсег 790 – 862 MHz заедно со недоделените фреквенции во опсегот 1740 – 1880 MHz за LTE (Long Term Evolution) технологија на јавен тендер. Сите 3 македонски мобилни оператори добија лиценца за LTE радиофреквенции од 2x10 MHz (во опсегот 790 – 862 MHz) и 2x15 MHz (во опсегот 1740 – 1880 MHz). Секоја лиценца беше добиена за еднократен надомест од 10,3 милиони евра (634.011 илјади денари). Лиценцата на ТММК важи 20 години, до 30 ноември 2033 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК.

РЕГУЛАТИВА ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

Во мај 2013 година македонското Собрание донесе Закон за филмска дејност, што беше изменет и дополнет во јануари 2014 година, кој предвидува обврски за плаќање на годишен надомест од страна на сите кабелски оператори (реемитување) и оператори кои обезбедуваат интернет услуги. Надоместоците се дефинирани како што следува:

- 1% од приходот на кабелските оператори кои обезбедуваат услуги за емитување на ТВ програма
- 1% од приходот на субјектите кои обезбедуваат интернет услуги
- 2% од приходот на правните лица кои работат со дистрибуција, изнајмување и продажба на филмови

Горенаведените надоместоци ќе се применуваат од 2014 година, пресметани на ниво на соодветните приходи од претходната година.

Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги стапи во сила на 3 јануари 2014 година. Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, која што е правен наследник на Советот за радиодифузија, има право и обврска да спроведува програмски надзор на програмските пакети кои се реемитуваат од страна на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи.

МКТ, како давател на аудио или аудиовизуелна медиумска услуга на барање има уредувачка одговорност во врска со изборот или содржината на услугата. Компанијата е должна да ја одржува аудиовизуелната медиумска услуга на барање непроменета најмалку 30 дена откако ќе им стане достапна на корисниците.

Дополнителни обврски предвидени со законот кои влијаат на МКТ се:

- Доколку програмата е титлувана на јазик различен од јазикот на кој оригинално се произведени, таа мора да биде титлувана на македонски јазик односно на јазикот на заедницата што не е во мнозинство, но кој го зборува најмалку 20% од населението во Република Македонија, освен телешопингот и рекламите.
- На Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги треба да и се плати годишен надомест за надзорот кој го врши Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во износ од 0,5% од вкупните приходи заработени од реемитување и 0,5% од вкупните приходи заработени од дејност на барање.
- Локалните програмски сервиси можат да се емитуваат во рамките на нивната услужна област, а јавните радиодифузни сервиси кои се финансираат од радиодифузната такса треба да се емитуваат и да бидат бесплатни.
- МКТ е должен во претплатничките договори да ја наведе листата на програмските сервиси кои ги реемитува во програмскиот пакет.
- Излезниот сигнал на интерниот телевизиски канал, односно сигналот на тој канал треба да се снима целосно и без прекин, а снимките да се чуваат најмалку 30 дена по емитувањето.
- МКТ е должен да го чува каталогот и содржината на аудиовизуелната медиумска услуга на барање најмалку 30 дена од датумот кога станале достапни на корисниците.
- Обврска за промовирање на европски аудиовизуелни дела.
- МКТ е должен својот излезен сигнал континуирано да го испорачува до локацијата за прибирање на сигнали за цели на мониторинг.

КОНКУРЕНЦИЈА

Конкуренцијата во телекомуникацискиот бизнис е добро развиена речиси во сите сегменти. Двата главни интегрирани играчи кои нудат целосно портфолио на фиксни и мобилни услуги го обликуваат телекомуникацискиот пазар во Македонија.

Вип Оператор, како подружница на Групацијата Телеком Австрија, се спои со Оне, подружница на Телеком Словенија. Спојувањето беше консолидирано на 1 октомври 2015 година. Во ноември 2017 година, Телеком Австрија стана целосен сопственик на компанијата, по откупот на преостанатиот удел од 45% од Телеком Словенија, како што е договорено со спојувањето.

MVNO Lysa-mobile влезе на пазарот во јули 2016 година, на мрежата на ОНЕ.Вип, но оствари многу мал удел на пазарот до крајот на 2017 година (околу 2% според интерна проценка). Тие се ограничени само на припејд понуди и се фокусирани на меѓународни повици и податочни пакети.

Пониските надоместоци за роаминг на Балканот што беа договорени од страна на регулаторите на Македонија, Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина во 2015 година, беа дополнително намалени во јули 2017 година.

ОНЕ.Вип, како интегриран оператор нуди различни услуги: мобилни и фиксни говорни услуги, мобилен и фиксен широкопојасен интернет и телевизија. Главниот фокус беше ставен на постпејд услуги од мобилна телефонија како и на пакет конвергиран понуди од фиксна и мобилна. Во сегментот на мобилна телефонија, ОНЕ.Вип продолжи да го зголемува коефициентот на склучени договори, што достигна 58% во КЗ 2017 година, но вкупната база се намали за 2.2% во однос на минатата година, со оглед дека корисниците преминаа од повеќе припејд корисници на повеќе претплати во рамки на еден договор (извор: Телеком Австрија, извештај за КЗ 2017 година).

Во сегментот на фиксната телефонија, ОНЕ.Вип нуди triple play пакети (фиксни говорни услуги /интернет/ТВ) и FMC производи. Тие воведоа опција за интерактивна ТВ во сите ТВ производи во февруари 2017 година, а подоцна, во мај, широкопојасен интернет за домашна употреба преку 4G рутери.

Кабелските оператори исто така имаат значајна улога на телекомуникацискиот пазар и, како даватели на кабелска телевизија како нивна главна услуга, тие се добро етаблирани на македонскиот пазар. Повеќето од нив нудат услуги за широкопојасен интернет и фиксни говорни услуги покрај ТВ услуги. Телекабел е најголем давател на кабелски услуги меѓу 50 активни кабелски оператори. До времето на финализација на овој Извештај, Телекабел ја објави својата намера да влезе во бизнисот на мобилна телефонија во текот на 2018 година.

Портфолиото на производи на сите оператори е базирано на пакет производи. Кабелските оператори формираат пакети составени од нивната понуда на ТВ, интернет и фиксни говорни услуги. Фиксните говорни услуги на кабелските оператори вообичаено се перципираат како услуга со дополнителна вредност. Бидејќи општо земено пазарот е ценовно чувствителен, перцепцијата на цените игра голема улога во изборот на корисниците, и поради тоа понудите на кабелските оператори се сметаат за поконкурентни од оние на МКТ во поглед на цените.

Трендот на пренесување на броевите (NP) продолжи да се зголемува во 2017 година, како за мобилните така и за фиксните броеви. Кон крајот на вториот квартал на 2017 година, имаше речиси 216 илјади мобилни и вкупно 174 илјади фиксни пренесени броеви (извор: Извештај за развојот на електронските комуникации во вториот квартал на 2017 година, Агенција за електронски комуникации).

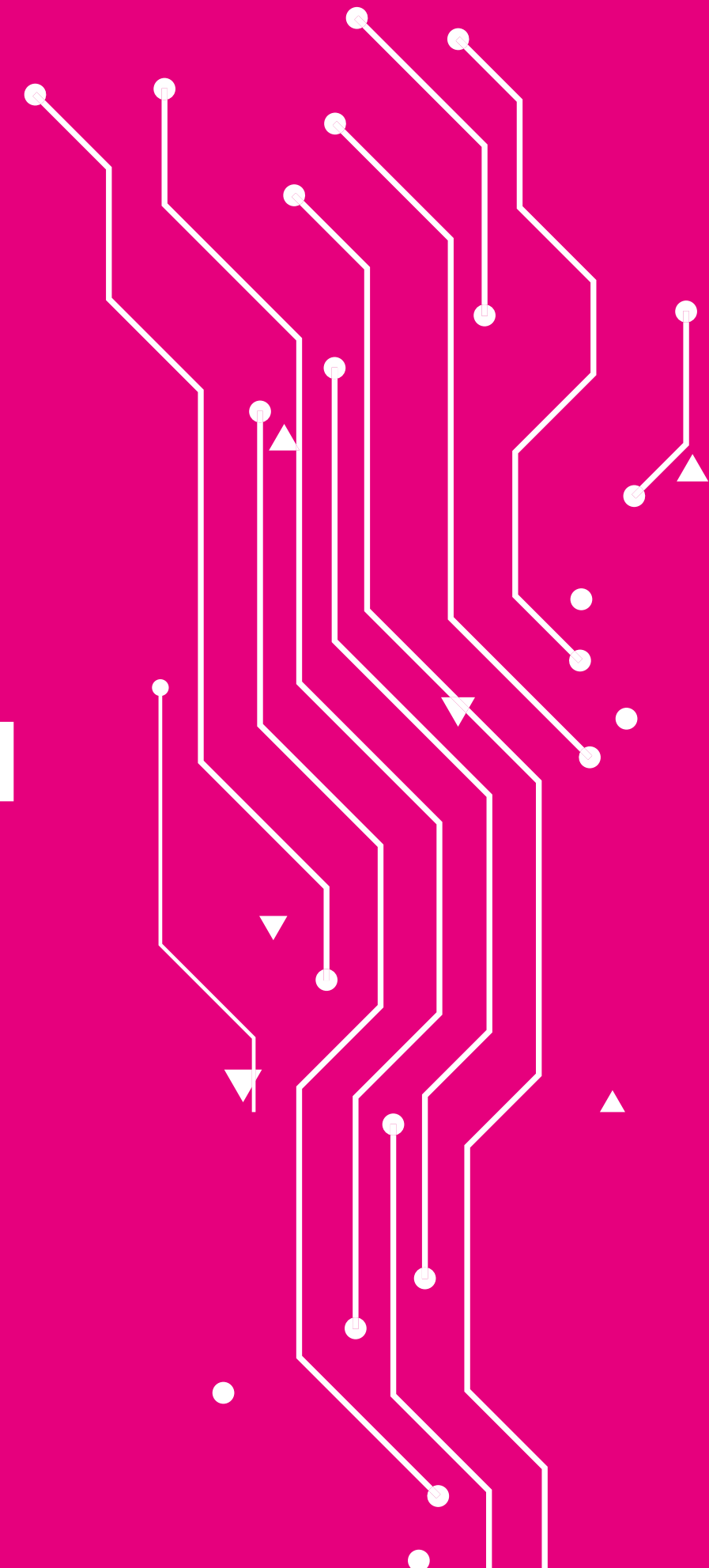
На 31 декември 2017 година, МКТ имаше проценет удел на малопродажниот пазар на фиксни говорни услуги од 60%, удел на малопродажниот пазар на фиксен широкопојасен интернет од 41% и удел на пазарот на ТВ услуги од 28% (извор: интерни проценки). На пазарот на мобилна телефонија, уделот на пазарот на МКТ изнесуваше 49% (Извор: интерни проценки и интерни извештаи за активни корисници).

УСЛУГИ ЗА НАШИТЕ КОРИСНИЦИ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Работејќи во висококонкурентна средина во сите телекомуникациски сегменти, компанијата се фокусираше на задржување на постојните корисници и на нагорна продажба кон пакет конвергирани услуги, како и на стекнување на нови корисници на пазарот на фиксна и мобилна телефонија, како за сегментот на резидентни, така и за сегментот на деловни корисници.

МКТ успешно продолжи со растот во Magenta 1 производот којшто достигна 9% од домаќинствата во земјата. Magenta 1 како комплетен пристап кон домаќинствата продолжува да нуди интегрирани услуги за сите членови на семејството.

Smart портфолиото што беше воведено во 2016 година понуди новитет на пазарот, со концепт на пренесување на неискористените пакет податочни услуги од тековниот во следниот месец, и понатаму е добро прифатено од корисниците и го зголеми нивното задоволство во текот на 2017 година.

Во 2017 година, МКТ воведо нов производ на пазарот – Телеком SafeNet, што нуди услуга за безбедност на мрежа за корисниците на мобилната телефонија. Услугата за безбедност на мобилната мрежа го штити web/http мобилниот сообраќај од злонамерен софтвер (malware) како што се вируси, црви, шпионски софтвер, хакирање, кражба на идентитет, итн. Telekom SafeNet овозможува безгрижен дигитален живот.

Компанијата продолжува да го нуди фиксното портфолио што беше воведено во последниот квартал на 2016 година со едноставен и флексибилен пристап, нудејќи стабилен интернет на најдобрата фиксна мрежа со комбинација на IPTV со ексклузивни содржини, за да придонесеме за одржување на базата на корисници како и да се привлечат нови домаќинства.

Во припејд сегментот, активната база беше стимулирана со активности со прилагодени понуди за различни сегменти. Беа спроведени различни комуникациски активности, главно придвижени од директни SMS пораки наместо со големи ATL кампањи. Одлични резултати во летниот период беа постигнати со привлекување посетители кон понудата на МКТ.

Репозиционирањето на цените на неделните и месечните тарифни опции воведени кон крајот на 2016 година и соодветно насочени BTL активности имаа позитивен ефект и од аспект на задоволството на корисниците и од финансиски аспект.

Задржувањето и задоволството на корисниците продолжи да опстојува како основна стратешка насока и во текот на 2017 година. Се спроведуваат маркетинг активности базирани на потребите и навиките на корисниците со цел да се изградат цврсти односи со корисниците и да се обезбеди најдоброто корисничко искуство. Фокусот со пристап базиран на вредност продолжува да обезбедува врвно корисничко искуство за највредните корисници како преку креирање вредност така и преку трансформација на искуствата на корисниците.

Во сегментот на деловни корисници, производ во фокусот на МКТ во текот на 2017 година беше Magenta 1 Business и новото портфолио на широкопојасни услуги, усогласени врвни премиум бизнис решенија креирани за динамични пазарни трендови. Новото репозиционирано портфолио на широкопојасни услуги вклучува усогласени услуги од фиксна

телефонија со Magenta 1 Business и можност за лесна надградба кон пакет Magenta 1 Business што сега вклучува: зголемени брзини за сите пакети, поголем вклучен интернет сообраќај месечно, неограничени повици кон сите национални мрежи, зголемен број на минути за меѓународни повици, во сите мобилни тарифни планови, широкопојасна конекција, супериорни Cloud услуги и можност за купување на Max TV услугата како мека пакет опција. Производот силно ја потврдува единствената можност што му ја нуди на корисникот за набавка на интегрирани услуги и за оформување на индивидуална понуда според личните потреби.

Портфолиото за деловни корисници кои користат само услуги од мобилна телефонија содржи пет тарифни опции што се соодветни за сите нивоа на вработени на компанијата, од почетни работни позиции до раководни лица. Сите опции имаат LTE пристап со поголем обем на податоци вклучително и паметни телефони по атрактивни цени.

Управуваната и сајбер безбедноста продолжија да бидат еден од главните фокуси за развој за деловните корисници. Следејќи ги клучните трендови, МКТ беше позициониран како активен учесник на овој пазар не само како давател на прилагодени решенија, туку и кога е потребно значително покривање на оваа тема.

Распоредувањето на FTTH продолжи и во 2017 година со 29% поминати домови со оптичка технологија што дава можност на корисниците да имаат супер брз интернет во рамките на репозиционираните портфолија. Оптичките конекции се околу 30% од вкупно широкопојасни линии и 65% од корисниците на оптика плаќаат дополнителен надомест за оптичка брзина. Интензивната проактивна продажба ќе продолжи во 2018 година за да се зголеми монетизацијата на оптичката мрежа.

Можностите за зголемени брзини преку бакарна мрежа воведени со VDSL технологија се користат за дополнителни брзини за Magenta 1 Business и репозиционираните широкопојасни S и M пакети. Првиот бран на VDSL миграција во 2017 година беше насочен кон SOHO корисници со VDSL-ready рутер. Втората фаза планирана за 2018 година ќе продолжи со проактивна миграција на постојната база на корисници кон новите репозиционирани портфолија.

Во текот на 2017 година, нашите комуникациски напори беа генерално фокусирани кон јакнење на нашиот имиџ на најдобар мрежен оператор во земјата. Во однос на производите, продолживме да ја надградуваме Magenta 1 понудата на производи како најдобра интегрирана понуда на пазарот, што дополнително вклучува спортски содржини,

особено во категоријата ракомет и фудбал, искористувајќи неколку главни настани во текот на годината, почнувајќи од Европското првенство за ракомет, и Финале на Лигата на шампиони и Супер купот во Скопје.

За постпејд сегментот, Smart постпејд портфолиото и понатаму е „херојот“ во нашата целокупна комуникација, оваа година се фокусираше на неколку нови карактеристики, како Duo картичка, што доаѓа со месечна претплата со попуст, зголемени интернет роаминг пакети за летото, и опција за интернет безбедност со ексклузивен SafeNet производ. Сите овие промени во стандардното портфолио беа во голема мера опфатени со големи ATL кампањи, што ја зголемуваат свесноста и ангажманот на корисниците.

Во бизнис секторот, фокусот во комуникацијата беше ставен на зацврстувањето на имиџот на Телеком МК како иновативен оператор што нуди целосни комуникациски услуги, со акцент на Magenta 1 Business портфолиото, што опфаќаат комбинација

ОБЕЗБЕДУВАМЕ СОВРЕМЕНИ ВРВНИ РЕШЕНИЈА ЗА БЕСПРЕКОРНО КОРИСНИЧКО ИСКУСТВО

на комуникациски и иновативни услуги во еден пакет и сигурен партнер за градење на долготрајно партнерство.

ИКТ сегментот беше целосно опфатено со сосем нова веб страна, и со неколку строго таргетирани дигитални кампањи, во кои Телеком се промовира како иновативна компанија и главен давател на паметни ИКТ решенија на пазарот.

Конечно, во рамките на Tetris медија иницијативата што е креирана од ДТ, што резултираше со медиумски презентација во 2017 година, ја поставивме основата за подобро искористување на буџетот за медиуми, особено во дигиталното рекламирање. Целосното влијание од ова би требало да биде видливо во 2018 година, главно во понудените можности за потаргетирана, подобро фокусирана и многу релевантна дигитална комуникација.

КАНАЛИ НА ПРОДАЖБА

МКТ има развиено различни продажни канали за цели на опслужување на корисниците од различните сегменти. Директните продажни канали вклучуваат: сопствена малопродажна мрежа, телепродажба, on-line продажни канали, техничари, агенти за директна продажба, менаџери за корисници (за корисници – институции и големи корисници) и повеќеканална логика во продажбата и услугите за МСП (мали и средни претпријатија) и SOHO (Small office Home office) сегментот. Развиваме и продаваме ИКТ решенија за разни видови на деловни корисници. Индиректните продажни канали се базирани на индиректни мастер дилери со нивна мрежа на сопствени продавници, партнерски продавници и киосци. Надворешната компанија којашто беше ангажирана во 2014 година продолжи да врши активности за телепродажба (беа воведени и проактивни активности за задржување и лојалност на корисниците). Во ноември 2017 година беше дополнително ангажирана нова надворешна компанија за активности за телепродажба, со цел да се зголеми продажбата (вкрстена продажба: продажба на производи од фиксна телефонија на корисниците на мобилна телефонија и производи од мобилна телефонија на корисниците на фиксна телефонија). Првата надворешна компанија ангажира луѓе за продажниот канал од врата од врата што беше воспоставен во 2016 година. Истата надворешна компанија ангажира луѓе за нововоспоставениот продажен канал од врата до врата.

Главни продажни канали на МКТ се продажните салони. На 31 декември 2017 година имаше 35 продажни салони. Сите продажни салони го нудат комплетното портфолио на производи и услуги од фиксна и мобилна телефонија под истите услови и со исто ниво на кориснички услуги. Покрај продажбата, вработените во продажните салони се фокусираат на врвен квалитет на услугите. Со користење на алатките за зголемување на продажбата, тие ги достигнаа продажните цели за 2017 година, со главен фокус на Magenta 1 и постпејд пакетите. Најголемиот дел од зделките за

продажба на Magenta 1 беа извршени преку продажните салони.

Презентирањето на партнерите во сопствените продажни салони продолжува и во 2017 година со имплементацијата на нова содржина на m-Walls и Window Digits. Партнерските штандови во реновираните продажни салони се користеа за истата цел.

Ново воспоставениот канал за продажба од врата до врата (во јуни 2016 година) дополнително се развива со распоредување на територијата на целата земја. Вработените на овој канал беа ангажирани преку надворешна компанија со главен фокус на FTTN продажбата. Со цел да се постигне високо ниво на квалитет на услугата, беа организирани обуки со поддршка на ДТ.

Во текот на 2017 година се користеа продажни активности кои вклучуваа испорака до дома преку телепродажба, со цел нагорна продажба и задржување на претплатниците на фиксна и мобилна телефонија. Стремејќи се секој повик да биде претворен во активност за продажба, Контакт Центарот воведо активност S2S (service2sales), за приватни и деловни корисници.

Во 2017 година компанијата воведо целосно нова верзија на мобилната апликација за самоуслужување за сите припејд и постпејд приватни корисници - Телеком МК. Тоа значително го подобри корисничкото искуство и достигна повеќе од 100.000 преземања до крајот на 2017 година. Искуството за онлајн продажба беше значително подобро со воведување на комплексно редижајнираната веб продавница со сите нови опции (како што е потпишување на договор

за нови корисници, 3D модели од уредите, управување со бои, побрза и пофиксна веб продавница). Корисничкото искуство од десктоп и мобилната верзија на www.telekom.mk беше подобро според највисоките стандарди. Беа воведени неколку кампањи за онлајн продажба за да се промовира и зголеми онлајн продажбата.

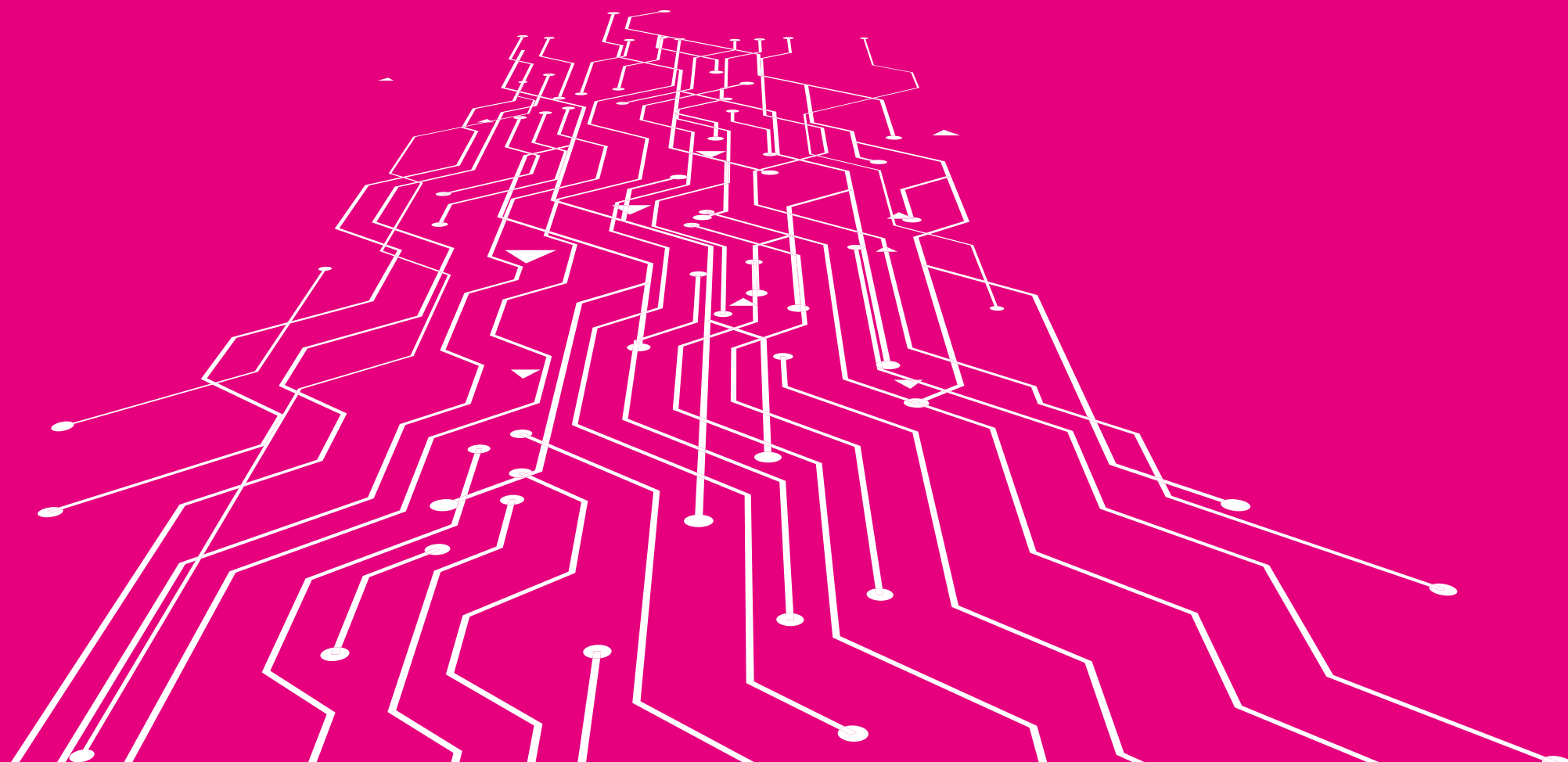
Уште еден канал на дистрибутивната мрежа на Македонски Телеком е соработката со дилерите. На 31 декември 2017 година, мрежата се состоеше од 6 мастер дилери со 60 продажни салони како партнери на компанијата. Поголемиот дел од продажните салони на мастер дилерите на МКТ го нудат целосното портфолио на МКТ. Во 2016 година беше воведено плаќање на сметки во сите продажни салони на мастер дилерите. Исто така, припејд ваучерите се достапни во 3.500 киосци преку сопствениот центар за обработка на МКТ. Исто така на крајот на 2016 година во мрежата беа вклучени два нови мастер дилери, и се целосно оперативни со сите утврдени активности.

Еден дел од портфолиото на производи на компанијата (на пример, телефонски апарати, ТВ уреди, компјутери, печатачи, мрежна опрема и апарати за домаќинства) им е достапен на корисниците со плаќање на рати преку нивната телефонска сметка.

ИНФРАСТРУКТУРА И МРЕЖА

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Притисокот на конкуренцијата, во комбинација со заситениот телекомуникациски пазар, комплексноста на деловното опкружување со поголем број и посоефицирани кориснички сегменти, сложените понуди на услуги, брзите промени во технологијата со нова технолошка парадигма чија цел е една универзална IP мрежа и платформа за обезбедување на услуги базирано на cloud, како и промените во регулативата, се само дел од предизвиците со коишто МКТ ќе се соочи во следните неколку години.

Со цел да имаме одржлив бизнис и главни извори на приходи во едно многу сложено телекомуникациско опкружување, како и со цел проактивно да влијаеме на пазарните трендови со нови деловни можности, компанијата се стреми да ја одржи лидерската позиција во однос на технологијата како и да осигури раст преку подобрување на услугите и иновациите со постојан развој на својата инфраструктура.

Развојот на инфраструктурата и инвестициите во технологијата треба да ги опфаќаат следниве цели/трендови: функционирање на широкопојасните услуги, платформи за обезбедување на интегрирани услуги, лидерство од аспект на ефикасност и квалитет, фактори што овозможуваат самоуслужување, cloud концепт и „виртуелна“ инфраструктура, економичност, флексибилност и реакција – намалување на времето потребно за пласирање на производи на пазарот, како и развој на компетенции.

Во текот на 2017 година, направивме значителни чекори кон остварување на нашите цели со развојот на телекомуникациската мрежа, сервисните платформи и системите за поддршка.

Со цел да се обезбеди висок квалитет на широкопојасните услуги, како и технолошко лидерство, МКТ постојано инвестира во развојот на пристап до фиксна и мобилна мрежа. На крајот од 2017 година имаме инсталирано капацитети што покриваат повеќе од 161.000 поминати домови или достигната е 29% покриеност на домаќинствата со FTTH. Во однос на распространувањето на VDSL, беа имплементирани повеќе од 96 илјади VDSL CO и 5,9 илјади VDSL FTTC поминати домови. Значителни подобрувања се направени со распространувањето на LTE, со што се достигна 98,5% покриеност на територијата и 99,5% покриеност на населението. Во текот на 2017 година, LTE 2CA (800+1800) беа имплементирани на сите урбани и субурбани локации што значи дека 55% од сите локации беа надградени со LTE Advanced 2CA со цел да се добие подобар LTE DL проток.

Покрај сеопфатното распространување на мобилен широкопојасен пристап, во текот на 2017 година, голем фокус беше ставен на квалитетот на мрежата што беше потврдено со РЗ „Best in Test“ сертификатот во декември 2017 година што претставува меѓународно призната потврда за квалитетот на мобилната мрежа, како и со Националниот извештај за параметрите за квалитет на мрежата којшто го подготвува Агенцијата. МКТ е најдобра во класата на говорни и податочни услуги и води во генералниот пласман со 901 поени.

Растот на широкопојасниот пристап и постојаното зголемување на сообраќајот се поддржани со понатамошен развој на IP основна и транспортна мрежа како основа за сите услуги. Во 2017 година беше успешно реализиран проектот „Модернизација на IP основна и транспортна мрежа“ што вклучува модернизација, реорганизација и проширување на сите елементи на IP основна мрежа, системите за транспорт и агрегација. МКТ успеа да инсталира целосна DWDM мрежа и ја финализира имплементацијата и интеграцијата на IP основната мрежа како и миграција на услугите на IP основната мрежа.

Во делот на мобилни услуги, во текот на 2017 година беа спроведени, MSS, GGSN и SGSN, како и PCRF со цел да се прошири поддршката на MSS и EPC. Во овој временски период, CUDB проектот за надградба на HLR/FNR и HSS-EPC на заедничка CUDB платформа беше успешно завршен и сите претплатниците на мобилна телефонија беа мигрирани на новата cUBD платформа.

Исто така беше започнат проект за подобрување на редувантноста на транспортната мрежа базирана на градење редувантноста на сите поголеми градови врз основа на заштита на физичката и логичката патека, креирање на помали заштитни прстени со спроведување на нови оптички рути меѓу поголемите градови и воведување на мрежна редувантноста на сите останати локации на IP Основна мрежа. Зголемењот сообраќај на мобилниот интернет е поддржан и со модернизацијата на мобилните базни станици преку оптички врски или радио врски. На крајот од 2017 година, само 2% од BTS беа поврзани преку бакар што доведува до целосна миграција на оптика и помало поврзување на BTS преку бакар на почетокот од 2018 година.

Во однос на сервисните платформи, во текот на 2017 година, IPTV серверската платформа беше надградена со цел да се зголеми поддршката до 2020 година. Беше направена и замена и надградба на капацитетот на старото складиште, на оддалечената локација во Струмица. Започна проектот за георедувантноста за Live TV каналите. OTT TV платформата беше развиена на начин којшто ќе овозможи нејзино користење во иднина за PC, Android и iOS. За обезбедување подобро корисничко ТВ искуство беа имплементирани нови функционалности како Live, Vod (Видео на барање), Timeshift, CUTV, Реклами, DRM, Потсетници, Гео-локација, и др.

Беше модернизирана M-Payment платформата со цел да се обезбедат нови можности за мобилно плаќање на флексибилен и лесен начин за крајните корисниците, со што се овозможува подобра синхронизација, консолидација на базите на податоци, оптимизација на ресурсите и јасни работни процедури. Комерцијалното воведување на mWallet апликацијата беше во К4 2017 година со што им овозможи на корисниците да ги плаќаат давачките кон EBH и за телекомуникациски услуги преку дадената апликација на МКТ на нивните мобилните телефони.

Беше дополнително развиено Hybrid Access решението кое врши агрегација на опсегот на DSL и LTE преносните линкови и креира единствена, мокна широкопојасна врска меѓу мрежниот сервисен јазол и корисничката опрема за широкопојасни услуги.

Првиот LTE роаминг партнер беше имплементиран во текот на 2017 година по воведувањето на DRA за цели на поддршка на LTE роамингот.

Со цел да се обезбеди поголема ефикасност, подобра флексибилност и брз одговор во обезбедувањето услуги, отстранување пречки и други процеси во областа на технологијата, беше извршена имплементацијата на Нова генерација OSS, Обезбедување на широкопојасни услуги (BBSA), проширување на системот за пријавување и

**ТЕХНОЛОШКА
СУПЕРИОРНОСТ
ЗА СВЕТ БЕЗ
ОГРАНИЧУВАЊА**

отстранување на пречки (Trouble Ticketing (TT)). Во 2017 година беа имплементирани нови услуги/функционалности како поддршка на нови vDSL технологии, масовно прикачување за OSP податоци (ODF import, OSP conduit import, Fiber OSP cable import, OSP containers xls import), екстензија на Device Library - IPTV/MPLS/DWDM, и др.

МКТ продолжува со својата определба и со својата работа да биде лидер на пазарот во однос на иновациите и технологијата. Помеѓу другото, како продолжение од претходните години, главен фокус се става на проектите во областа на Паметен Град. Како дополнување на нашиот успешен Проект за паметен автобуски превоз за Град Скопје во 2015 и 2016 година и проектот за паметен систем за осветлување којшто беше ставен во пробно работење во 2016 година, во текот на оваа година ги ставивме во пробно работење решенијата за Паметно управување со отпад, Паметно паркирање, Паметна клупа и Полнење на електрични возила, со цел демонстрација на предностите од имплементацијата на такви паметни системи и нашите компетенции во оваа област.

Покрај деловната област Паметен град, целосно ги истражуваме и другите деловни можности за раст и развој, во областа на финансиите, здравјето, образованието, и сл. особено со оглед на нивните деловни можности и потенцијали за раст на приходите во нашиот севкупен ICT и B2B бизнис.

МКТ како цврст подржувач на новата ера на паметен, поврзан начин на живот и работа, во 2017 година продолживме со нашиот пилот проект во областа на Паметно училиште - хибридна училница, т.е. имплементација на ИКТ решение за интерактивно учење на часовите и на далечина, во две средни училишта во Град Скопје. Спроведувањето на овој проект има за цел креирање на позитивна промена во начинот на образование, со овозможување на напредно, самостојно водено, колаборативно и интерактивно искуство за учење во училница за младите; исто така, тој има за цел да покаже како користењето на технологијата може да го поддржи квалитетот и ефикасноста на образованието, со што ќе влијае на долгорочниот развој на образовниот систем, како и на општеството и економијата.

Понатаму, искористување на потенцијалот што произлегува од проектите финансирани од ЕУ на полето на паметни решенија за Интернет на предмети (IoT), е-влада, и сл. исто така беше ставено во фокусот.

Покрај активностите за деловен развој што беа објаснети погоре, во 2017 година се фокусиравме на развој на проекти и производи за дигитализација и паметно работење на деловниот сегмент, кои сметаме дека имаат потенцијал за раст на пазарот во наредните години, што се очекува да произлезе од предностите на ефикасноста на ИКТ во секојдневните системи и мрежи за работа, како и од транспарентноста и сигурноста на таквите решенија.

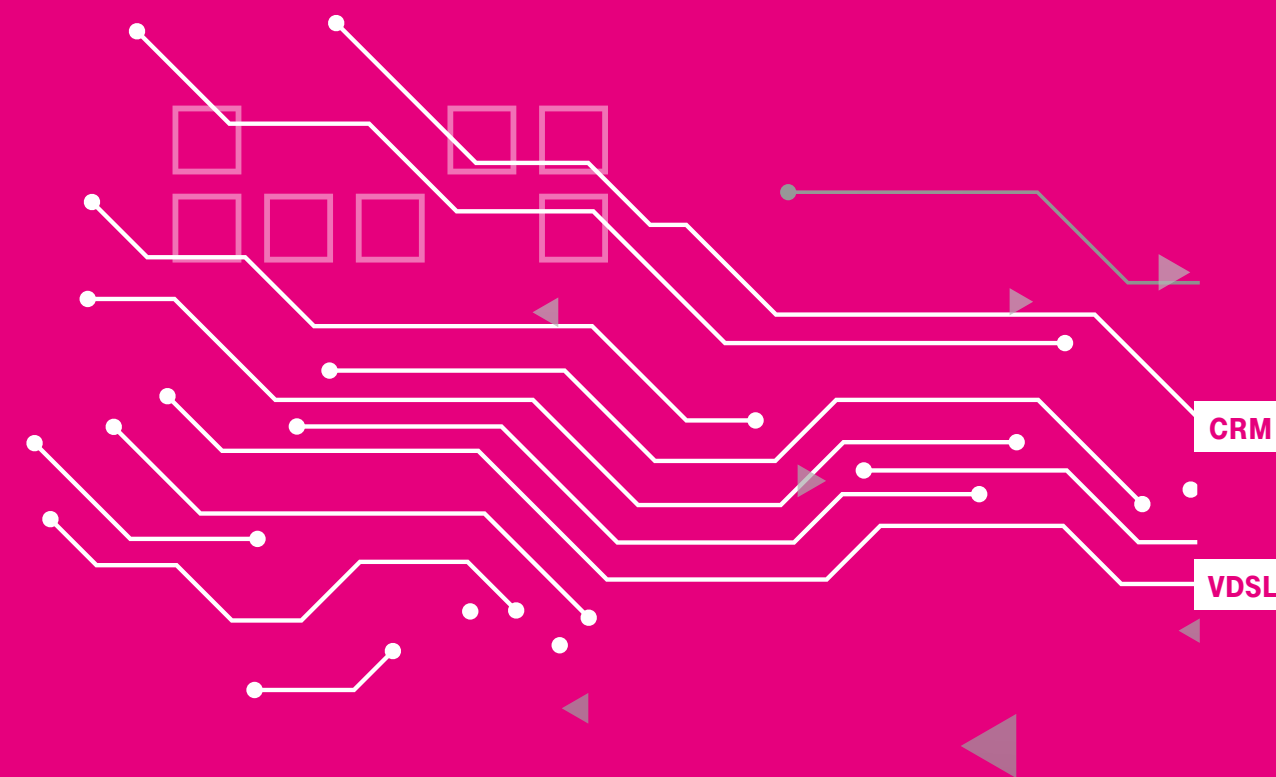
Под мотото - ИНОВАЦИСКИ СИНЕРГИИ – ПОБЕДА СО ПАРТНЕРИ, ги продолжуваме нашите стратешки партнерствата за технологија - Cisco Gold, давател на EMC Cloud решение и Microsoft Silver Дата Центар.

Понатаму, во 2017 година, добивме повторна сертификација на нашите Oracle Platinum и HP деловни партнерства и го започнавме процесот на добивање статус давател на Microsoft Cloud решение. Овие партнерства се потврда за компетенциите на МКТ во областите на корпоративни мрежи, cloud, соработки, безбедност на мрежа и технологии на дата центар. Овие компетенции се сметаат за клучни средства кои понатаму можеме да ги искористиме во нашите активности за развој на ИКТ бизнисот.

ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Проектот за консолидација на билинг беше успешно завршен на 1 јули 2017 година. Со проектот се постигна:

- Консолидација на билинг системот за корисниците на фиксна и мобилна телефонија во еден систем BSCS iX R2
- Консолидација на системите за забрана и исклучување
- Намалување на OPEX како резултат на повлекување од употреба на билинг системот за фиксна телефонија, Geneva
- Оперативна ефикасност – користење на еден систем за билинг и забрана за корисниците на мобилната и фиксната телефонија
- Можност за креирање една сметка за корисниците на мобилната и фиксната телефонија

Со следењето на стратегијата на Компанијата за нулта толеранција за НТМ („нема техничка можност“), беа имплементирани следниве проекти:

- Имплементација на обезбедување VDSL технологија којашто овозможува можност за поголема брзина на податоци и покриеност на корисници
- Имплементација на Cube производ со којшто се обезбедуваат фиксни податочни услуги преку 4G мрежа за претплатници кај коишто нема техничка можност за добивање услуги преку фиксен пристап

Во ноември 2017 година беше спроведен проектот за надградба на системот за обезбедување на услуги од мобилната телефонија на најновата верзија. Надградбата беше спроведена само со интерни ресурси што резултираше со значителна заштеда на трошоци. Новиот систем е збогатен со нови карактеристики/подобри функционалности, подобри перформанси, и нова интегрирана алатка за развој на активности.

SafeNet услугата беше воведена во октомври 2017 година со која на корисниците на мобилна телефонија им се обезбедува услуга за безбедност на мобилна мрежа. Услугата за безбедност на мобилната мрежа го штити web/http мобилниот сообраќај од злонамерен софтвер (malware) како што се вируси, црви, шпионски софтвер, хакирање, кражба на идентитет, итн. Воведувањето на услугата има стратешко значење бидејќи мрежната безбедност како услуга станува сè поважна и е едно од полињата на коишто се очекува пораст.

Во CRM системите беше имплементиран проектот за имплементација на VDSL технологија. Со овој проект воведовме поддршка на нашите системи со нова VDSL технологија. Покрај тоа, техничките можности на нашите системи беа подобри со цел да се поддржи понудата и продажбата на производи коишто од аспект на продажба се недоволно искористени во однос на технологијата со којашто се обезбедуваат. Процесите за проверка на техничка можност, подобност и креирање на налози/нарачки беа исто така изменети со цел поддршка на овој вид функционалности.

Надградбата на апликацијата за веб продавница заврши во 2017 година. Новата платформа за веб продавница е визуелно поприлична за корисниците, ги следи новите насоки на ДТ и е оптимизирана за најдобро корисничко без одложување во обработката на налози/нарачки.

Се вовеле нова функционалност за стекнување на нови постпејд корисници онлајн (веб).

Во 2017 година започна проектот за имплементација на Mediation Zone во Хрватски Телеком. Проектот е поделен на две фази (мобилна и фиксна телефонија) и се планира да заврши до крајот на 2018 година. Проектот се реализира преку Заедничкиот центар за услуги за медијација.

Во јули 2017 година, беше донесено Времено решение како дел од проектот за DWH консолидација на Data Warehouse системите на МКТ. Решението поддржува консолидација на билинг системите. Продолжува спроведувањето на проектот за DWH консолидација во својот оригинален опсег и се планира да заврши до К1 2019 година.

Во декември 2017 година беше направено подобрување на управувањето со SAS кампањи на најновата SAS Customer Intelligence Studio 6.5 базирана на верзијата 9.4 на SAS софтверот. Проектот вклучува поставување на нова серверска платформа, инсталација на апликацијата и конфигурирање за двата деловни контексти, и исто така, активности за миграција на CDM податоци.

Во периодот јуни-август 2017 година, беше успешно комплетиран и завршен проектот за замена на постојниот Enterprise Storage систем со нов All Flash Enterprise Storage систем. Централизираната Enterprise Storage инфраструктура обезбедува услуги базирани на складирање за најважните апликации во сите сегменти во нашата компанија (Билинг систем, CRM, NetCracker, MS SQL & Oracle DB, Mediation, ICARM, eRecharge, Appian, Interconnect, Mobi+, SAP систем). Новата платформа за складирање овозможува поефикасна и сигурна ИТ инфраструктура и ќе обезбеди повеќе придобивки за нашите интерни сервиси/вработени и надворешни сервиси/вработени:

- Надградба на капацитетот на складиштето и перформансите
- Подобрување на услугите за опоравување од катастрофи за цела апликација (со консолидација на апликациите на ист систем за складирање)
- Напредни технологии како Виртуелизација на складиште (Storage Virtualization), Поделба на складиштето на партиции (Storage Partitioning), Поделба на складиштето на нивоа (Tiering) и друго.

**БРЗИНАТА И БЕЗБЕДНОСТА
НА ИНФОРМАЦИИТЕ СЕ
ДВИГАТЕЛ ВО ДИГИТАЛНОТО
ОПШТЕСТВОТО**

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

И во 2017 година преку сопствената продолживме да ја следиме компаниската стратегија, притоа успевајќи да се задржиме на нашиот пат и успешно да го изодиме до самиот крај.

Интензивните и динамични промени на пазарот бараат деловен модел за човечки ресурси и тим којшто ќе биде во можност да одговори на барањата на корисниците и на нашите вработени, а воедно да биде во рамките на вредностите на Дојче Телеком Групацјата и меѓународно прифатените стандарди.

Во рамките на стратегијата имавме неколку стратешки фокуси кои ги водеа нашите активности:

- максимизирање на ефикасноста и ефективноста во деловните процеси;
- препознавање, наградување и задржување на клучните вработени;
- одржување на култура насочена кон реализација на цели;
- креирање на развојни програми за унапредување на нашите вработени и здравје, безбедност и благосостојба на нашите вработени

Овие фокуси ни овозможуваат да се насочиме целосно кон нашите клиенти, менаџерите и вработените и на тој начин да обезбедиме услугите што ги нудиме, најдобро да ги задоволат нивните потреби.

МАКСИМИЗИРАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА ПРЕКУ ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА НОВИ ДЕЛОВНИ ПРОЦЕСИ КОИ ЈА ПОДРЖУВААТ КОМПАНИСКАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАСТ - MISSION TURNAROUND

Во септември 2017 донесена е нова организациска структура којашто започна со примена од 01 ноември, изменета со цел за да го зајакне стратешкото позиционирање на компанијата на пазарот.

Оптимизираната организација со помалку хиерархија, во голема мера придонесе кон севкупно подобрување и забрзување на компаниските резултати. Организацијата е пофлексибилна на оперативно и организациско ниво и овозможува поедноставени процеси на одлучување и поефикасна комуникација, поголема ефикасност во управувањето со интерните процеси, како и подобро усогласување на иницијативите и координација на проектите.

Вака реструктурираната и оптимизирана организација, поставена во духот на start up компанија, ќе ја поддржи реализацијата на стратегијата Mission Turnaround која овозможува нов начин на размислување и води кон раст во сите сегменти на нашето работење.

Со новиот оперативен модел, а со цел да се зајакнат функциите што овозможуваат првокласно корисничко искуство се дефинираа три главни двигатели: приватни корисници, деловни корисници и дигитализација и иновации, кои со поддршка од другите единици имаат задача да овозможат подобра организација и повисока координација во обезбедувањето на

најдобри производи и услуги за корисниците во двата сегменти и подобро време за пласман на пазарот. Исто така, се реструктурираше и организацијата и управувањето на Областа за техника и ИТ со што се создадоа значителни синергии, се со цел најдобро да ги искористиме расположливите капацитети и да обезбедиме врвен квалитет во работењето како поддршка за деловниот раст.

Вкрстено-функционалниот начин на работа е најдобар пример за тимска соработка и за заеднички напори за постигнување позитивни промени со продуктивни резултати.

ГИ ПРЕПОЗНАВАМЕ, НАГРАДУВАМЕ И ЗАДРЖУВАМЕ НАШИТЕ КЛУЧНИ ВРАБОТЕНИ

Во 2017 година посветивме посебно внимание на тоа да создадеме позитивно искуство за признавање, зголемена мотивација и продуктивност на нашите клучни вработени.

Воведовме програма за оддавање признание со водечко мото #СеВложувамПовеќе, во која се препознати сите оние кои со своето исклучителна посветеност и успех во работата, тимскиот дух, соработката и постојаната конструктивна поддршка на другите колеги придонесуваат кон поголем компаниски успех, оние кои еднакво се фокусираат на надворешните и внатрешните корисници, кои несебично се вложуваат во извршувањето на работните задачи.

Оваа програма, чиј прв циклус ќе трае една година, освен што ја нуди можноста секој од вработените да изрази благодарност на своите колеги, искажувајќи им соодветно признание, овозможи да се идентификуваат нашите најдобри вработени кои ќе станат членови на клубот #СеВложувамПовеќе. Членовите на клубот #СеВложувамПовеќе ќе бидат наградени со соодветни бенефиции, а ќе бидат и промовирани на компаниски настани и преку интерните канали во текот на целата година, односно до новиот циклус на избор на следни членови на клубот.

Годинава, земајќи ги во предвид позитивните ефекти од претходната година, ја продолживме праксата да посветивме посебно внимание за вработените од Областа на главниот директор за техника и ИТ. Реализиравме програма за лојалност како развојна програма за клучните експерти од оваа област која ќе обезбеди наследници за специфичните работни места преку подобрен трансфер на знаења, како и подигнување на личниот и професионалниот равој на едно повисоко ниво.

Воедно, програмата за лојалност се прошири и на вработените од Областа на Главниот Комерцијален Директор, каде најдобрите 10 вработени од првата линија на продажни активности добија договори за лојалност, обезбедувајќи зголемување на нивната мотивација и задржување

на нивните стратешки работни места во услови кога конкуренцијата прави притисок над нашиот успешен кадар.

На иницијатива и желба на Главниот Извршен директор започнавме и нова иницијатива преку која сакаме јавно да ја признаеме работата и резултатите на нашите вработени кои покажуваат извонредни резултати во континуитет – настанот **Пица во петок**. Цел на настанот, кој се одржува на квартално ниво, преку заедничка дружба во релаксирана и опуштена

атмосфера да се оддаде признание на вработените кои постигнале исклучителни резултати во претходниот квартал. Вработените се наградуваат за нивниот труд и имаат можност да си оддадат оддишка од работните обврски, меѓусебно да се запознаат подобро, да се мотивираат и дружат. Ова претставува можност Главниот извршен директор и другите главни директори да се подружат и продискутираат за актуелни и значајни прашања со вработените, да добијат повратни информации или да разменат нови идеи.

Што се однесува пак до бенефициите, дефинираме нови услови коишто се однесуваат на условите за користење и лимитите за набавка на службени мобилни телефони. Новопровираните пакети вклучуваат повисок месечен лимит, вклучен интернет од 10 GB, вклучен роадинг.

КУЛТУРА НАСОЧЕНА КОН ОСТВАРУВАЊЕ НА РЕЗУЛТАТИ

И понатаму се стремиме да обезбедиме култура насочена кон остварување на резултатите и со која ќе овозможиме еднакви можности за заработка и атрактивна награда за нашите посветени вработени во сегментот продажба. Затоа имплементираме нов систем на плати и бонуси за вработените од сегментот Односи со корисници – Контакт Центар. Во пракса ова подразбира стандардизирање на фиксната плата според локалните пазарни услови, а воведување на варијабилен дел од платата зависен од нивото на успешна реализација на услужни и продажни цели.

ГО ЦЕНИМЕ И СЛЕДИМЕ МИСЛЕЊЕТО НА ВРАБОТЕНИТЕ

Веруваме дека вклученоста на вработените во донесувањето на одлуки и размена на мислења креира опкружување во кое луѓето влијаат на одлуките и на активностите на деловното работење, но и на нивните работни места и опкружување. Затоа постојано го следиме мислењето на вработените преку редовното **Истражување на Пулсот на компанијата**. Ова ни помага да ги идентификуваме трендовите и чувствата на вработените, ни покажува како вработените ги разбираат процесите во компанијата, особено во време на трансформација и се идентификуваат силните и слабите страни во областите каде треба да се спроведат дополнителни мерки за подобрување

ОДГОВОРНО ГИ ГЛЕДИМЕ ПОТРЕБИТЕ ЗА РАЗВОЈ НА НАШИТЕ ВРАБОТЕНИ

Брзите промени во нашата индустрија бараат брзи одговори, т.е. соодветно образовани и обучени вработени коишто се подготвени да ги извршуваат своите задачи во позитивно работно опкружување.

Високоразвиениот систем за едукација и обука, обезбедува целосна експертиза и потенцијал за да се исполнат деловните можности во сите области на нашето работење. На тој начин, развиваме различни развојни програми кои можат да одговорат на разни нивоа од организациската структура.

Развојни програми за менаџментот: посебен акцент посветуваме на развој на програми за оваа група на вработени кои директно управуваат со човечките ресурси. Нашите менаџери се тие кои одговорно и целосно ќе застанат зад своите и зад одлуките на својот тим, притоа носејќи го „товарот“ дека се примери на однесувањето и креирање на нашата корпоративна култура.

Работевме на развој и имплементација на програма за развој на лидерски компетенции, наменета за менаџери која одговара на комплексното бизнис окружување. Имплементираме и глобални програми за лидерски вештини, како што беа Level Up програмата; Open leadership portfolio program; Lead FIRST program (наменета за менаџери кои прв пат во тековната година се назначени на менаџерски позиции), обуката за менаџери за работа во динамично и променливо деловно опкружување.

Развојни програми за сите вработени: Во 2017 креираме неколку развојни програми кои се однесуваат како на сите вработени, така и за оние кои се во директен контакт со нашите корисници, со цел да постигнеме најдобри резултати.

Во 2017 посебен акцент дадовме на развојот на вработените кои се во директен контакт со нашите корисници. Креираме и спроведовме обука за продажни вештини за продажба преку телефон, стрес менаџмент и развој на комуникациски вештини за вработените во Контакт центарот; како и обука за продажни и комуникациски вештини за вработените во нашите продажни салони.

ДТ програма за таленти – Од сите номинирани вработени во рамки на ДТ групацијата, 20 вработени од Македонски Телеком беа промовирани како глобални таленти, што претставува 90% од вкупно номинираните за програмата и што не стави на високото 7 место во ДТ групацијата по вклучени таленти во оваа глобална програма. Целта на програмата е насочен развој на вработените идентификувани како вреден потенцијал за Компанијата.

Промоција на дигитално учење - МКТ беше дел од пилот програмата на ДТ за Skillsoft – дигитална платформа за учење и истата глобално се воведо во рамките на новиот интернационален модел за развој на човечките ресурси. Портфолиото вклучува курсеви, книги, подготовка за сертифицирање и видеа на повеќе теми: Деловно работење (проектен менаџмент, продажба и ориентираност кон корисници, финансии, ЧР и администрација); Компјутерски вештини (Office, Windows, Internet Explorer и SAP апликации); ИТ (Развој на софтвери, Оперативни системи, ERP системи, WEB дизајн и ИТ бизнис) За сите вработени е овозможена и глобална програма за англиски јазик преку дигиталното училиште.

ЗДРАВЈЕ, БЕЗБЕДНОСТ И БЛАГОСОСТОЈБА НА НАШИТЕ ВРАБОТЕНИ

Здравјето, безбедноста и благосостојбата во рамките на нашата организација се најважни. Ние обезбедуваме здрава средина за нашите вработени преку имплементирање на политиката на Компанијата од областа на здравјето и безбедноста на вработените, во согласност со најновите европски регулативи и практики. На тој начин, овозможуваме безбедна работна средина и здрави работни услови за нашите вработени.

Имајќи ја предвид природата на работниот процес, овозможуваме нашите вработени да добијат соодветен здравствен преглед, со што се грижиме за здравјето на секој поединец во Компанијата. Истовремено, со цел да ја подигнеме свеста за важноста за сопственото здравје воведовме и нова бенефиција за сите вработени со **специјални проширени здравствени прегледи**.

Водиме грижа работното опкружување да биде прилагодено преку имплементација на разни безбедносни мерки и стандарди. Како доказ за успешното работење за 2017 година, на 06-07 Мај, 2017 во Охрид успешно беше обележан светскиот ден на безбедноста и здравјето при работа, каде Македонски Телеком и тимот за безбедност и здравје при работа во MKT се здоби со **златна плакета**. Со ова се устоличуват строгите барањата на стандардот **OHSAS 18001 - Систем за управување со здравје и безбедност на работа**, каде повторно остануваме дел од **DT Umbrella BS OHSAS 18001:2007**.

За целосно исполнување на безбедносните барања за работните места со зголемен ризик, направени се сите неопходни и дополнителни **испитувања на личната и колективната заштитна опрема за 2017 година**, со запазување и понатаму на **фактор 0% повреди**.

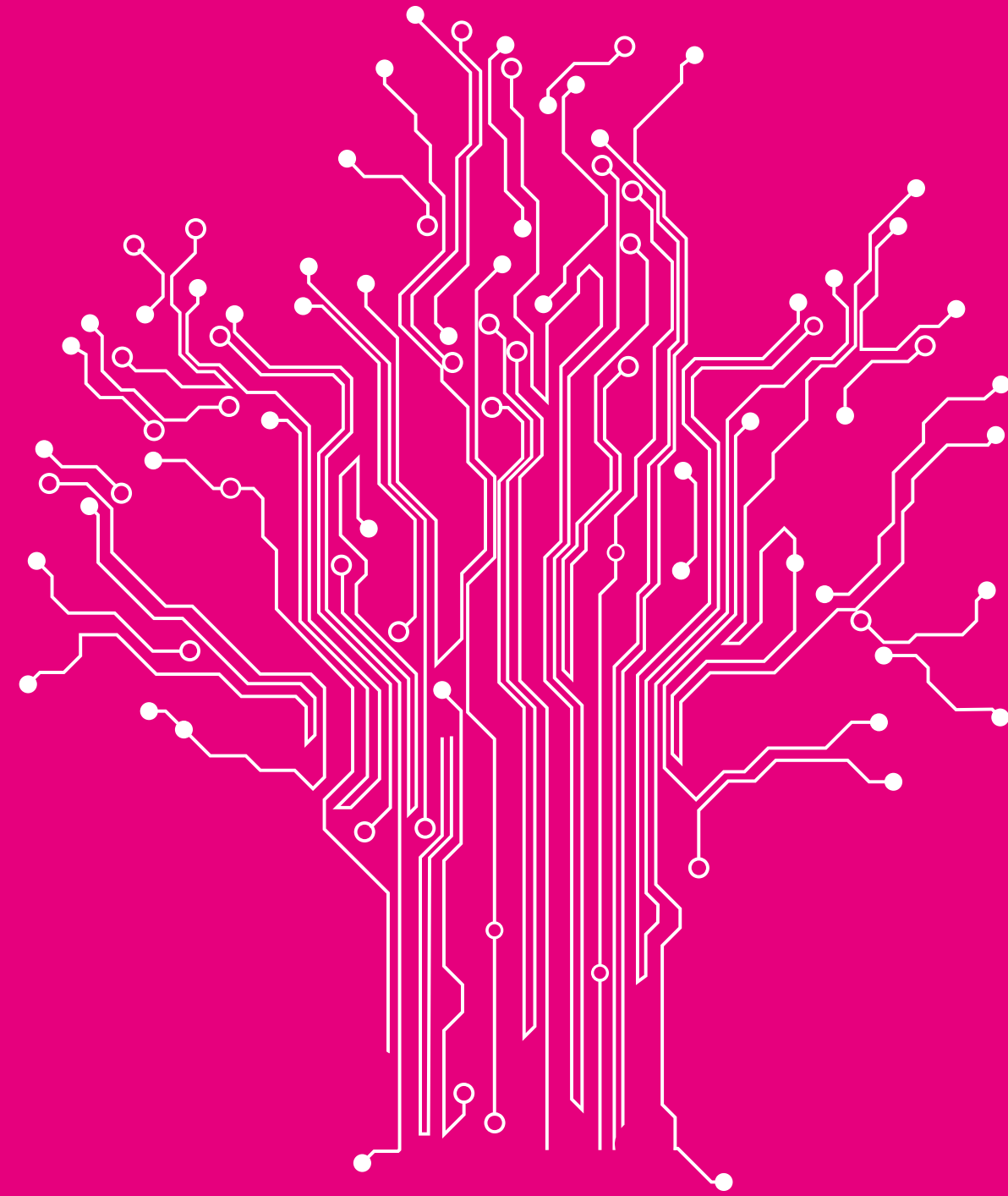
Еко акции на планина – со цел да се зголеми важноста на планината за секојдневниот живот, како и да се придонесе кон создавање на заедничко подигнување на еко свеста на вработените кое ќе донесе позитивни промени за подобар и поквалитетен живот за целата општествена заедница.

Континуирано спроведуваме обуки за сите нови вработени со цел стекнување на потребни, специфични знаења за безбедноста и здравјето, како и да ја зголемат свесноста по овие прашања. Постоенето и секојдневното обновување на специјално креирана веб страница за вработените за да бидат навремено информирани за сите најнови состојби од областа за здравјето и безбедноста, како и препораки и совети за поголема превентива во здравјето.

**ЗАД СЕКОЈ
УСПЕХ НА
КОМПАНИЈАТА
СТОЈАТ
ЦЕЛОСНО
ПОСВЕТЕНИ И
МОТИВИРАНИ
КОЛЕГИ**

ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Во денешен контекст на успешно опстојување и моделирање на пазарот и пазарните услови, во дефинирањето на големината на компанијата клучна улога има и степенот колку таа компанија е ангажирана и помага во подобрување на заедницата во целост.

Токму заради таа улога, корпоративната општествена одговорност е вградена како интегрален дел од целокупното наше работење. Со цврсто уверување дека оваа определба е вистински избор и основа да го одржиме не само нашиот бизнис, раст и развој, туку преку одговорното работење да креираме дополнителна вредност за целото општество, секојдневно и континуирано ја надградуваме нашата ангажираност проширувајќи ги сферите на делување. Македонски Телеком како еден од најзначајните играчи во македонското деловно опкружување, со години наназад претставува вистински пример на општествено одговорна компанија. Станувајќи репер и позитивен модел, корпоративната општествена култура ја прошируваме и на индивидуално ниво кај секој од нашите вработени. Нашата мисија е да се грижиме за своите вработени, но истовремено и да го збогатуваме и унапредуваме квалитетот на животот на сите граѓани во државата, како и постојано да вложуваме во заедницата, подобрувајќи ја на тој начин средината во којашто делуваме и од која и ние самите, заедно со нашите вработени сме дел. Затоа, континуирано поддржуваме значајни културни и спортски настани, донираме и инвестираме во образованието, здравството, социјалната и детската заштита, притоа промовирајќи ги универзално прифатените вредности за општествена одговорност.

Спортот, музиката, културата и општествената одговорност се главните столбови на стратегијата за спонзорства на Македонски Телеком.

Па така, во 2017 година ја продолживме соработката со нашиот најдобар ракометен и фудбалски клуб „Вардар“, Македонската Тениска Федерација, а го поддржавме и најдобриот македонски рели возач Игор Стефановски Ице. Останавме и натаму генерален спонзор на Бизнис лигата во мал фудбал и хуманитарниот велеслалом во Маврово. Како поддржувачи на спортот, реализиравме успешна соработка и со фудбалскиот клуб „Албарса“, како и со кошаркарскиот клуб „Шкупи“.

Освен во спортот, постојано инвестираме и во музиката, како еден од најзначајните општествени сегменти. Веќе со години наназад сме партнери на далеку препознатливиот и единствен Скопски џез фестивал, како и на детските музички фестивали како што се Златно славејче, Поточиња, Гроздоберче. Ја зајакнавме и продолживме нашата поддршка на музичките фестивали, „Skopje Calling“ и „Ohrid Calling“, како и со популарниот Адријан Гаџа. Несебично вложуваме и

во културата. Меѓу позначајните настани го издвојуваме Охридското лето, манифестација на која што сме горди пријатели долги години наназад. Го цениме секој креативен израз, дали станува збор за формален или неконвенционален, алтернативен уметнички настап. Со ваквиот пристап ја зацврстуваме и наградуваме и нашата улога во поставената мисија за следната година, создаваме ефективна основа за следниот голем чекор – запознавање и претставување на јавноста со дигиталното гигабитно општество. Го поддржуваме и веќе традиционалниот, но само според годините на одржување, уличен фестивал „Баскерфест“, којшто е алтернативен, модерен и неконвенционален во секој друг аспект. „Strumica Open Festival“, „Инвестицискиот самит Македонија 2025“, традиционалната школа „Обука за млади лидери“, како и на „AllWeb настанот“, се генератори на општо задоволство, а со тоа и точки на нашиот општествен фокус. Дадовме поддршка на проекти од јавен интерес во областа на меѓународната соработка како што се „Националниот ден на Р. Унгарија“ и „Денот на независноста на Америка“.

Бевме партнери и на традиционалните манифестации за албанската популација во Република Македонија како што се: „Звучите на чаршијата“, „Ансамблот Ибе Паликуќи“, „Тетовско културно лето“, Меѓународниот филмски фестивал „Скупи Фестивал“, „Akta Non Verba“, „Детскиот театарски центар“.

Македонски Телеком во 2017 година во насока на својата стратегија за општествено одговорна компанија, донираше медицински апарати во Болницата за белодробни заболувања кај децата – Козле, којшто е водечки Институт во нашата земја, но и регионот за комплексни респираторни заболувања кај децата. Со оваа донација, безусловно придонесовме за унапредување на квалитетот на животот на најмладите. Донацијата на медицинските апарати дефинитивно ќе придонесе за подобрување на дијагностиката, да се намали времето на чекање и да им се овозможи терапија за поголем број пациенти.

**КРЕИРАМЕ
ДОПОЛНИТЕЛНИ
ВРЕДНОСТИ ЗА
БЛАГОСОСТОЈБА
НА СИТЕ ГРАЃАНИ**

ФОНДАЦИЈА „ТЕЛЕКОМ ЗА МАКЕДОНИЈА“

Мисијата на Фондацијата „Телеком за Македонија“ е да помогне на сите чинители во општеството. Двата главни фокуси на Фондацијата се децата од ранливите категории, како и развој на информатичкото општество и еднаква вклученост на сите, со што се стремиме да овозможиме подобар и поквалитетен живот на сите граѓани. Во таа насока, во текот на 2017 година се реализираа неколку проекти, излегувајќи им во пресрет на различни категории на граѓани.

Новогодишен караван

Новогодишен караван е традиционална хуманитарна активност на Фондацијата „Телеком за Македонија“ која што се организира веќе 15 години по ред. Во рамките на новогодишниот караван, волонтери од Македонски Телеком ги посетува најранливите групи на деца: децата без родители, децата со посебни потреби, со оштетен слух и вид, деца со инвалидитет, деца од социјално загрозувани семејства, како и деца сместени во здравствени институции.

Нашите колеги-волонтери беа во Кавадарци, Скопје, Битола, Велес, Дебар, Делчево, Неготино, Прилеп, Ресен, Струга, Струмица, Тетово, Штип и Пробиштип. При тоа, доделивме над 2000 пакетчиња и организиравме новогодишни претстави во семејства и институции.

Фондацијата секоја година ги менува институциите со цел да се посетат што повеќе деца и да им се донесе радост и Новогодишна атмосфера на оние на кои им е најпотребно.

Европска и Балканска јуниорска олимпијада по информатика

На јуниорската Балканска олимпијада по информатика во 2017 година учествуваа тимови составени од најмногу четири натпреварувачи - ученици до 15,5 години од девет балкански земји: Босна и Херцеговина, Бугарија, Грција, Македонија, Молдавија, Кипар, Романија, Србија и Словенија.

Во истовреме, за прв пат се организираше и Европска јуниорска олимпијада по информатика, на која учествуваа 85 ученици од 22 европски земји. Двете олимпијади беа организирани во Софија.

Во исклучително силната конкуренција, покрај трите освоени медали на јуниорската Балканска олимпијада, македонскиот тим освои и еден бронзен медал на Европската олимпијада по информатика.

Примарна цел на овие значајни и елитни едукативни настани е да се поттикне интересот за информатиката кај децата од помала возраст во сите земји од Европа, како и да им се овозможи на најдобрите европски млади таленти да ги покажат знаењата и вештините кои што веќе ги стекнале во оваа област, а поконкретно во програмирањето. Учество на македонските претставници на двете олимпијади го помогна Фондацијата „Телеком за Македонија“.

Броеви за донации

Телефонските броеви за донации се многумина се единствениот спас во борбата за живот. Овие броеви се отвораат со цел да им се помогне за лекување или оперативни третмани на лицата кои немаат доволно материјални средства. Па така, во 2017 година, броевите за донации беа наменети 74 пати, од кои 65 за физички и 9 за правни лица. Фондацијата „Телеком за Македонија“ и понатаму ги поддржува граѓаните како корисници на овие броеви, преку плаќање на персоналниот данок на донираниот износ.

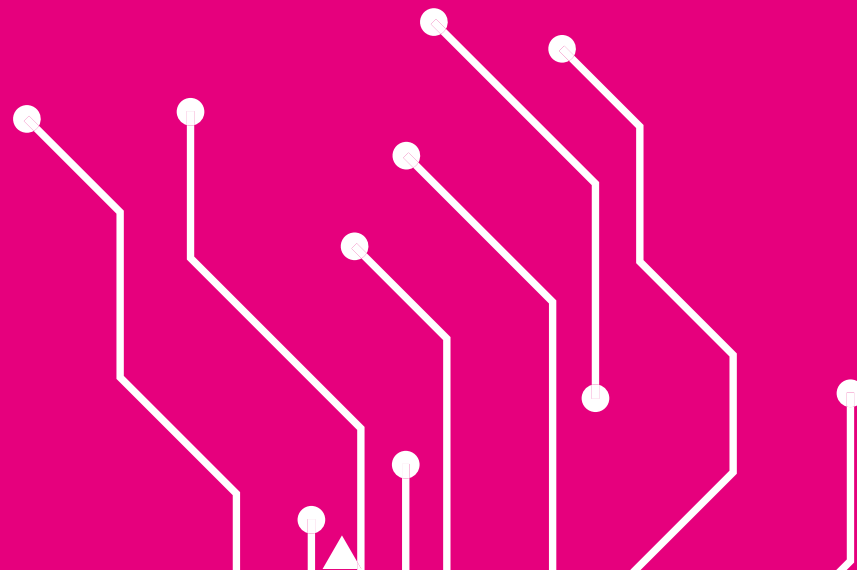

ДОСТИГНУВАЊА ВО 2017

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

**9 ОТСТО ОД
ДОМАЌИНСТВОТА
КОРИСТАТ
MAGENTA 1**

**117.500 КОРИСНИЦИ
НА IPTV УСЛУГАТА**

**ИЗМЕРЕНА
НАЈГОЛЕМАТА БРЗИНА
НА МОБИЛНАТА
МРЕЖА ВО РЕГИОНОТ
ОД НАД 500 MBPS**

**ВОДЕЧКА
ПОЗИЦИЈА НА
ПАЗАРОТ НА
ФИКСНИ ГОВОРНИ
УСЛУГИ СО УДЕЛ
ОД 59,6 ОТСТО**

**УНИКАТНА TELEKOM
SAFENET УСЛУГА
ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВО
МОБИЛНАТА МРЕЖА**

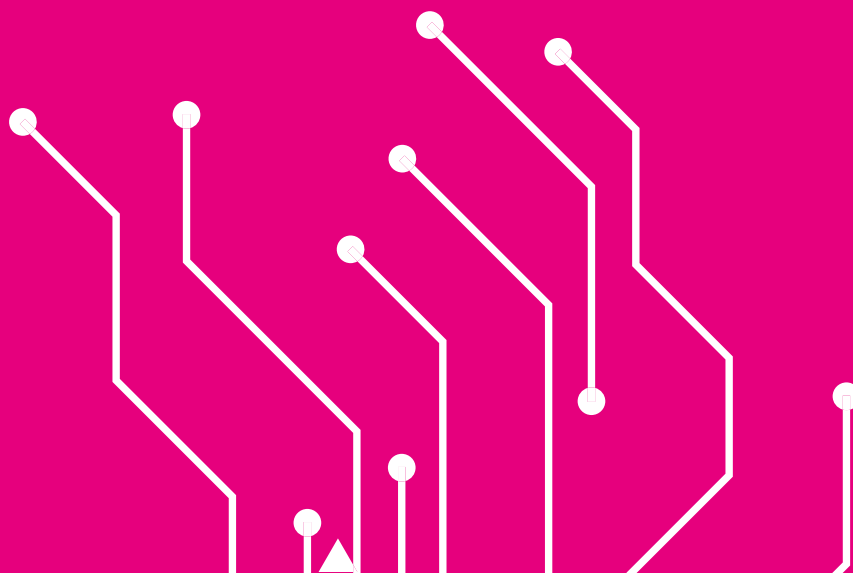
**161.000 ПОМИНАТИ
ДОМОВИ СО FTTH**

**НОВ КОНЦЕПТ НА
ПРОДАВНИЦИ НА
ДТ СО ЗЕЛЕН ЕКО
СИД ЗА ПРВ ПАТ ВО
МАКЕДОНИЈА**

НАГРАДИ И ПРИЗНАНИЈА

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

FACEBOOK MESSENGER CHATBOT СО ВРВНО СВЕТСКО ПРИЗНАНИЕ ЗА КОРИСНИЧКИ УСЛУГИ

Македонски Телеком ја доби наградата „Деловна брилијантност“ на реномираната британска групација за глобални настани и обуки „БОЦ“. Наградата ни беше доделена во рамки на светскиот настан „Бизнис брилијанс аворд УК“ за 2017 година во категорија на кориснички услуги за напредното автоматско решение за корисничка поддршка Facebook Messenger Chatbot.

Ова е уште едно значајно признание за Македонски Телеком од светски размери за нашиот иновативен приод во работата. Во конкуренција на проекти од целиот свет, на церемонијата, одржана на 7 декември, во Лондон, Велика Британија, Македонски Телеком ја освои првата награда за своето напредно автоматско решение за корисничка поддршка Facebook Messenger Chatbot.

Facebook Messenger Chatbot-от на Македонски Телеком или наречен „Виртуелен Асистент“ претставува прв чекор кон остварување на напредна, автоматска корисничка поддршка. Ова во основа е почеток на проектот за создавање вештачка интелигенција која ќе овозможи помош и поддршка на клиентите на Македонски Телеком 24/7.

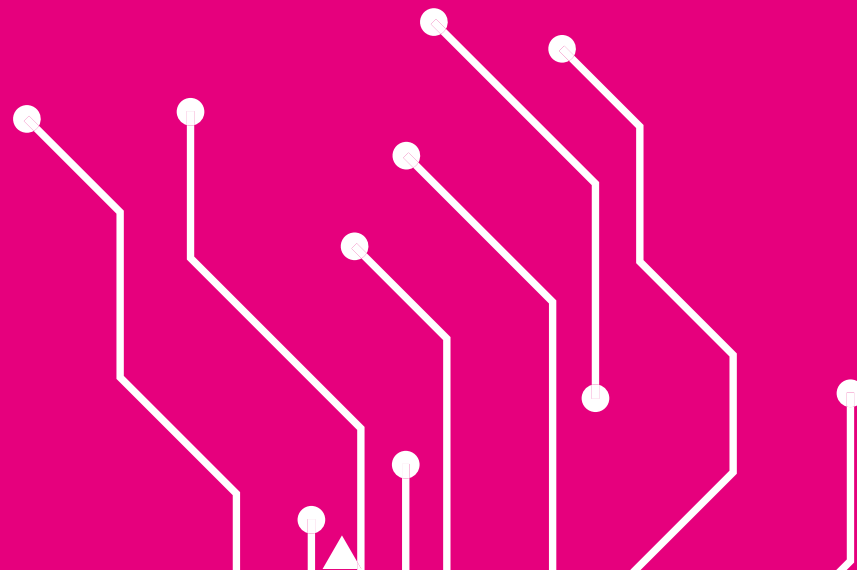

СТРАТЕГИЈА ЗА 2018

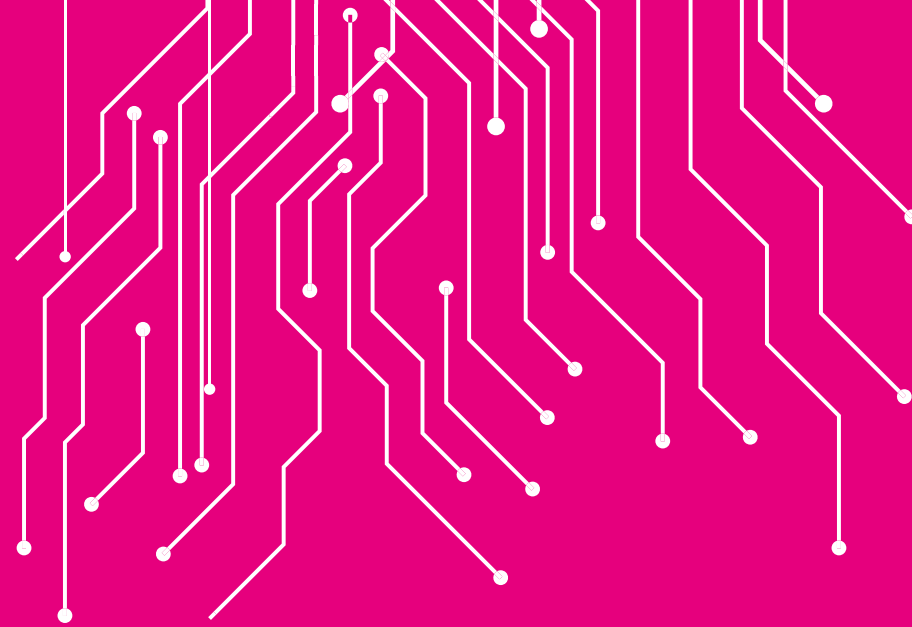

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

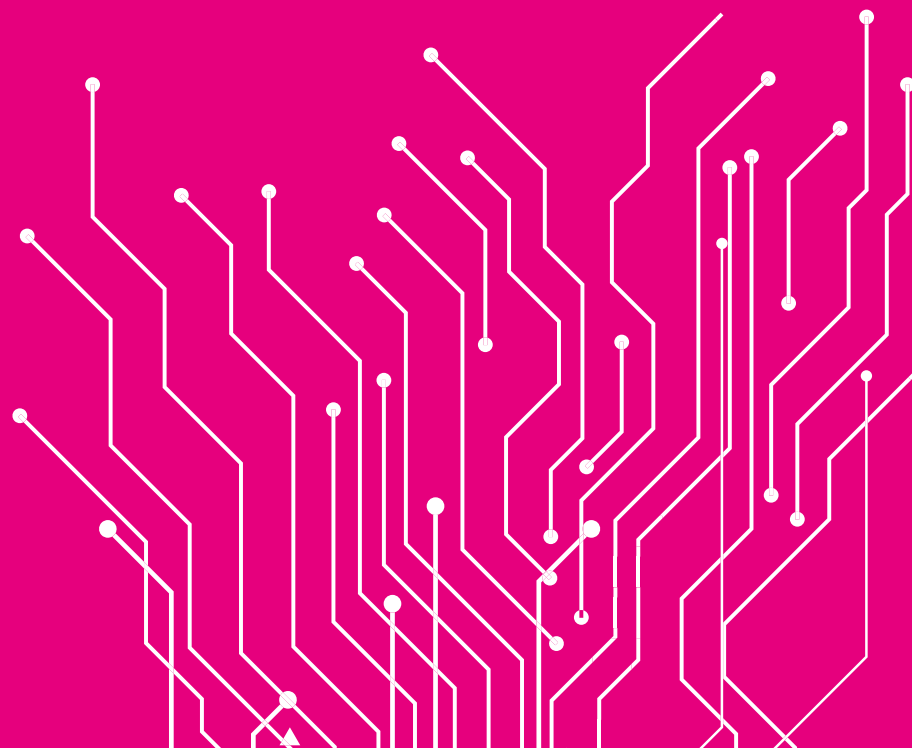

РАСТЕМЕ со таргетирање на сегментите каде што не сме присутни, ги **ПРОШИРУВАМЕ** можностите **ДОДАВАЈЌИ ВРЕДНОСТ** со нашата супериорна технологија, продолжуваме да го растеме нашиот основен бизнис градејќи **СИЛЕН И ПРЕПОЗНАТЛИВ БРЕНД**, се фокусираме на активности што значат **РАСТ** секогаш ставајќи ги корисниците на прво место.

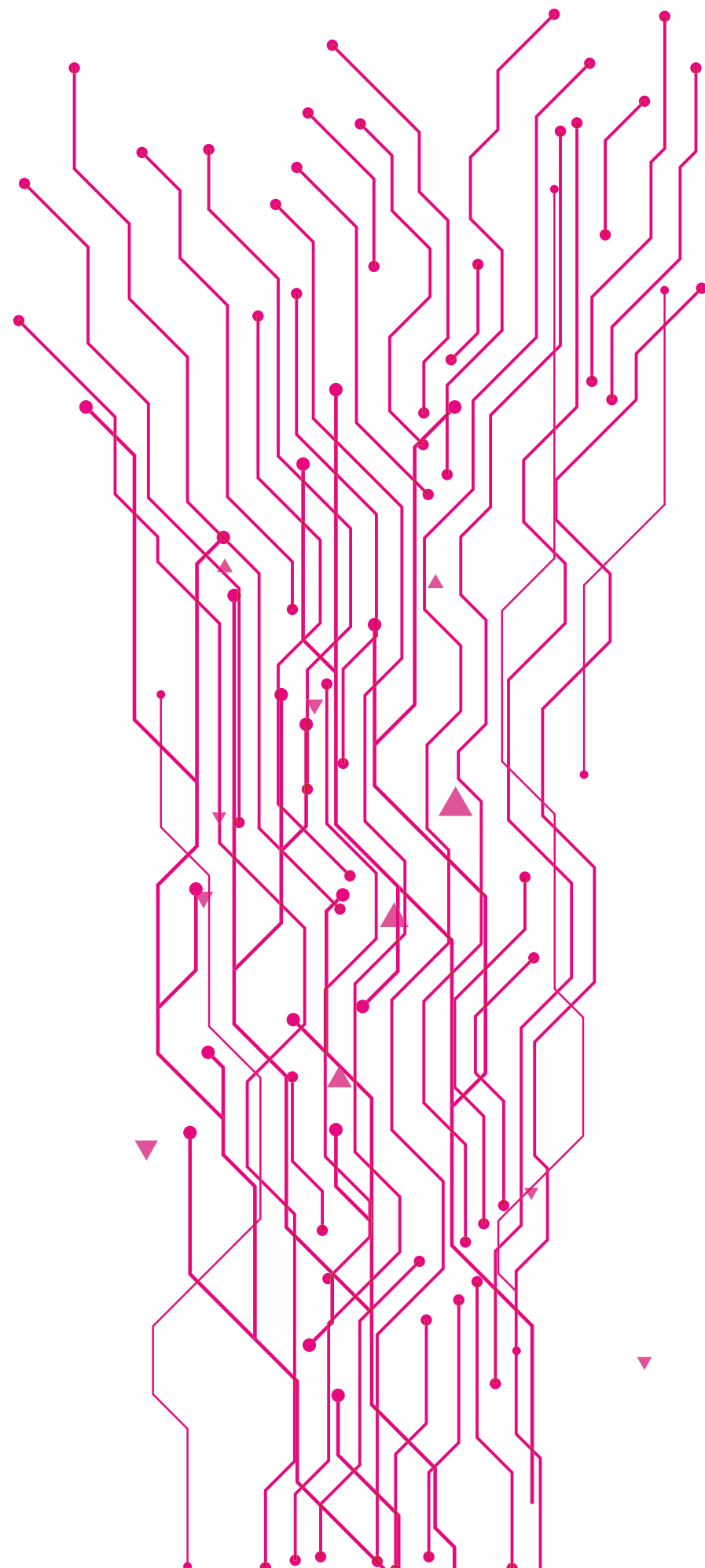

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

Извештај на независниот ревизор

До управниот Одбор и Акционерите на Македонски Телеком АД- Скопје

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Македонски Телеком АД – Скопје („Друштвото„), кои што ги вклучуваат извештај за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2017 година, како и извештај за сеопфатна добивка, извештаи за промени во главнината и паричните текови за годината којашто завршува тогаш, и белешките, кои се состојат од преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвување и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните Стандарди за финансиско Известување, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјалното погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорот на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандарди за ревизија прифатени во Република Македонија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, финансиските извештаи ја прикажуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото заклучно со 31 декември 2017 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината која што завршува тогаш во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

PricewaterhouseCoopers Revizija doo, Skopje

ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

Скопје

20 февруари 2018 година

Во илјади денари	Белешка	2017	2016
Средства			
Тековни средства			
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	5	522.375	941.022
Депозити во банки	6	680.506	178.457
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	2.893.949	3.342.231
Побарувања за останати даноци	8	14.175	12.845
Залихи	9	338.121	438.320
		<u>4.449.126</u>	<u>4.912.875</u>
Средства расположливи за продажба	10	-	3.296
Вкупно тековни средства		<u>4.449.126</u>	<u>4.916.171</u>
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	11	12.180.690	12.497.665
Аванси за недвижности, постројки и опрема		4.553	2.784
Нематеријални средства	12	2.691.472	2.321.148
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7	330.635	346.043
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата		63.925	60.366
Останати нетековни средства		612	612
Вкупно нетековни средства		<u>15.271.887</u>	<u>15.228.618</u>
Вкупно средства		<u>19.721.013</u>	<u>20.144.789</u>
Обврски			
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи и останати обврски	13	3.463.777	4.338.917
Обврски за данок на добивка		25.428	20.088
Обврски за останати даноци	8	48.608	39.255
Резервирања за обврски и плаќања	15	153.907	165.994
Вкупно тековни обврски		<u>3.691.720</u>	<u>4.564.254</u>

Нетековни обврски

Останати обврски	13	519.264	168.621
Одложени даночни обврски	14	128.928	151.595
Резервирања за обврски и плаќања	15	57.340	65.808
Вкупно нетековни обврски		<u>705.532</u>	<u>386.024</u>
Вкупно обврски		<u>4.397.252</u>	<u>4.950.278</u>

Капитал

Акционерски капитал		9.583.888	9.583.888
Премија за издавање акции		540.659	540.659
Сопствени акции		(3.738.358)	(3.738.358)
Останати резерви		958.389	958.389
Акумулирана добивка		7.979.183	7.849.933
Вкупно капитал	16	<u>15.323.761</u>	<u>15.194.511</u>
Вкупно капитал и обврски		<u>19.721.013</u>	<u>20.144.789</u>

Овие финансиски извештаи беа одобрени од страна на раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 20 февруари 2018 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 26 февруари 2018 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.

Андреас Елснер
Главен извршен директор

Горан Трајановски
Главен оперативен директор

Славко Пројкоски
Главен директор за финансии

Горан Тиловски
Директор на сектор за контрола, сметководство и даноци
Овластен сметководител
Рег. Бр. 0105436

Извештај за сеопфатна добивка

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2017	2016
Приходи	17	10.318.376	10.557.595
Амортизација		(2.410.816)	(2.540.576)
Трошоци за вработените	18	(1.090.333)	(1.424.049)
Плаќања кон останати оператори		(894.255)	(1.043.572)
Останати расходи од работењето	19	(4.359.024)	(4.344.422)
Трошоци од работењето		<u>(8.754.428)</u>	<u>(9.352.619)</u>
Останати оперативни приходи	20	49.659	40.617
Оперативна добивка		<u>1.613.607</u>	<u>1.245.593</u>
Расходи од финансирање	21	(70.484)	(62.373)
Приходи од финансирање	22	45.982	40.094
Расходи од финансирање - нето		<u>(24.502)</u>	<u>(22.279)</u>
Добивка пред оданочување		<u>1.589.105</u>	<u>1.223.314</u>
Данок на добивка	23	(208.257)	(187.372)
Добивка за годината		<u>1.380.848</u>	<u>1.035.942</u>
Вкупна сеопфатна добивка за годината		<u>1.380.848</u>	<u>1.035.942</u>
Информација за заработката по акција:			
Обична и разводнета заработка по акција (во денари)		<u>16,01</u>	<u>12,01</u>

Извештај за парични текови

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2017	2016
Оперативни активности			
Нето добивка пред оданочување		1.589.105	1.223.314
Корекции за:			
Амортизација		2.410.816	2.540.576
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	19	11.228	(444)
Добивка од промена на објективната вредност на финансиските средства	22	(3.559)	(7.254)

Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања	19	153.982	58.025
Нето зголемување на резервирања	15	(6.805)	14.174
Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема	20	(5.157)	(14.017)
Приходи од дивиденди	22	(2.749)	(2.841)
Расходи од камати	21	35.050	48.252
Приходи од камати	22	(39.674)	(15.693)
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		9.583	(12.321)
Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал		<u>4.151.820</u>	<u>3.831.771</u>
(Зголемување)/намалување на залихите		88.971	(19.752)
Намалување/(зголемување) на побарувањата		298.909	119.175
Намалување на обврските		(512.703)	(131.794)
Парични средства добиени од работењето		<u>4.026.997</u>	<u>3.799.400</u>
Платени камати		(22.849)	(33.642)
Платени даноци		(225.584)	(178.602)
Паричен тек добиен од оперативни активности		<u>3.778.564</u>	<u>3.587.156</u>
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(1.576.746)	(1.541.714)
Набавка на нематеријални средства		(467.105)	(277.206)
Наплатени заеми		9.469	12.416
Приливи по основ на депозити во банки		178.457	-
Одливи по основ на депозити во банки		(680.506)	(178.457)
Приливи од дивиденди		2.749	2.841
Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема		38.416	40.500
Примени камати		39.674	15.693
Паричен тек користен во инвестициони активности		<u>(2.455.592)</u>	<u>(1.925.927)</u>
Финансиски активности			
Исплата на дивиденди		(1.251.439)	(1.954.519)
Исплата на останати финансиски обврски		(480.597)	(328.132)
Паричен тек користен во финансиски активности		<u>(1.732.036)</u>	<u>(2.282.651)</u>
Нето (намалување)/зголемување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства		(409.064)	(621.422)
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари		941.022	1.550.123
Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства		(9.583)	12.321
Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември	5	<u>522.375</u>	<u>941.022</u>

Извештај за промени во главнината

Во илјади денари	Белешка	Акционерски капитал	Премија од издавање акции	Сопствени акции	Останати резерви	Акумулирана добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2016		9.583.888	540.659	(3.738.358)	1.237.534	8.009.529	15.633.252
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.035.942	1.035.942
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.474.683)	(1.474.683)
Трансфер (види белешка 2.12 и 16.2)		-	-	-	(279.145)	279.145	-
Состојба на 31 декември 2016	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	7.849.933	15.194.511
Состојба на 1 јануари 2017		9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	7.849.933	15.194.511
Вкупна сеопфатна добивка за годината		-	-	-	-	1.380.848	1.380.848
Трансакции со сопствениците во нивното својство на сопственици (исплатена дивиденда)		-	-	-	-	(1.251.598)	(1.251.598)
Состојба на 31 декември 2017	16	9.583.888	540.659	(3.738.358)	958.389	7.979.183	15.323.761

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие финансиски извештаи се однесуваат на друштвото Македонски Телеком АД – Скопје.

Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија. Телекомуникацискиот сектор во Македонија е регулиран со Законот за електронски комуникации (ЗЕК) кој е донесен во март 2014 година (Службен весник бр. 39 од 28 февруари 2014 година) како примарно законодавство и правилници како секундарно законодавство.

Од јуни 2013 година, Друштвото се котира на Македонската берза (МБ) во сегментот задолжителна котација и истото поднесува извештаи до МБ согласно со измените во Законот за хартии од вредност од 2013 година. Во согласност со правилата за котирање на МБ, Друштвото има постојани обврски за обелоденување во врска со деловното работење и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, објавување на дивиденден календар, промени во пропорцијата на акциите во посед на јавноста (ако паднат под 1%) и промени во значителните удели од над 5%. Освен тоа, Друштвото има посебни обврски за обелоденување, кои се состојат од разни финансиски информации, вклучувајќи различни финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и објавување на јавен повик за свикување на Собрание, сите измени и дополнувања на дневниот ред за Собранието и објавување на одредени одлуки усвоени на Собранието. Пред јуни 2013 година, Друштвото поднесуваше извештаи до Комисијата за хартии од вредност како акционерско друштво со посебни обврски за поднесување извештаи. Регистрирана адреса на Друштвото е ул. „Кеј 13 Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени во Друштвото врз основа на часови на работа во текот на 2017 година беше 1.117 (2016: 1.162).

1.2. Регулаторно опкружување – мобилна линија

На 5 септември 2008 година, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), по службена должност, достави известување до Друштвото за оние јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што му биле доделени во согласност со Договорите за концесија. Одобрението за радиофреквенции кои ги користи Друштвото со пропусен опсег од 25 MHz во опсег од GSM 900, беше исто така издадено во форма регулирана во ЗЕК со период на важност до 5 септември 2018 година, која може да се обновува во период од дополнителни 20 години во согласност со ЗЕК. Како резултат на измените во подзаконските акти, опсегот од 900 MHz беше отворен за UMTS технологија и, врз основа на барање на Друштвото, одобрението за користење на радиофреквенции беше изменето така што овие фреквенции сега за достапни и за GSM и за UMTS технологија.

Во 2008 година беше објавена одлука за доделување на три 3G лиценци. Важноста на лиценцата е 10 години, односно до 17 декември 2018 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК. Се очекува продолжување на лиценцата во 2018 година.

На 19 декември 2014 година во Службениот весник на РМ бр. 188 беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Една од најважните измени е имплементирана во член 75-а кој ги регулира цените за меѓународен роаминг. Според овој член, Агенцијата има право со Одлука да ги утврди максималните цени за услуги кои им се нудат на корисниците на роаминг од земјите со кои Република Македонија има склучено договор за намалување на цените на роаминг услугите во јавните

мобилни комуникациски мрежи, на реципрочна основа, кои не можат да бидат поголеми од цените на истите услуги во ЕУ. Во период од 3 години, почнувајќи од 2015 година, цените ќе се намалат до утврдениот максимум.

Двата мобилни оператори на пазарот, Друштвото и Оне.ВИП се назначени за оператори со значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на релевантниот големопродажен пазар „Пристап и потекло на повик на јавни мобилни мрежи“. Агенцијата ги наметна истите регулаторни правни мерки за двата оператора:

- Обврска за мобилен пристап за сите MVNO хибридни видови (вклучително и Преподавач),
- цена базирана на трошок за Целосен MVNO,
- малопродажба минус (-35%) за Преподавачот,
- обврска за пристап до MMS услуги и мобилни податоци врз основа на технолошка неутралност (вклучувајќи и 4G пристап)

MVNO, Луса Mobile хостиран на мрежата на Оне.ВИП, влезе на македонскиот пазар и започна со малопродажно работење во јули 2016 година во согласност со регулираните големопродажни услови.

Двата оператора, Друштвото и Оне.ВИП се назначени за оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „Терминирање на повици во јавните мобилни мрежи“. Тековните стапки за терминација се симетрични за сите мобилни оператори. Телеком и Оне.ВИП исто така имаат обврски како оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „СМС терминирање во јавни мобилни мрежи“.

На крајот од 2017 година, Агенцијата објави нова анализа за мобилна и СМС терминација.

На постапка за наддавање што се одржа во август 2013 година беше доделен целиот опсег од 790 – 862 MHz заедно со недоделените фреквенции во опсегот 1740 – 1880 MHz за LTE (Long Term Evolution) технологија на јавен тендер. Сите 3 македонски мобилни оператори во тоа време добија LTE одобрение за радиофреквенциски опсег од 1x10 MHz во опсегот од 800 MHz и 2x15 MHz во опсегот од 1800 MHz. Секое одобрение беше добиено со плаќање на еднократен надомест од 10,3 милиони евра. Одобрението важи 20 години, до 1 декември 2033 година, со опција за продолжување од 20 години во согласност со ЗЕК.

АЕК донесе одлука на 10 декември 2014 година со која се утврдува вредноста на бодот за пресметка на годишниот надомест за користење на радиофреквенции. Вредноста на бодот е 0.8 евра, што значи дека од 1 јануари 2015 година сите годишни надоместоци за користење на радиофреквенции се намалени за 20% во споредба со претходната вредност. Формулите за пресметување на годишните надоместоци за користење на радиофреквенции се дефинирани во релевантниот правилник.

По спојувањето на Оне и ВИП, на 18 ноември 2016 година Оне.ВИП достави барање до Агенцијата за промена на одобренијата за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирани со броевите 108269/1, 108271/1, 104068, 104069, 104711, 108269/2 и 108267/2. Агенцијата донесе одлука да не го одобри барањето за промена на Оне.ВИП.

Врз основа на јавната расправа која се одржа на почетокот на 2017 година, Агенцијата ги донесе измените во Правилникот за надоместоци за користење на радиофреквенции:

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции од 2.3 GHz на 3 GHz за 43% (од 16.800 евра/MHz на 9.600 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 3 GHz за 76 % (од 16.800 евра/MHz на 4.000 евра/MHz)

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 55 GHz (Е опсег на радиофреквенциски линкови) за 50% (од 8.000 евра/250MHz на 4.000 евра/250 MHz)

Промената е поволна за постојните оператори и за новите играчи на пазарот, особено за 2.6 GHz (не е зафатен). Времетраењето на двете лиценци кои претходно ги поседуваше ВИП беше до 2017 година, 10 MHz од опсег од 900 MHz и 10 MHz од опсег од 1800 MHz истекло на 23 март 2017 година, позиционирани во пониските делови од опсезите. Врз основа на барањето од Оне.ВИП за продолжување на одобрението, Агенцијата донесе одлука бр. 0804-974 од 2 ноември 2016 година да не ги продолжи овие две одобренија.

Во моментот овие радиофреквенции не се доделени и не се достапни за продажба на постојните оператори. Овие радиофреквенции ќе бидат предмет на јавен тендер кој веќе е објавен во годишната програма на Агенцијата за 2017 година со можност за нов MNO и/или MVNO. Меѓутоа, Оне.ВИП сè уште има конкурентна предност заради значителниот обем (20 MHz) на фреквенции во опсегот 800 MHz.

На 26 мај 2017 година, Оне.ВИП поднесе барање до Агенцијата за промена на одобрението за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирано со број 108267/2, со кое е доделен следниот радиофреквенциски блок: 1770-1785/1865-1880 MHz. На 9 октомври 2017 година, Агенцијата донесе одлука за одбивање на барањето на Оне.ВИП за промена на 1800 MHz со образложение дека промената не може да се изврши бидејќи делови од опсегот сè уште не се доделени.

1.3. Регулаторно опкружување – фиксна линија

Друштвото има обврски како оператор со ЗПМ на неколку регулирани пазари за фиксни услуги.

На почетокот на 2015 година, имплементирано е регулирање на пристапот до оптика, со Локален битстрим пристап преку NGA на 3 и 4 ниво и регулирање на VULA (Виртуелен разврзан локален пристап) на 2 ниво. Најавеното воведување на нови технологии (VDSL Векторинг технологија во 2017 година) од страна на Друштвото за малопродажни корисници ќе доведе до воведување на нови производи за големопродажен пристап и преобликување на регулаторните обврски.

Финалниот документ за големопродажен централен пристап за производи за масовен пазар обезбедени во анализата на пазарот на фиксна локација (Пазар 6) беше објавен во април 2017 година. За прв пат Агенцијата наметна регулирање на пристапот до Хибридно оптички коаксијален пристап (HFC). Сите постојни обврски за бакарната и оптичката мрежа остануваат непроменети. Сите обврски се однесуваат на Друштвото и на Оне.ВИП како оператори со ЗПМ на пазарот за широкопојасни услуги. Во исто време, беше завршена анализата на големопродажниот локален пристап обезбеден на пазар на фиксна локација (Пазар 5). Сите постојни обврски наметнати на овој пазар остануваат непроменети за Друштвото, а Оне.ВИП беше исто така назначен како оператор со ЗПМ со наметнати обврски за пристап до конкретни мрежни елементи (водови и неискористени оптички влакна).

Во средината на 2016 година, обврската за IP интерконекција (по миграцијата од PSTN кон IMS) беше пролонгирана за најдоцна до средината на 2017 година за сите оператори со интерконекција со Друштвото, а до крајот на 2017 година за интерконекција помеѓу мобилните или алтернативните оператори. Овој процес на IP интерконекција сè уште е во тек на крајот од 2017 година.

Во согласност со Правилникот за технички услови и изградба на инфраструктура (од 15 јули 2014 година), Друштвото е должно да ја гради својата инфраструктура под земја во урбани области со над 15.000 жители за објекти за колективно домување со над 8 стана. Друштвото има обврска од Дигиталната агенда за покривање од 100% и 50% на сите македонски

домаќинства со широкопојасен интернет со брзина од 30 Mbps и 100 Mbps, како што е соодветно, со техничка неутралност до крајот на 2020 година.

Измените направени во септември 2016 година кои вклучуваат нова обврска за регистрирање на нови и постојни електронски мрежи (ATLAS), се однесуваат на заедничко градење и користење на мрежите и нова обврска за Агенцијата да ги објавува добиените извештаи за мерењата во сегментот на оптичка магистрална мрежа од страна на сите оператори. Сите постојни оператори на македонскиот пазар имаат обврска најдоцна до крајот на јуни 2017 година да достават податоци за веќе изградената инфраструктура до септември 2016 година. Тендерот за давател на USO е објавен на крајот од 2016 година и еден од главните критериуми е задолжителниот износ за рефундирање. Друштвото го доби тендерот и потпиша договори со Агенцијата за следниве универзални услуги:

- Фиксен пристап и пристап на хендикепирани лица (говорни услуги и интернет од најмалку 2Mbit/s брзина на преземање)
- Јавни говорници.

Тендерот за давател на USO заврши на крајот од 2016 година и исто така РЗ Инфомедиа потпиша договор со Агенцијата за универзални услуги за јавни телефонски говорници и целосен телефонски именик и информации.

Следејќи ги трендовите на пазарот и регулативата на ЕУ, Агенцијата донесе одлуки за дерегулација на неколку пазари: дерегулација на водови на изнајмени линии и избегнување на регулацијата на услугите за Ethernet изнајмени линии; минималниот пакет на изнајмени линии (малопродажба); пазарот на WLR (Изнајмување на линии на големо); малопродажба на традиционалните фиксни говорни услуги. Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочни инкрементални трошоци („LRIC“).

1.4. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го ангажирал White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и американскиот Закон за спречување на корумпирано однесување во странство (ФЦПА). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД (МП) и Комисијата за хартии од вредност на САД (КХВ) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на

интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години (ДОГ) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Во врска со локалната истрага од страна на државните органи во Македонија, а во однос на претходно обелоденетата информација во Финансиските извештаи на Друштвото за претходните години, кривичната постапка во основниот суд е во тек.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од кое било регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е претходно обелоденето, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи можат да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Финансиските извештаи на Друштвото се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ).

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и толкувања ефективни и прифатени од Друштвото во 2017 година:

- Друштвото нема прифатено стандарди, измени и толкувања во 2017 година кои се значајни во однос на финансиските извештаи.

2.1.2. Стандарди, измени и толкувања кои сè уште не се ефективни и за кои не е извршено предвремено прифаќање од страна на Друштвото

- Одредени нови сметководствени стандарди, толкувања и нивни измени се издадени, а кои не се задолжителни за годишните периоди до 31 декември 2017 година и истите не се прифатени од Друштвото за предвремена примена. Проценката за ефектите од овие нови стандарди и толкувања се прикажани подолу.
- МСФИ 9 Финансиски инструменти. Стандардот се однесува на класификација, мерење и депризнавање на

финансиските средства и обврски и воведува нови правила за сметководство за хеџинг. Во декември 2011, ноември 2013 и јули 2014 година, Меѓународниот одбор за сметководствени стандарди (ОМСС) направи измени на стандардот со цел воведување на дополнителни промени во правилата за класификација и мерење и вовеле нов модел за оштетување, исто така. Со овие последни измени се комплетира новиот стандард за финансиски инструменти. Примената на новиот стандард и неговите измени се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2018 година. Дозволена е негова примена и порано. Усвојувањето на новиот стандард и неговите измени нема да резултира во значајни измени во финансиските извештаи на Друштвото. Новите правила за класификација на финансиските инструменти нема да предизвика промена во мерењето и презентацијата на финансиските средства. Новите правила за оштетување ќе предизвикаат очекуваните оштетувања да бидат признаени порано во одредени случаи. Примената на симплифицираниот пристап за финансиски средства ќе влијаат на зголемување на загубите од оштетување во износ од МКД 27 милиони. Загубите од оштетување на средствата од договори, кои ќе бидат признати за прв пат на 1 јануари 2018 година во согласност со IFRS 15 се обелоденети во рамките на обелоденувањата за ефектите од IFRS 15.

- МСФИ 15 Приходи од договори со корисници. Основниот принцип на новиот стандард е компаниите да го признаваат приходот за да се отслика трансферот на стоки или услуги до корисниците во износи кои го рефлектираат надоместокот (односно, плаќањето) на кој Друштвото очекува да има право за размена на тие стоки или услуги. Новиот стандард исто така ќе резултира со зголемени обелоденувања за приходот, ќе обезбеди упатство за трансакциите кои претходно не беа адресирани сеопфатно (на пример, приход од услуги и измени на договори) и ново упатство за аранжмани со повеќе елементи. Усвојувањето на новиот стандард ќе резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Друштвото, првенствено во однос на времето на признавање на приходот и во однос на капитализацијата на трошоците за склучување на договор со корисник. Во случај на аранжмани со повеќе елементи (пр. договор за мобилна телекомуникациона услуга плус мобилен телефон) со повластена цена за елементот даден авансно, поголем дел од вкупниот надоместок се алоцира на елементот даден авансно (мобилен телефон), што влијае на порано признавање на приход во иднина. Ова влијае на признавање на, како што е познато, средство од договори – побарување произлезено од договор со корисник кое сеуште не е правно настанато – во Извештајот за финансиска состојба. Во исто време, ова резултира во повисок приход од продажба на добра и трговска стока и помал приход од давање на услуги. Во иднина трошоците за продажните провизии (трошоците за склучување на договор со корисник), мора да бидат капитализирани и признавани во очекуваниот период на задржување на корисниците. При првото применување на стандардот, и двете, вкупните средства и капиталот ќе се зголемат како резултат на признавање на средства од договори и трошоците за склучување на договор со корисник. Одложените, т.е. покасно признатите приходи во случаи на „материјални права“ се доделени, како што е доделување на дополнителни попусти за идни трансакции за идни продукти. Обврски од договори (кои како одложен приход се веќе признати во минатото), мора да бидат нетирани со средствата од договори за секој договор со корисник. За цели на определување дали Друштвото продава продукти за своја сметка (principal = бруто приход) или за сметка на други (агент = нето приходи), е веројатно дека нема да има значајни промени. Друштвото ќе ја искористи опцијата на симплифицирана првична примена, т.е. договорите кои не се завршени на 1 јануари 2018 година ќе бидат евидентирани како да биле признати во согласност со IFRS 15 од самиот почеток на договорот. Кумулативниот ефект од транзицијата ќе биде признат како корекција на почетните салда на капиталот во годината на иницијалната примена. Компаративните податоци за претходната година нема да бидат корегирани, но објаснување на причините за промените во Извештајот за финансиската состојба и Извештајот за добивки и загуби за тековниот период ќе бидат обезбедени како резултат на примената на IFRS 15 за прв пат. Ефектите од примена на стандардот беа анализирани во рамките на проектот на Друштвото. Врз основа на тековните проценки на раководството, промената кон новиот стандард се очекува да резултира во нето зголемување на акумулираната добивка во износ од МКД 368 милиони, пред оданочување. Ефектот

е генерално од првичното признавање на средства од договори (МКД 343 милиони), кои во согласност со IFRS 15, произлегуваат од порано признавање на приходот од продажба на добра и трговска стока и обврски од договори (МКД 26 милиони) и од одложени трошоците за склучување на договор со корисник (МКД 51 милиони), кои во согласност со IFRS 15, произлегуваат од подоцна признавање на трошоците за продажба. Што се однесува до влијанието на новиот стандард на Извештајот на добивки и загуби, Друштвото очекува учеството на приход од давање на услуги да опадне, а учеството на приходот од продажба на добра и трговска стока да порасне. Како што е објаснето погоре, IFRS 15, значи, порано признавање на приходи и подоцна признавање на трошоци за договори кои не се завршени на 1 јануари 2018 година. Бидејќи сметководствените ефекти од промена на стандардот ќе бидат признати директно во капиталот, единствените ефекти во извештајот на добивки и загуби во 2018 година ќе бидат поврзани со промените во моментот на признавање на приходите и трошоците. Под претпоставка дека бизнисот ќе остане непроменет, за масовниот пазар каде огромен број на договори со корисници се склучуваат во различна точка од времето, значи следно: за постоечки договори, понизок приход од услуги и повисоки трошоци од продажба од амортизирањето на признатите средства од договори и трошоците за склучување на договор со корисник, ќе бидат значајно комензирани со повисок приход, од склучување на нови договори, од продажбата на добра и пониски трошоци за продажба од признавањето на средства од договори и трошоците за склучување на договор со корисник. Споредено со тековниот метод, поголеми ефекти може да се очекуваат само ако има промена во бизнисот, како на пример, во количина или цена или ако има промени во бизнис моделите или понудените продукти. Примената на новиот стандард се бара за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2018 година. Дозволена е негова примена и порано.

- МСФИ 16 Наеми. МСФИ 16 бара од субјектите кога истите се наематели: да ги признаваат изнајмените средства и обврските за наемнина во извештајот за финансиската состојба, првично измерени според сегашната вредност на неизбежните плаќања за наемот (вклучувајќи ги плаќањата поврзани со инфлацијата) и плаќања кои можат да се направат во алтернативни периоди ако за наемателите разумно е сигурно дека ќе ја искористат опцијата за продолжување на наемот, да ја признаваат амортизацијата на изнајмените средства и каматата на обврските за наемнина во текот на периодот на наемнина и да ги одвојат вкупниот износ на исплатените парични средства во основен дел (презентиран во рамките на финансиските активности) и каматата (презентирана во рамките на оперативните активности) во извештајот за паричните текови. Како резултат на тоа, најзначајното влијание од МСФИ 16 ќе биде зголемување на изнајмените средства и обврските за наемнина, чијшто обем ќе треба да се утврди по темелна анализа. Друштвото во главно изнајмува локации, покриви, простор на антени и кули, продажни салони кои ќе бидат афектирани од новиот стандард. Детали за наемите и останати превземени обврски на Друштвото се обелоденети во белешка 26. На страната на наемодавателот (продажба), ќе треба да го анализираме степенот до кој аранжманите со повеќе елементи со вклучени наеми можат да бидат засегнати од ревидираната дефиниција на наеми. Освен тоа, не очекуваме значително влијание врз финансиските извештаи на Друштвото во овој момент, бидејќи самото сметководство на наемодавателот не се менува значително со воведувањето на МСФИ 16. Од субјектот се бара да го примени МСФИ 16 за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2019 година и дозволено е новиот Стандард за наеми да се примени порано, доколку субјектот го применува исто така и МСФИ 15 Приходи од договори со корисници на или пред датумот на предвремена примена.

2.2. Трансакции во странска валута

2.2.1. Функционална и презентациска валута

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.2.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски деноминирани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември беа како што следи:

	2017 МКД	2016 МКД
1 УСД	51,27	58,33
1 ЕУР	61,49	61,48

2.3. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

Објективната вредност на финансиските инструменти кои се тргуваат е одредена повикувајќи се на нивната пазарна цена на крајот на известувачкиот период. Ова е најчесто применливо за финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Објективната вредност на останатите финансиски инструменти кои не се тргуваат на активен пазар се одредува преку користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски е исто така одредена со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Претпоставките кои се применети во пресметките на објективна вредност се предмет на неизвесности. Промените во претпоставките кои се применети во пресметките може да имаат влијание на сегашните вредности, објективните вредности и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските инструменти. Анализата на сензитивност поврзана со финансиските инструменти на Друштвото се дадени во белешка 3.

2.3.1. Финансиски средства

Друштвото ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Друштвото презело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата за годината.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривирање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од извештајот за финансиска состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривираена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривирање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Друштвото ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

(а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата
Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со стратегијата за инвестирање на Друштвото за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во тековни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити над 3 месеци
- побарувања од купувачите
- побарувања од и заеми на трети лица
- заеми за вработени
- останати побарувања

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од парични средства во благајна, парични средства во банка, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно основниот договор. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање како и наплатата се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Друштвото за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број на релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи, странските купувачи, за корисниците на интерконекциски услуги, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуално вреднување исто така се врши во посебни околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку добивката или загубата (Останати оперативни трошоци - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Износот на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени користи на вработени, и ја намалува категоријата Заеми за вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените користи на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на вредноста на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со

исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Друштвото оценува на секој датум на извештајот за финансиска состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата.

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата (Финансиски приходи).

2.3.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.4. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност

на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка. Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.5. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.6. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Друштвото ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Македонија. Друштвото ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во рамките на Недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во

добивката или загубата (Останати оперативни приходи/трошоци).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

	2017 Години	2016 Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски центри	7-10	7-10
Базни станици	10	10
Компјутери	4-6	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	5-10	5-10
Останато	2-15	2-15

2.7. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.8).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат. Нови софтверски модули, кои не може да се користат независно од постоечкиот софтвер (верзии), туку комбинирано со функционалностите на основната верзија и се имплементации на подобрен софтвер, кои се карактеризираат со систематски надградби, ревизии или проширувања на претходните верзии на постоечкиот софтвер претставуваат последователни трошоци за претходната верзија и се капитализираат доколку тие ги исполнуваат критериумите за капитализација, односно, доколку се совпаѓаат со креирањето на дополнителни функционалности. Како резултат на тоа, трошоците за верзиите се капитализираат како дел од основната верзија и се амортизираат заедно со остатокот од сегашната вредност во текот на преостанатиот корисен век на основниот софтвер. Ако постојат индикации дека софтверот ќе се користи подолго од тековниот корисен век како резултат на дополнително капитализирани трошоци, корисниот век на основната верзија на софтверот се ревидира, и доколку е применливо се продолжува.

Основните активности на Друштвото се во областа на фиксната и мобилната телефонија во Македонија. Вообичаено, за овие активности потребно е стекнување на лиценци/права на користење на радиофреквенции, кои најчесто содржат иницијални надоместоци и годишни надоместоци. За секоја стекната лиценца/право на користење на радиофреквенција, Друштвото проценува дали износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери на почетокот на периодот на важност на лиценцата. Доколку Друштвото

процени дека износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери, сегашната вредност на идните годишни надоместоци се капитализира како дел од набавната вредност на лиценцата, во спротивно ваквите надоместоци се признаваат како трошоци (Останати расходи од работењето) во периодот за кој се однесуваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Права за емитување на телевизиски содржини се капитализираат како нематеријални средства ако сите од наведените услови се остварени: сигурноста на испораката на содржината, нераскинлив рок на договорот од најмалку 12 месеци и тоа дека набавната вредност на правата може со сигурност да се процени. Права за емитување на телевизиски содржини се амортизираат во текот на времетраењето на договорите. Финансиските обврски кои произлегуваат од капитализираните права за емитување на телевизиски содржини се признаваат во извештајот за финансиската состојба како останати финансиски обврски. Амортизирањето на дисконтот се признава како Расходи од камати и се признаваат во категоријата Расходи од финансирање. Соодветно, одливот на парични средства по овој основ се признаваат како парични текови од финансиски активности.

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2017 Години	2016 Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
3G и 2G лиценци	10	10
4G лиценца	20	20

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот од кој се расположливи за употреба. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно (види белешка 12).

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.8. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување. Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат за оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата,

истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs). Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.9. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.10. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.11. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, вклучувајќи ги и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите како сопствени акции се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции повторно се издаваат состојбата на сопствени акции се намалува за вредноста по која што се купени акциите, а се зголемува капиталот, додека добивката или загубата се признаваат во капиталот (Задржана добивка). Трансакциите поврзани со сопствените акции се евидентираат на денот на трансакцијата.

2.12. Останати резерви

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото беше обврзано да издвојува минимум 15 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година Друштвото е обврзано да издвојува минимум 5 проценти од нето добивката за годината според локалните општоприфатени сметководствени принципи, како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

2.13. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 17), се прикажани намалени за ДДВ и попусти. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Друштвото и сите останати специфични критериуми за признавање од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Друштвото и продажбата на производи.

На купувачите на Друштвото им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Друштвото, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Друштвото. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот. Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Друштвото ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Друштвото признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Друштвото им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до неговата фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на Друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Друштвото, Друштвото ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (дојдовен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекции) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие финансиски извештаи бидејќи Друштвото е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во извештајот за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.14. Користи за вработените

2.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото за кои е признаена соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

2.14.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 19.

2.16. Даноци

2.16.1. Данок на добивка

Во согласност со одредбите на Законот за данок на добивка, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со ова данокот на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Извештајот за сеопфатна добивка.

2.16.2. Одложен данок

Одложениот данок се признава според методот на обврски во финансиските извештаи, за износот на привремените разлики помеѓу сегашната вредност на средствата и обврските за цели на финансиско известување и вредноста користена за даночни цели. Одложен данок не се пресметува доколку произлегува од иницијално признавање на средство или обврска од трансакција, која не е деловна комбинација и која во времето на признавање нема влијание ниту врз сметководствената ниту врз даночната добивка. Одложениот данок е пресметан користејќи ја стапката на данокот на добивка која е донесена или значително донесена на денот на финансиските извештаи и се очекува да е применлива кога одложените даночни средства се реализирани или кога одложените даночни обврски се платени.

Одложени даночни средства се признаваат кога постои веројатност дека идни оданочиви добивки (или поврат на одложени даночни обврски) ќе настанат, во кој случај тие средства ќе може да се искористат.

Побарувањата и обврските од одложени даноци на добивка се пребиваат кога има законско право за пребивање на тековни даночни средства со тековни даночни обврски и кога побарувањата и обврските од одложените даноци од добивка се поврзани со даноци на добивка кои се наплатуваат од страна на истата даночна власт од даночен ентитет или различни даночни ентитети кога постои намера салдата да се исплатат на нето основа.

2.17. Наеми

2.17.1. Оперативен наем - Друштвото како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во извештајот за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.17.2. Оперативен наем - Друштвото како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.18. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

2.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.20. Сегменти

Оперативните сегменти на Друштвото се базираат на деловните сегменти, деловен, резиденцијален, големопродажен сегмент и останато, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главните извршни носители на одлуки, Главниот извршен директор (ГИД) и Главен оперативен директор (ГОД), кои добиваат совети од Менаџмент Колегиум на Друштвото (МК) на Друштвото. ГИД и ГОД се одговорни за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политики и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Друштвото, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Друштвото се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници и нема внатрешен приход генериран од останатите сегменти.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД, ГОД и Менаџмент Колегиумот ги надгледуваат преку Директна маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања
ГИД, ГОД и МК не ги надгледуваат средствата и обврските на ниво на сегменти.

2.21. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки може да се рекласифицирани за цели на споредливост. Нема материјални промени направени за цели на споредливост, освен детално опишаните во соодветните белешки, доколку постојат.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во останата сеопфатна добивка. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и ризици од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на објективната вредност и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Друштвото.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабли на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи, се ажурирани за да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик на Друштвото е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки од нето обврски преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти деноминирани во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

На 31 декември 2017 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 8.251 илјади, соодветно. На 31 декември 2016 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 14.509 илјади, соодветно. На 31 декември 2017 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 2.466 илјади соодветно. На 31 декември 2016 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 31.865 илјади соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема варијабилни каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2017 година, Друштвото имаше депозити (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки во износ од МКД 1.185.636 илјади, при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од приближно МКД 11.856 илјади на каматата која се добива на годишно ниво,

додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2016 година, Друштвото имаше депозити (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки во износ од МКД 1.111.256 илјади, при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (*ceteris paribus*) од приближно МКД 11.113 илјади на каматата која се добива на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2017 година и 31 декември 2016 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2017 година Друштвото има МКД 63.925 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 12.785 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2016 година изнесува МКД 60.366 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 12.073 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката за годината.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено

банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесно соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција
- По усогласување и договор со матичното друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на тужење, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитен ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Извештајот за финансиска состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за признаената исправката на вредноста и износот на депозитите во банки на денот на Извештајот за финансиска состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2017 година е МКД 430.435 илјади деноминирани во ЕУР 7.000 илјади (2016: МКД 178.295 илјади деноминирани во ЕУР 2.900 илјади). Дополнително Друштвото има депозити во 1 домашна банка (2016: 1 домашна банка). Друштвото има обезбедено залог (гаранција) што го намалува кредитниот ризик за нивото на депонирањето износ во соодветната банка.

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио треба да остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на паричните текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2017 и 2016 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2017 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години
Обврски кон добавувачи	1.077.565	588.357	489.208	-	-
Обврски кон поврзани страни	313.798	301.480	12.318	-	-
Останати финансиски обврски	1.044.150	142.820	83.529	261.226	556.575
	<u>2.435.513</u>	<u>1.032.657</u>	<u>585.055</u>	<u>261.226</u>	<u>556.575</u>

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2016 година е како што следи:

Во илјади денари	Вкупно	Доспеани или доспеваат за помалку од 1 месец	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 12 месеци до 5 години
Обврски кон добавувачи	1.075.843	345.188	730.655	-	-
Обврски кон поврзани страни	507.701	505.209	2.492	-	-
Останати финансиски обврски	703.165	134.582	53.007	324.571	191.005
	<u>2.286.709</u>	<u>984.979</u>	<u>786.154</u>	<u>324.571</u>	<u>191.005</u>

3.2. Управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2017 година е МКД 14.163.409 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2016: МКД 13.830.156 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2016: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.389 илјади (2016: МКД 958.389 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.12). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.11 и 16.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во финансиските извештаи на Друштвото подготвени според локалните општоприфатени сметководствени принципи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно резерви кои ги надминуваат законските резерви и останатите резерви определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек. Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба. Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и останати обврски, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднуваат и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го во предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. На пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 267.868 илјади (2016: МКД 282.286 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во 2017 година.

Друштвото постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) и LTE (Долгорочна еволуција) технологија, базирани на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли во работењето на фиксната телефонија. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Друштвото спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со постоечките платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постоечките платформи вообичаено не треба да се скратува.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Износот на надоместувачката вредност примарно се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку со методот на употребна вредност е утврдено оштетување, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоците за продажба (ако можат да се утврдат), за да се пресмета точниот износ на оштетувањето. Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да

биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2016: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Дисконтната стапка која се користеше беше 8,39% (2016: 8,06%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со опишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.3.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2017 година Друштвото спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2017 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.9). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети (види белешка 15 и 28).

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на нови претплатници или задржување на постојните. Агентите на Друштвото исто така, дел од своите агенциски провизии користат за маркетинг активности за производите на Друштвото, додека определен дел од маркетинг трошоците на Друштвото можат исто така да се сметаат како дел од трошоците за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Друштвото. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признаваат веднаш како трошоци (Останати расходи од работењето) бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2017 година изнесува МКД 95.079 илјади (2016: МКД 98.083 илјади).

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Во илјади денари	2017	2016
Депозити по видување	280.013	645.033
Парични средства во банки	225.117	287.766
Парични средства во благајна	17.245	8.223
	<u>522.375</u>	<u>941.022</u>

Каматната стапка на депозити по видување во банки е 0,35% на годишно ниво (2016: 0,35% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства е деноминирана во следните валути:

Во илјади денари	2017	2016
МКД	336.031	732.005
ЕУР	122.772	157.221
УСД	63.572	51.796
	<u>522.375</u>	<u>941.022</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки со банкарска гаранција по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2017	2016
Кредитен рејтинг на гарантот: А	472.044	903.953
	<u>472.044</u>	<u>903.953</u>

Во продолжение е прегледот на депозити по видување и парични средства во банки по кредитен рејтинг, во локални банки без банкарска гаранција (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2017	2016
Кредитен рејтинг: А-	387	-
Кредитен рејтинг: BBB+	-	304
Кредитен рејтинг: BBB-	-	3.684
Кредитен рејтинг: BB+	5.003	-
Кредитен рејтинг: BB	942	-
Кредитен рејтинг: BB-	-	2.969
Кредитен рејтинг: RD	19.176	20.884
Депозити по видување во локални банки без кредитен рејтинг	7.578	1.005
	<u>33.086</u>	<u>28.846</u>

Кредитниот рејтинг во прегледот погоре го претставува кредитниот рејтинг на локалната банка или кредитниот рејтинг на матичната банка доколку не е расположлив кредитен рејтинг за локалната банка.

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Во 2017 година депозитите во банки претставуваат парични средства во домашна банка, со каматна стапка од 0,25% до 0,27% на годишно ниво (2016: од 0,90% до 1,20% на годишно ниво) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банки е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
МКД	250.041	-
ЕУР	430.465	178.457
	<u>680.506</u>	<u>178.457</u>

Во продолжение е прегледот на депозити во банки по категории и по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Во илјади денари	2017	2016
Кредитен рејтинг на гарантот: А	680.506	178.457
	<u>680.506</u>	<u>178.457</u>

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

Во илјади денари	2017	2016
Побарувања од купувачи - домашни	4.387.015	4.494.769
Намалено за: исправка на вредноста	(1.919.797)	(1.839.150)
Побарувања од купувачи-домашни-нето	<u>2.467.218</u>	<u>2.655.619</u>
Побарувања од купувачи-странски	77.945	173.744
Намалено за: исправка на вредноста	(27.554)	(12.776)
Побарувања од купувачи-странски-нето	<u>50.391</u>	<u>160.968</u>
Побарувања од поврзани страни	222.454	392.513
Заеми за вработени	56.107	66.920
Останати побарувања	17.266	16.187
Финансиски средства	<u>2.813.436</u>	<u>3.292.207</u>
Аванси дадени на добавувачи	117.978	137.227
Намалено за: исправка на вредноста	(62.923)	(62.923)
Аванси дадени на добавувачи - нето	<u>55.055</u>	<u>74.304</u>
Претплати и пресметани приходи	356.093	321.763
	<u>3.224.584</u>	<u>3.688.274</u>
Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени	(44.792)	(54.261)
Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни	(285.843)	(291.782)
Тековен дел	<u>2.893.949</u>	<u>3.342.231</u>

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 29).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница.

Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 4,55% годишно (2016: 4,55% годишно).

Нетековниот дел од Заеми за вработени претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 10 години од денот на извештајот за финансиска состојба. Нетековниот дел од Побарувања од купувачи претставува побарувања кои се со датум на доспевање до 4 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 декември 2017 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 2.386.311 илјади (2016: МКД 2.406.375 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Помалку од 30 дена	253.872	219.180
Помеѓу 31 и 180 дена	163.725	234.794
Помеѓу 181 и 360 дена	139.064	205.951
Повеќе од 360 дена	1.829.650	1.746.450
	<u>2.386.311</u>	<u>2.406.375</u>

На 31 декември 2017 година, побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 141.407 илјади (2016: МКД 138.608 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Тие главно се однесуваат на деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура се застарени, но нема исправка, врз основа на минато искуство за однесувањето на купувачите при плаќање, исто така и побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови за кои не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените парични текови се сметаат за сигурни, и корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и сегашните очекувања (види белешка 2.3 и 4.3).

Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

Во илјади денари	2017	2016
Помалку од 30 дена	13.716	73.953
Помеѓу 31 и 60 дена	21.922	9.728
Помеѓу 61 и 90 дена	7.305	13.625
Помеѓу 91 и 180 дена	25.673	14.967
Помеѓу 181 и 360 дена	32.479	6.359
Повеќе од 360 дена	40.312	19.976
	<u>141.407</u>	<u>138.608</u>

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 1.919.797 илјади (2016: МКД 1.839.150 илјади). Од оваа вредност, МКД 1.711.668 илјади (2016: МКД 1.643.242 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 74.800 илјади (2016: МКД 60.972 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна

вредност. Дополнително Друштвото има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 133.329 илјади (2016: МКД 134.937 илјади). Вкупниот износ на исправката на побарувања од странски купувачи е МКД 27.554 илјади (2016: МКД 12.776 илјади).

Износот на исправка главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 720 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 1.695.593 илјади (2016: МКД 1.640.519 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, тужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Друштвото.

Објективните вредности на финансиските средства во побарувања од купувачите и останати побарувања по категории се како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Побарувања од купувачи-домашни	2.467.218	2.655.619
Побарувања од купувачи-странски	50.391	160.968
Побарувања од поврзани страни	222.454	392.513
Заеми за вработени	56.107	66.920
Останати побарувања	17.266	16.187
	<u>2.813.436</u>	<u>3.292.207</u>

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи:

Во илјади денари	2017	2016
Исправка на вредност на 1 јануари	1.839.150	1.799.273
Трошок во текот на годината	139.204	58.025
Отпис	(58.557)	(18.148)
Исправка на вредноста на 31 декември	<u>1.919.797</u>	<u>1.839.150</u>

Во 2016 и 2017 година нема движење на исправката на вредноста на аванси дадени на добавувачи.

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

На 31 декември 2017 година за побарувањата од странски купувачи има исправка на вредноста во износ од МКД 27.554 илјади (2016: МКД 12.776 илјади).

Старосната структура на овие побарувања е како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Повеќе од 360 дена	27.554	12.776
	<u>27.554</u>	<u>12.776</u>

На 31 декември 2017 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 42.611 илјади (2016: МКД 136.146 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања.

Анализата на овие застарени побарувања за кои не е направена исправка од странски купувачи е како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Помалку од 30 дена	7.329	3.492
Помеѓу 31 и 60 дена	431	14.063
Помеѓу 61 и 90 дена	13.896	4.554
Помеѓу 91 и 180 дена	4.322	53.893
Помеѓу 181 и 360 дена	1.202	11.053
Повеќе од 360 дена	15.431	49.091
	<u>42.611</u>	<u>136.146</u>

Друштвото има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 19.566 илјади (2016: МКД 25.403 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, а за кои условите биле обновени, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените парични текови се сметаат за сигурни.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во следните валути:

Во илјади денари	2017	2016
МКД	2.347.174	2.566.837
ЕУР	435.005	301.591
УСД	109.525	471.429
Останато	2.245	2.374
	<u>2.893.949</u>	<u>3.342.231</u>

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Група 1	1.438.065	1.459.891
Група 2	102.269	116.229
Група 3	33.120	81.884
	<u>1.573.454</u>	<u>1.658.004</u>

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив, се како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Група 1	<u>7.780</u>	<u>24.822</u>
	<u>7.780</u>	<u>24.822</u>

Група 1 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија без исклучувања во последните 12 месеци.

Група 2 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија до 3 исклучувања во последните 12 месеци.

Група 3 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија со повеќе од 3 исклучувања во последните 12 месеци.

8. ДАНОЦИ

Почнувајќи од 1 јануари 2014 година беше изменет Законот за данок на добивка со што данокот на добивка се плаќа во моментот на распределување на дивидендата без оглед на сопственичката структура. Во согласност со овие измени коишто се применливи од јануари 2014 година, данокот на добивка во Македонија повеќе ги нема карактеристиките на даноците по задршка. Последователно, во согласност со МСС 12, данокот на добивка којшто произлегува од исплата на дивиденди беше пресметан како обврска и расход во периодот во кој беа прикажани дивиденди, без оглед на фактичкиот датум на исплата или периодите за кои биле исплатени дивидендите. Ова резултираше со признавање на расход за данок на добивка на исплатената дивиденда во 2014 година во износ од 502.623 илјади денари во првото тромесечје од 2014 година (види белешка 23).

На 1 август 2014 година стапи на сила закон за данок на добивка кој ќе се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кои основицата за пресметка данокот на добивка е префрлена од концептот на "распределување" на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на законот, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за признаените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со овие измени, данокот на добивка за годината беше пресметан и прикажан во извештајот за сеопфатна добивка. Дополнително, по измените на законот, данокот даночната основица по ставките за корекција на (непризнаените трошоци и даночни ослободувања) е презентирани како дел од расходот за данок на добивка во извештајот за сеопфатна добивка (види белешка 2.16.).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка периодот од 2005 до 2009 година како и, задржан данок за 2007 и 2008. Покрај тоа, во 2011 година Управата за јавни приходи спроведе ревизија за задржаниот данок за 2010 година и даночна ревизија на одредени договори за услуги од перспектива на трансферни. Во 2012 година Управата за

јавни приходи спроведе даночна ревизија за ДДВ за август 2012 година во Друштвото. Во 2012 година Управата за јавни приходи изврши даночна ревизија за данок на добивка во Друштвото за периодот од 2005 до 2011 година и даночна ревизија за ДДВ за периодот од 2005 до 2009 година. Во текот на 2016 и 2017 година Управата за јавни приходи изврши ревизија на данокот на добивка за период од 2013-2015 година.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во финансиските извештаи.

8.1. Побарувања за останати даноци

Во илјади денари	2017	2016
Побарувања за ДДВ	13.247	11.839
Останати даночни побарувања	928	1.006
	<u>14.175</u>	<u>12.845</u>

8.2. Обврски за останати даноци

Во илјади денари	2017	2016
Обврски за ДДВ	48.608	39.255
	<u>48.608</u>	<u>39.255</u>

9. ЗАЛИХИ

Во илјади денари	2017	2016
Материјали	110.604	121.106
Трговска стока	257.206	336.491
Исправка на вредноста на залихите	(29.689)	(19.277)
	<u>338.121</u>	<u>438.320</u>

Движење на исправката на вредност на залихите:

Во илјади денари	2017	2016
Состојба на 1 јануари	19.277	20.918
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	11.228	(444)
Намалување на вредноста на залихите	21.649	24.497
Отпис	(22.465)	(25.694)
Состојба на 31 декември	<u>29.689</u>	<u>19.277</u>

Исправката на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока и застарени материјали. Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба.

10. СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Во текот на 2016 година, Друштвото донесе одлука за продажба на една зграда. Сегашната вредност на засегнатото средство беше рекласифицирано во средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба. На 31 декември 2016 година салдото на средствата наменети за продажба вклучува зграда со сегашна вредност од МКД 3.296 илјади.

Во текот на 2017 година, Друштвото донесе одлуки за продажба на една дополнителна зграда и одредени останати средства. Сегашната вредност на засегнатите средства МКД 3.358 илјади, беа рекласифицирани во средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба. Овие средства заедно со зградата класифицирана во средства наменети за продажба на 31 декември 2016, беа продадени во текот на 2017 година. На 31 декември 2017 година нема средствата наменети за продажба.

Во согласност со МСФИ 5, средствата презентирани како средства наменети за продажба на датумот на билансот на состојба се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Објективната вредност намалена за трошоците за продажба е доминантно во рамките на Ниво 3 во хиерархијата на објективна вредност.

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекомуникациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2016	10.670	5.441.443	23.687.870	4.150.246	1.699.979	34.990.208
Зголемувања	17	845	345.898	66.377	1.038.611	1.451.748
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	36.050	184.292	69.383	(607.227)	(317.502)
Намалувања	-	-	(1.945.640)	(220.860)	-	(2.166.500)
Пренос од/во средства наменети за продажба		85.323	-	10.798	-	96.121
На 31 декември 2016	10.687	5.563.661	22.272.420	4.075.944	2.131.363	34.054.075
Амортизација						
На 1 јануари 2016	-	1.975.192	16.744.658	3.217.346	-	21.937.196
Амортизација за годината	-	148.146	1.236.658	336.788	-	1.721.592
Намалувања	-	-	(1.945.640)	(199.358)	-	(2.144.998)
Пренос од/во средства наменети за продажба		37.384	-	5.236	-	42.620
На 31 декември 2016	-	2.160.722	16.035.676	3.360.012	-	21.556.410
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2016	10.670	3.466.251	6.943.212	932.900	1.699.979	13.053.012
На 31 декември 2016	10.687	3.402.939	6.236.744	715.932	2.131.363	12.497.665

Во илјади денари	Земјиште	Згради	Телекомуникациска опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2017	10.687	5.563.661	22.272.420	4.075.944	2.131.363	34.054.075
Зголемувања	46	3.403	370.529	129.881	847.062	1.350.921
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	-	8.283	193.615	108.993	(396.355)	(85.464)
Намалувања	-	(6.246)	(856.124)	(162.014)	-	(1.024.384)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(15.526)	-	(238)	-	(15.764)
На 31 декември 2017	10.733	5.553.575	21.980.440	4.152.566	2.582.070	34.279.384
Амортизација						
На 1 јануари 2017	-	2.160.722	16.035.676	3.360.012	-	21.556.410
Амортизација за годината	-	146.044	1.120.375	285.596	-	1.552.015
Намалувања	-	(5.369)	(856.124)	(136.286)	-	(997.779)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(12.168)	-	(238)	-	(12.406)
Пренос помеѓу категории на средства	-	-	(8)	462	-	454
На 31 декември 2017	-	2.289.229	16.299.919	3.509.546	-	22.098.694
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2017	10.687	3.402.939	6.236.744	715.932	2.131.363	12.497.665
На 31 декември 2017	10.733	3.264.346	5.680.521	643.020	2.582.070	12.180.690

Во 2017 година, Друштвото капитализираше МКД 36 илјади (2016: МКД 87 илјади) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и МКД 8.040 илјади (2016: МКД 19.658) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за инфраструктурата на фиксна линија во согласност со применливите закони во Република Македонија (види белешка 2.6).

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2017 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно базни станици, оптички кабелски линии, останата техничка опрема и ИТ опрема. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото (види белешка 4.1).

Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2017	2018	2019	2020	После 2020
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(28.530)	(26.155)	751	16.590	37.344
	(28.530)	(26.155)	751	16.590	37.344

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G 3G и 4G лиценци	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2016	4.740.200	1.525.417	480.558	57.919	6.804.094
Зголемувања	236.214	-	176.783	172.111	585.108
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12)	361.145	-	-	(43.643)	317.502
Намалувања	(483.349)	-	-	-	(483.349)
На 31 декември 2016	4.854.210	1.525.417	657.341	186.387	7.223.355
Амортизација					
На 1 јануари 2016	3.729.076	694.829	142.667	-	4.566.572
Амортизација за годината	512.140	117.194	189.650	-	818.984
Намалувања	(483.349)	-	-	-	(483.349)
На 31 декември 2016	3.757.867	812.023	332.317	-	4.902.207
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2016	1.011.124	830.588	337.891	57.919	2.237.522
На 31 декември 2016	1.096.343	713.394	325.024	186.387	2.321.148

Во 2016 година беше направено ревидирање на договорите за права за емитување на телевизиски содржини и беа идентификувани два договори кои се квалификуваат за капитализација. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2016 година во нематеријални средства, категоријата Останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 176.783 илјади и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорите, што е 3 години (види белешка 13 и 21).

Во илјади денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G 3G и 4G лиценци	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2017	4.854.210	1.525.417	657.341	186.387	7.223.355
Зголемувања	118.387	-	828.853	195.967	1.143.207
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11)	246.064	-	-	(160.600)	85.464
Намалувања	(624.130)	-	-	-	(624.130)
На 31 декември 2017	4.594.531	1.525.417	1.486.194	221.754	7.827.896

Амортизација					
На 1 јануари 2017	3.757.867	812.023	332.317	-	4.902.207
Амортизација за годината	448.740	117.194	292.867	-	858.801
Намалувања	(624.130)	-	-	-	(624.130)
Пренос помеѓу категории на средства	(454)	-	-	-	(454)
На 31 декември 2017	3.582.023	929.217	625.184	-	5.136.424
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2017	1.096.343	713.394	325.024	186.387	2.321.148
На 31 декември 2017	1.012.508	596.200	861.010	221.754	2.691.472

Во 2017 година беше направено ревидирање на договорите за права за емитување на телевизиски содржини и беа идентификувани пет договори кои се квалификуваат за капитализација. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2017 година во нематеријални средства, категоријата Останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 823.273 илјади и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорите (види белешка 13 и 21).

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2017 година влијаеше на голем број средства, главно софтвер. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото. Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во илјади денари	2017	2018	2019	2020	После 2020
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(32.291)	(28.549)	23.053	20.395	17.392
	(32.291)	(28.549)	23.053	20.395	17.392

13. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

Во илјади денари	2017	2016
Обврски кон добавувачи - домашни	816.835	845.162
Обврски кон добавувачи - странски	260.730	230.681
Обврски кон поврзани страни	313.798	507.701
Обврски за дивиденда	2.422	2.263
Останати финансиски обврски	975.521	652.008
Финансиски обврски	2.369.306	2.237.815
Пресметани трошоци	1.168.271	1.706.818
Одложен приход	228.968	280.151
Примени аванси	80.709	71.128
Останато	135.787	211.626
	<u>3.983.041</u>	<u>4.507.538</u>
Намалено за нетековен дел:		
Одложени приходи	(5.550)	(8.834)
Останати финансиски обврски	(513.714)	(159.787)
Тековен дел	<u>3.463.777</u>	<u>4.338.917</u>

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацјата Маѓар Телеком и Групацјата Дојче Телеком (види белешка 29).

Нетековните одложени приходи имаат период на доспевање до 8 години од датумот на извештајот за финансиска состојба.

Во категоријата Останати финансиски обврски, МКД 3.075 илјади (2016: МКД 187.872 илјади) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена завршена во 2012 година. Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Финансиски обврски во износ од МКД 885.645 илјади (2016: МКД 368.866 илјади) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со капитализацијата на одредени договори за права за емитување на телевизиски содржини во 2014, 2015, 2016 и 2017 година (види белешка 12). Овие обврски првично се признаваат по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата.

Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата (види белешка 21). Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 3,25% и 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски. Останатото салдо од категоријата Останати финансиски обврски произлегува од договорни обврски од различни трансакции, од редовното работење на Друштвото. Сегашната вредност на тековните обврски е деноминирана по валути како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
МКД	1.495.600	2.040.547
ЕУР	1.813.356	2.088.175
УСД	148.433	204.579
Останато	6.388	5.616
	<u>3.463.777</u>	<u>4.338.917</u>

Со Одлука на Одборот на директори на Друштвото донесена на редовниот состанок на 13 септември 2016 година одобрено е склучувањето на Рамковен договор за заем помеѓу Друштвото, како заемопримач и Маѓар Телеком АД, како заемоодавач, под следни услови: вредноста на заемот согласно Рамковниот Договор за заем е во максимален износ од 6 милиони евра (без камата); евентуални задолжувања по основ на овој договор за заем ќе се вршат врз основа на Рамковниот договор за заем и по потреба, проследено со писмено известување до Заемоодавачот („Известување за користење на средства“) во коешто ќе биде специфициран датумот на валута на евентуалната исплата и износот на заемот; евентуалните задолжувања врз основа на Рамковниот договор за заем ќе се враќаат во согласност со достапната готовина и земајќи ја предвид оперативната ликвидност на Друштвото до 31 март 2017 година. Друштвото се нема задолжено со било каков износ од Рамковниот Договор за заем.

14. ОДЛОЖЕН ДАНОК НА ДОБИВКА

Признаените (средства)/обврски за одложен данок на добивка се однесуваат на следните ставки:

Во илјади денари	Средства		Обврски		Нето	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Недвижности, постројки и опрема	-	-	128.123	150.102	128.123	150.102
Нематеријални средства	-	-	805	1.493	805	1.493
(Средства)/обврски за данок	-	-	128.928	151.595	128.928	151.595
Нето даночни обврски	-	-	128.928	151.595	128.928	151.595

Движење на времените разлики во текот на годината

Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2017	Признаено во добивка	Состојба на 31 декември 2017
Недвижности, постројки и опрема	150.102	(21.979)	128.123
Нематеријални средства	1.493	(688)	805
	<u>151.595</u>	<u>(22.667)</u>	<u>128.928</u>
Во илјади денари	Состојба на 1 јануари 2016	Признаено во добивка	Состојба на 31 декември 2016
Недвижности, постројки и опрема	173.389	(23.287)	150.102
Нематеријални средства	2.168	(675)	1.493
	<u>175.557</u>	<u>(23.962)</u>	<u>151.595</u>

Привремените разлики се однесуваат на различни сегашни вредности на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства бидејќи овие средства беа ревалоризирани во согласност со законските одредби во претходните години на крајот на годината со користење на официјални коефициенти за ревалоризација базирани растот на индексот на цени на општо произведените стоки.

15. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

Во илјади денари	Правни спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2016	164.788	67.991	232.779
Зголемувања	15.324	20.153	35.477
Ослободувања	(10.720)	(10.583)	(21.303)
Искористено во периодот	(3.398)	(11.753)	(15.151)
31 декември 2016	<u>165.994</u>	<u>65.808</u>	<u>231.802</u>
Во илјади денари	Правни спорови	Останато	Вкупно
1 јануари 2017	165.994	65.808	231.802
Зголемувања	14.509	18.378	32.887
Ослободувања	(19.257)	(20.435)	(39.692)
Искористено во периодот	(7.339)	(6.411)	(13.750)
31 декември 2017	<u>153.907</u>	<u>57.340</u>	<u>211.247</u>

Анализа на вкупните резервирања:

Во илјади денари	2017	2016
Нетековни (Останато)	57.340	65.808
Тековни	<u>153.907</u>	<u>165.994</u>
	<u>211.247</u>	<u>231.802</u>

Резервирањата за правни спорови се однесуваат на одредени правни и регулативни спорови покренати против Друштвото.

Постојат одреден број судски спорови за кои е направено резервирање. Раководството направи резервирање за обврската согласно своите најдобри оценки но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни штетни влијанија за исходот на овој спор. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2017 година.

Останати вклучува резервирања направени за законската или договорната обврска на Друштвото да исплати на вработените три просечни месечни плати во Република Македонија на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.14.1) и резервирања за долгорочни програми за стимулација (види белешка 30). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата.

16. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

Во илјади денари	2017	2016
Обични акции	9.583.878	9.583.878
Златна акција	10	10
	<u>9.583.888</u>	<u>9.583.888</u>

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнатите сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

На 31 декември 2017 и 2016 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

Во илјади денари	2017	%	2016	%
АД Каменимост Комуникации	4.887.778	51,00	4.887.778	51,00
Влада на Република Македонија	3.336.497	34,81	3.336.497	34,81
Друштвото (сопствени акции)	958.388	10,00	958.388	10,00
International Finance Corporation (IFC)	139.220	1,45	139.220	1,45
Останати малцински акционери	262.005	2,74	262.005	2,74
	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>	<u>9.583.888</u>	<u>100,00</u>

16.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 1.4).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

16.2. Останати резерви

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 12 април 2016 година ја усвои одлуката за распределба на МКД 279.145 илјади, кои што ја надминуваат законски определената резерва на Друштвото како резултат на присоединувањето на Т-Мобиле Македонија кон Друштвото, во акумулираната добивка на Друштвото.

17. ПРИХОДИ

Во илјади денари	2017	2016
Приходи од фиксна телефонија		
Интернет	1.182.764	1.228.667
Говорна услуга – малопродажна	1.083.488	1.195.956
ТВ	679.485	600.147
Говорна услуга – големопродажна	439.034	546.844
Пренос на податоци	274.682	300.240
Опрема	79.692	122.002
Останати приходи	159.437	151.446
	<u>3.898.582</u>	<u>4.145.302</u>

Приходи од мобилна телефонија		
Говорна услуга – малопродажна	2.776.069	2.771.223
Интернет	1.162.643	920.508
Опрема	888.304	804.596
Говорна услуга – големопродажна	632.722	837.700
Пренос на податоци	405.794	373.186
Услуги со посебна цена на чинење	88.037	76.978
Приходи од посетители	73.382	68.274
Останати приходи	179.240	200.070
	<u>6.206.191</u>	<u>6.052.535</u>

SI/IT приход	213.603	359.758
	<u>10.318.376</u>	<u>10.557.595</u>

18. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

Во илјади денари	2017	2016
Плати	677.209	725.833
Придонеси на плати	242.596	255.700
Останати трошоци за вработените	151.687	430.391
Бонуси	103.216	86.965
Капитализирани трошоци за вработените	(84.375)	(74.840)
	<u>1.090.333</u>	<u>1.424.049</u>

Останати трошоци за вработените вклучуваат користи поради прекин на вработувањето, додаток за одмор и други користи, за вработени, менаџери и членови на Одборот на директори кои го напуштиле Друштвото во 2017 година во износ од МКД 85.613 илјади за 27 лица (2016: МКД 366.332 илјади за 360 лица). Од 1 јули 2016 година 244 вработени продолжуваат да ги извршуваат своите задачи во Ериксон како резултат на потпишаниот договор за Управувани услуги помеѓу Друштвото и Ериксон како партнер за управувани услуги во Македонија. Во согласност со договорот, Ериксон ја презема одговорноста за мрежните активности, активностите за поддршка, теренските активности и пасивните мрежи, како и услугите за одржување на инфраструктурата за фиксните и мобилните мрежи на Друштвото.

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за долгорочните програми за стимулација (види белешка 30).

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во илјади денари	2017	2016
Набавна вредност на продадени стоки	1.657.119	1.712.426
Услуги	611.872	651.150
Материјали и одржување	507.254	429.058
Маркетинг и донации	308.630	300.435
Такси давачки и локални даноци	280.807	276.203
Подизведувачи	229.255	278.475
Трошоци за тантиеми	190.864	242.091
Енергија	179.505	166.704
Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања	153.982	58.025
Закупнини	138.451	142.975
Консултантски услуги	42.445	47.117
Намалување на вредноста на залихи	21.649	24.497
Осигурување	15.177	12.574
Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност	11.228	(444)
Останато	10.786	3.136
	<u>4.359.024</u>	<u>4.344.422</u>

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, трошоци за услуги за обезбедување содржини, поштенски услуги, услуги за поддршка и одржување на ИТ опрема, трошоци за обезбедување, трошоци за чистење и комунални услуги. Во категоријата материјали и одржување се вклучени трошоците од договор за Управувани услуги потпишан помеѓу Друштвото и Ериксон, како партнер за управувани услуги во Македонија (види белешка 18).

20. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

Во илјади денари	2017	2016
Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема	5.157	14.017
Останато	44.502	26.600
	<u>49.659</u>	<u>40.617</u>

Во 2017 година износот од МКД 5.408 илјади (2016: МКД 8.564 илјади) во категоријата Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема претставува приход од продажба на две административни згради.

21. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2017	2016
Расходи од камати	35.050	48.252
Нето негативни курсни разлики	21.211	-
Банкарски услуги и останати провизии	14.223	14.121
	<u>70.484</u>	<u>62.373</u>

Расходи од камата во износ од МКД 2.279 илјади (2016: МКД 17.521 илјади) претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од трансакцијата за купување и продажба на згради со размена завршена во 2012 година, првично признаени по објективна вредност и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Расходи од камата во износ од МКД 18.408 илјади (2016: МКД 13.619 илјади) претставува трошок од амортизирањето на дисконтот поврзан со сегашната вредност на долгорочните обврски од договорите за права за емитување на телевизиски содржини кои се капитализирани, првично признаени по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно мерени според амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата (види белешка 13).

22. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

Во илјади денари	2017	2016
Приходи од камати	39.674	15.693
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	3.559	7.254
Приходи од дивиденди	2.749	2.841
Нето позитивни курсни разлики	-	14.306
	<u>45.982</u>	<u>40.094</u>

Приходите од камати главно произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања. Во 2017 година износот од МКД 19.048 во категоријата Приходи од камати претставува приход од ослободување на камата поврзана за еден завршен правен случај, за кој имаше направено резервирање претходно. Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата.

23. ДАНОК НА ДОБИВКА

Усогласување на ефективната даночна стапка:

Во илјади денари	2017	2016
Тековен данок		
Тековна година	<u>230.924</u>	<u>211.334</u>
Одложен данок		
Појава и анулирање на привремени разлики	(22.667)	(23.962)
Вкупен данок на добивка во извештајот за сеопфатната добивка	<u>208.257</u>	<u>187.372</u>

Усогласување на ефективната даночна стапка:

Во илјади денари	2017	2016
Добивка пред оданочување	<u>1.589.105</u>	<u>1.223.314</u>
Данок на добивка	10,00% 158.910	10,00% 122.331
Расходи непризнаени за даночни цели	2,86% 45.455	5,47% 66.916
Зголемување на данок на добивка од претходни години	0,30% 4.831	- -
Даночно ослободени приходи	(0,06%) (939)	(0,15%) (1.875)
	<u>13,10% 208.257</u>	<u>15,32% 187.372</u>

Почнувајќи од јануари 2014 година беше изменет Законот за данок на добивка со што данокот на добивка се плаќа во моментот на распределување на дивидендата без оглед на сопственичката структура. Во согласност со овие измени коишто се применливи од јануари 2014 година, данокот на добивка во Македонија повеќе ги нема карактеристиките на даноците по задршка. Последователно, во согласност со МСС 12, данокот на добивка којшто произлегува од исплата на дивиденди беше прикажан како обврска и трошок во периодот во кој беа објавени дивидендите, без оглед на фактичкиот датум на исплата или периодите за кои биле исплатени дивидендите. Ова резултираше со признавање на расход за данок на добивка на дивидендата исплатена во 2014 година во износ од 502.623 илјади денари во првото тромесечје од 2014 година.

На 1 август 2014 година стапи на сила закон за данок на добивка кој се применува од 1 јануари 2015 година за нето добивката за 2014 година, со кој основицата за пресметка на данокот на добивка е префрлена од концептот на “распределување” на добивката на добивка пред оданочување. Во согласност со одредбите на новиот закон, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените

трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со овие измени данок на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во извештајот за сеопфатна добивка за 2014 година (види белешка 2.16 и 8).

24. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 24 април 2017 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2016 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2016 година е во бруто износ од МКД 1.251.598 илјади од нето добивката остварена по Финансиските извештаи на Друштвото за 2016 година во согласност со општо прифатените сметководствени принципи во Република Македонија. Дивидендата беше исплатена во септември 2017 година. До датумот на објавување на овие финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2017 година.

25. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

25.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Друштвото се: деловен, резиденцијален, големопродажен сегмент и останато. Резидентниот сегмент се состои од претплатници – потрошувачи коишто се директно поседувани претплатници без деловни претплатници (односно самовработени поединци или правни лица коишто нудат наплатливи производи и/или услуги на корисниците, непрофитни организации и јавни организации). Деловниот сегмент се состои од деловни претплатници коишто се директно поседувани претплатници коишто се или самовработени поединци или вработени кај правно лице коешто нуди наплатливи производи и/или услуги на корисниците. Вработените или членовите на непрофитни и јавни организации се исто така деловни претплатници. Големопродажниот сегмент се состои од сите услуги на телекомуникациските оператори за мобилна и фиксна линија, односно услуги на оператори, MVNO и посетители.

25.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до главниот оперативен носител на одлуки на Друштвото. Информациите кои редовно се обезбедуваат за МК (Менеџмент Колегиум), вклучуваат неколку мерења на добивката кои се земаат во предвид при оценување на работењето и алоцирање на ресурсите. Раководството верува дека директната маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувањата и отпишаните побарувања, е мерка на сегментот која е најконзистентна со принципите на мерење кои се користени во мерењето на соодветните износи во овие финансиски извештаи.

Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите е EBITDA (добивка пред камата, данок на добивка и амортизација) корегирани за влијанието на одредени ставки кои се земаат во предвид како “специјално влијание”. Овие ставки се менуваат од година во година, по својата природа и големина.

Приходи		
Во илјади денари	2017	2016
Приход од резидентен сегмент	6.677.404	6.614.632
Приход од деловен сегмент	2.654.791	2.813.875
Приход од големопродажен сегмент	936.436	1.087.717
Останато	49.745	41.371
	<u>10.318.376</u>	<u>10.557.595</u>

Ниту еден од надворешните корисници на Друштвото не преставува значаен извор на приходи.

Резултати по известувачки сегменти (Директна маргина).

Во илјади денари	2017	2016
Директна маргина		
Резидентен сегмент	4.720.100	4.704.126
Деловен сегмент	1.785.080	1.815.013
Големопродажен сегмент	613.433	720.862
Останато	43.512	40.792
Директна маргина на Друштвото	<u>7.162.125</u>	<u>7.280.793</u>
Индириктни трошоци		
Трошоци за вработените	(1.090.333)	(1.424.049)
Останати расходи од работењето	(2.097.028)	(2.111.192)
Индириктни трошоци на Друштвото	<u>(3.187.361)</u>	<u>(3.535.241)</u>
Останати оперативни приходи	49.659	40.617
Вкупна EBITDA на Друштвото	<u>4.024.423</u>	<u>3.786.169</u>
Амортизација на Друштвото	(2.410.816)	(2.540.576)
Вкупна оперативна добивка на Друштвото	<u>1.613.607</u>	<u>1.245.593</u>
Трошоци од финансирање – нето	(24.502)	(22.279)
Добивка пред оданочување на Друштвото	<u>1.589.105</u>	<u>1.223.314</u>
Данок на добивка	(208.257)	(187.372)
Нето добивка за годината	<u>1.380.848</u>	<u>1.035.942</u>

26. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

26.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде што Друштвото е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде што Друштвото е наемател главно се однесуваат на наем на деловни објекти, локации за базни телекомуникациски станици и останати телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Под 1 година	101.799	103.205
Помеѓу 1 и 5 години	164.690	173.654
Над 5 години	<u>39.803</u>	<u>21.009</u>
	<u>306.292</u>	<u>297.868</u>

26.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем, склучени на временна основа, - каде Друштвото е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

Во илјади денари	2017	2016
Под 1 година	7.704	17.277
Помеѓу 1 и 5 години	10.841	12.420
Над 5 години	<u>1.925</u>	<u>3.336</u>
	<u>20.470</u>	<u>33.033</u>

26.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на превземени обврски од капитални инвестиции на 31 декември 2017 година изнесува МКД 667.058 илјади (2016: МКД 293.784 илјади). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2016 и 2017 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

27. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Друштвото ги класифицира мерењата на објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одразува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котираны цени (неприлагодени) на активни пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Друштвото, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средството кои не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации кои што се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Објективните вредности во Ниво 2 и Ниво 3 во хиерархијата на објективна вредност, се проценети со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Објективната вредност на инструментите со променлива стапка кои не се котираны на активен пазар е проценето дека се еднакви на нивната сегашна вредност. Објективната вредност на инструментите со фиксна каматна стапка кои не се котираны е проценета врз основа на проценетите идни парични текови кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Финансиски средства кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на инструментите со променлива стапка е вообичаено нивната сегашна вредност. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка е базирана на очекуваните идните парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање. Дисконтните стапки кои се користат зависат од кредитниот ризик на другата договорна страна.

Финансиски обврски кои се водат по амортизирана вредност

Објективната вредност на финансиските обврски беше одредена со користење на техники на вреднување. Проценетата објективна вредност на инструментите со фиксна каматна стапка и наведен рок на доспевање е базирана на очекуваните идните парични текови, кои се дисконтирани користејќи ги тековните каматни стапки на нови инструменти со сличен кредитен ризик и преостанат рок на доспевање.

Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2. Заемите и побарувањата и финансиските обврски се мерат по амортизирана набавна вредност, но исто така е дадена и информација за нивната објективна вредност. Објективната вредност на овие средства и обврски е определена користејќи информации за Ниво 3. Не постојат средства и обврски кои се водат по објективна вредност за кои објективната вредност беше утврдена користејќи информации за Ниво 3.

27.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2016 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства				
	Заеми и побарувања	Расположливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	941.022	-	-	941.022	941.022
Депозити во банки	178.457	-	-	178.457	178.457
Побарувања од купувачи и останати побарувања	3.292.207	-	-	3.292.207	3.292.207
Останати финансиски средства	-	612	-	612	612
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	60.366	60.366	60.366

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2017 година.

Средства Во илјади денари	Финансиски средства				
	Заеми и побарувања	Расположливи за продажба (Ниво 2)	Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1)	Сегашна вредност	Објективна вредност
Парични средства и еквиваленти на паричните средства	522.375	-	-	522.375	522.375
Депозити во банки	680.506	-	-	680.506	680.506
Побарувања од купувачи и останати побарувања	2.813.436	-	-	2.813.436	2.813.436
Останати финансиски средства	-	612	-	612	612
Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата	-	-	63.925	63.925	63.925

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства коишто се расположливи за продажба и коишто се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, депозитите во банка, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 63.925 илјади (2016: МКД 60.366 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската берза на хартии од вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 21 и 22). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2016: МКД 31.786 илјади).

27.2. Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски

За финансиските средства и обврски кои се предмет на применливи договори за нетирање, секој договор помеѓу Друштвото и другата договорна страна (вообичаено роаминг и интерконекциски партнери) овозможува нето порамнување на соодветните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи, кога и двете страни ќе одберат да се порамни трансакцијата на нето основа. Во отсуство на таков избор, побарувањата од купувачите и обврските кон добавувачите ќе се порамнат на бруто основа, но сепак, секоја страна во договорот за нетирање ќе има можност да ги исплати сите овие износи на нето основа во случај на неисполнување на обврските на другата страна.

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2017:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	2.912.461	2.468.331
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(99.025)	(99.025)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>2.813.436</u>	<u>2.369.306</u>

Следните побарувања од купувачи и обврски кон добавувачи се предмет на договори за нетирање и се прикажани по нетирањето во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2016:

Во илјади денари	Побарувања од купувачи и останати побарувања	Обврски кон добавувачи
Бруто износи на признати финансиски инструменти	3.393.228	2.338.836
Бруто износи на пребиени финансиски инструменти	(101.021)	(101.021)
Нето износи на признати финансиски инструменти	<u>3.292.207</u>	<u>2.237.815</u>

27.3. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

28. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење. Најголем дел од неизвесните обврски се однесуваат на 3 барања за поведување на прекршочни постапки од регулаторни тела за наводно прекршување на одредени рокови давање на одредени услуги, преносливост на броеви и неуспехот да се усогласат со обврските за овозможување на пристап и користење на специфични мрежни средства. Максималната можна казна за секој поединечен случај е 7% до 10% од годишниот приход од претходната година, во согласност со претходно важечкото локално законодавство. Раководството верува, врз основа на правен совет, дека не е веројатно дека значителни обврски ќе произлезат од овие спорови поради неоснованост за поведување на овие прекршочни постапки. Раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 15).

29. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзани страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Владата на Република Македонија има 34,81% сопственост во Друштвото (види белешка 16). Освен плаќањето на даноци, надоместоци кон регулаторни тела во согласност со локалното законодавство и дивиденда (види белешка 24), во 2017 и 2016 година Друштвото немаше трансакции со Владата на Република Македонија или со кое било друштво што е контролирано или е под значително влијание на Владата на Република Македонија, надвор од редовните деловни активности на Друштвото.

Трансакциите со поврзани страни главно се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 13).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2017		2016	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	2.305	21.021	1.344	19.766
Подружници на доминантниот сопственик	12.779	2.508	16.189	3.894
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	575.875	230.832	618.569	212.862

Подружници на основното матично друштво	78.825	51.406	49.076	13.457
---	--------	--------	--------	--------

Друштво контролирано од клучното раководство

Мобико ДООЕЛ	199	1.314	1.046	1.404
--------------	-----	-------	-------	-------

Дополнително на погоре прикажаните приходи и трошоци кои произлегуваат од трансакции со поврзаната страна Мобико ДООЕЛ, купени се трговски стоки и средства во износ од МКД 2.562 илјади (2016: МКД 59.732 илјади), без вклучен ДДВ. Како резултат на промените во раководството на Друштвото, износите прикажани за Мобико ДООЕЛ за 2017 година се однесуваат за периодот од 1 јануари 2017 година до 30 јуни 2017 година.

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во илјади денари	2017		2016	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc	5.858	9.845	3.717	8.893
Подружници на доминантниот сопственик	3.461	595	27.036	3.458
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	96.100	241.953	91.785	197.603
Подружници на основното матично друштво	117.035	61.405	269.727	297.747
Друштво контролирано од клучното раководство				
Мобико ДООЕЛ	-	-	248	-

Како резултат на промените во раководството на Друштвото, од 1 јули 2017 година Мобико ДООЕЛ за 2017 година не е друштво контролирано од клучното раководство на Друштвото. Поради тоа износите за побарувањата и обврските не се прикажани погоре.

30. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

Во илјади денари	2017	2016
Краткорочни користи за вработените (вклучувајќи ги поврзаните даноци)	78.588	116.245
Користи поради прекин на вработувањето	47.024	2.899
Законски придонеси за краткорочните користи	10.292	13.377
Долгорочни програми за стимулација	10.965	17.018
Останати плаќања	5.510	5.309
	<u>152.379</u>	<u>154.848</u>

Надоместокот на членовите на Одборот на директори на Друштвото и неговите комитети, изнесува МКД 6.706 илјади (2016: МКД 10.173 илјади) и е вклучен во Краткорочни користи за вработените. Овие трошоци се вклучени во Трошоци за вработени (види белешка 18).

Во текот на 2012 година, беше воведена долгорочна програма за стимулација базирана на променливи остварувања, наречена Variable II, како дел од глобалната алатка на Групацијата Дојче Телеком за надоместување на друштвата, која промовира среднорочно и долгорочно подобрување на вредноста на Групацијата Дојче Телеком и изедначување на интересите на раководството и акционерите.

Програмата Variable II за 2013 година е применлива од 1 јануари 2013 година до 31 декември 2016 година. Програмата Variable II за 2014 година е применлива од 1 јануари 2014 година до 31 декември 2017 година и после извршување на евалуација, исплата ќе биде извршена во 2018 година.

Програмата Variable II се мери врз база на исполнувањето на четири долгорочни параметри за исполнување со еднаква важност (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на капиталот (ROCE), задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Секој параметар одредува една четвртина од износот на наградата. Нивоата на остварување на целите се ограничени на 150% и остварување на целите над 150% не се земаат во предвид во сите четири параметри. Периодот на оценување е четири години и е базиран на просечното остварување во планираните четири години.

Во 2015 година, новата програма за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI) беше воведена како дел од глобалната алатка за компензација ширум ДТ Групацијата за друштвата. Програмата претставува програма заснована на акции коишто се плаќаат во готовина. Извршителите добиваат виртуелни акции коишто зависат од нивната индивидуална изведба. Бројот на виртуелни акции на крајот од периодот се утврдува од целното достигнување на клучните показатели. Вредноста на количината на акциите варира за времетраење на периодот на планот врз основа на два показатели: развивање на цената на ДТ акцијата и целното постигнување во врска со 4 таргети на друштвото: (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на ангажиран капитал (ROCE); задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Постигнувањето на таргетите се мери на крајот од

секој годишен циклус и бројот на виртуелните акции утврден на оваа основа е фиксен како резултат на годишниот циклус (непренослив). На крајот од периодот на траење на планот, резултатите од четирите годишни циклуси се собираат и плаќаат во готовина. Во 2016 година беше воведен новиот циклус од програмата за долгорочна мотивација којашто се заснова на остварување (LTI), а исто така и за 2017 година.

Освен тоа, како дел од усвоената програма Лидерство за победа, беше усвоен План за обезбедување на виртуелни дополнителни акции (ПОВДА) на ниво на Групацијата ДТ кој има за цел да ги води извршните менаџери за да можат да управуваат и да ја контролираат компанијата со претприемачки дух во согласност со дефинираната корпоративна стратегија. Тој е посебен од Планот за обезбедување на дополнителни акции на ниво на Групација Дојче Телеком, но е во рамките на локалните законски прописи во Република Македонија и се базира на истите принципи.

Квалификуваните менаџери можат да учествуваат во Планот со издвојување на дел од нивниот Краткорочен бонус во износ од 10% до 33%. За цели на пресметка, овој износ се претвора во одреден број на виртуелни акции на ДТ (оригинални виртуелни акции). Финалниот износ на бонусот што ќе им се исплати на извршните менаџери зависи од вредноста на акциите на ДТ на крајот на Планот. Извршните менаџери имаат право на готовински еквивалент за така наречените виртуелни дополнителни акции, што се дополнителни виртуелни бесплатни акции врз основа на нивниот рејтинг од дијалогот за извршувањето на работата, како и на готовински еквивалент во износ на исплата на дивиденда, што се пресметува на оригиналните виртуелни акции.

Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за Друштвото е замислен како четиригодишен готовински план наменет за извршните менаџери на Друштвото, што ги користи виртуелните акции на ДТ само за цели на пресметка.

ПОВДА е воведен за 2016 и 2017 година. Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за 2016 година вклучува и можност за извршните менаџери доброволно да учествуваат во замената за Планот за обезбедување на виртуелни дополнителни акции за 2015 година, во насока на целосна имплементација на алтернативно решение за Друштвото како и во другите компании во Групацијата ДТ.

Учесници на програмата се членовите на клучното раководство на Друштвото, кои што ги исполнуваат критериумите на програмата и прифатиле учество во назначената временска рамка. Направените трошоци поврзани со програмите опишани погоре се прикажани во рамките на Долгорочни програми за стимулација (види белешка 15 и 18).

31. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, извештајот за финансиска состојба или паричните текови за 2017 година.

КОНТАКТИ:

СЛУЖБА ЗА КОРПОРАТИВНА КОМУНИКАЦИЈА
СПОНЗОРСТВА И ДОНАЦИИ НА
МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД – СКОПЈЕ
E-MAIL: PRESS@TELEKOM.MK
ТЕЛ: + 389 2 3242564
„КЕЈ 13 НОЕМВРИ“ БР.6, 1000 СКОПЈЕ

ВЕ МОЛИМЕ СИТЕ ПРАШАЊА ПОВРЗАНИ СО
ФИСКАЛНАТА ФИНАНСИСКА 2017 ГОДИНА И
АКЦИИТЕ НА КОМПАНИЈАТА
ДА ГИ ИСПРАТИТЕ НА:
INVESTOR.RELATIONS@TELEKOM.MK
ТЕЛЕФОН: + 38923242258